

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. F. Bartolomaei Salvatii Ordinis F. Minorum de
Obseruantia, Lvx Animæ Ad perfectionem anhelantis ;
Opvscvlvm Insigniter pium, et perfectionis studiosis
neceßarium**

Cambi, Bartolomeo

Coloniae, 1606

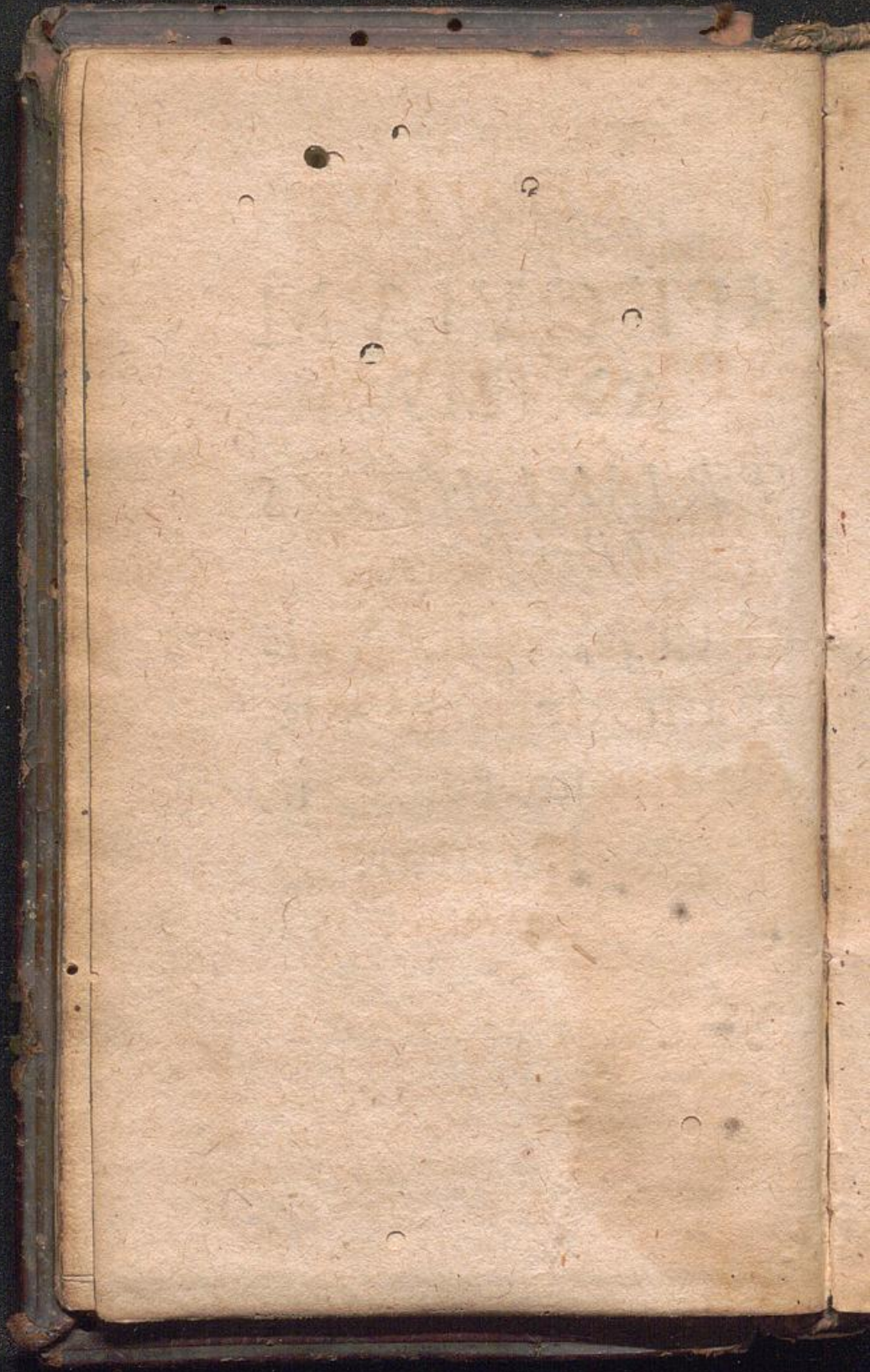
Prima Pars, prænotatur: Specvlvm Animæ, quæ maculas animam
deformantes, earumq[ue] remedia continet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50816)

SPECVLVM
ANIMÆ

PRIMA HVIVS
Libri Pars,

Quo Maculæ Ani-
mam deformātes,
earumque remedia
continentur.

IN NOMINE
PATRIS, ET FILII, ET
SPIRITVS SANCTI,

Amen.

SPECVLVM

ANIMAE,

A. R. P. F.

BARTHOLOMAEO SALV-
TIO, ORDINIS FRATRVM

Minorum de Observantia,

AD LAVDEM ET GLORIAM
ter sanctissimæ TRINITATIS, &
totius cœlestis aulæ, com-
positum.

PROLOGVS.

*Ad animam immortificatam & neg-
ligentem in DEI Omnipotentis
Creatoris & Conditoris
sui seruitio.*

ACIAMVS hominem ad
imaginem & similitudinem Genes. 1.
nostram. Audi Anima neg- *Anima ad*
ligens, & immortificata; *imaginem*
imò penè cœlesti & amantissimo Dei condita.

A 2 Patri

PROLOGVS.

Patri & Creator tuo mortua. Sur-
ge quæ dormis, & vocem dilecti
Patris tui ausculta, eique cum spon-
sa dic. *Vox dilecti mei pulsantis: en dile-
ctus meus loquitur mihi.*

Cant. 5.

O misera & infœlix Anima, quid
agis? quid moliris? quid cogitas?
cur non conuertis te ad consideran-
dam pulchritudinem in qua condi-
ta, & deformitatem in quam per
peccatum lapsa es? O quàm est in-
signis species & venustas tua natu-
ralis, in qua primum à Deo creata
fuiſti?

Gen. 1.

*Faciamus hominem, hoc est, animam,
ad imaginem & similitudinem nostram:*
aiunt tres S S. Trinitatis personæ:
Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus,
cùm de tua plasmatione tractarent.
Nunquid speciosior esse poteris,
cùm ad imaginem & similitudinem
Dei, cuius pulchritudo est infinita
& ineffabilis efficta sis?

O te ingratham, cui hæc sola con-
sideratio stimuli loco esse deberet,
quo perfectionis semitam inires: be-
nignumq;

*Anima con-
siderans se
ad imagi-*

PROLOGVS.

nignumq; ac amantissimum Patrem ^{nens Dei}
& Deum tuum medullitus dilige- ^{conditam}
res: illiusque amore tota conflagra- ^{esse, amore}
res: & tamen (ô te miseram & cæ- ^{Dei facile}
cam:) tu somno & inertia dedita, ^{succenditur.}
in hac obscura & tenebricosa mun-
di valle iaces, otio torpens, sociata
impuro & fetido corpori tuo, cuius
societas, nisi mores tuos correxeris,
funesta & exitialis tibi futura est.

Audi filia & vide & inclina aurem
tuam: quia concupiuit rex speciem tuam. ^{Psal. 44.}

Auribus percipe, verba mea: quia
charitas Christi urget me: & quan-
doquidem tuipsius cômiseratione
non tangeris, vtpote quæ laqueis &
dolis huius mûdi innexa & circum-
uenta es: nec dignitatem & excel-
lentiam tuam magnipendis: nec per-
fectionis viam ingredi laboras: nec
imaginem Dei tibi impressam, ac à
te scelerum immanitate deturpatam
& commaculatam reformare: neq;
ad Deum conditorem tuum teneri-
mè te diligentem reuerti studes;
voluntatis Christi est, vt ex nomine
illius te vocem, excitem, stimulem,

A 3 & de

PROLOGVS.

Et de modo, quo quàm citissimè ad eum redire possis, instruam. Quod negotium quamuis humeris meis impar sit, pro illius tamen, & tui pariter amore libens aggrediar.

*Docet me-
thodum in
anima im-
pugnam Dei
reformandi.*

Verum priusquam methodum quo id perfici debeat explicem. Primum stimulis quibusdã ad cursum te perurgebo & extimulabo. Deinde speculum, in quo omnes maculas & deformitates tuas intueri, easque cognitatas abluere & mundare valeas, exhibebo.

*Stimuli aliquot animam ad perfecti-
onis studium excitantes.*

AVDI igitur Anima negligens, quæ profectus tui nullo desiderio teneris, ac perfectionis fastidium floccipendis: sed sufficere tibi, ais, ea quæ ad salutem consequendam necessaria sunt: tredecim te stimulis aggrediar, vt periculum faciam, num ad cursum impellere, atque ad perfectionis semitam ambulandam, te inducere, opinionemq; conceptam tibi euellere possim.

Stimu-

PROLOGVS.

Stimulus PRIMVS: Considera *Qui minima*
naturam humanam adeò fragilem *peccata neg-*
& ad malum procliuem esse: vt qui *ligit, paula-*
deliberatè ac firmiter secum nõ sta- *tim in gra-*
ruit; non tantum peccata sed occa- *uora labi-*
siones etiam peccatorum defugere, *tim.*
ac cum seruore Deo seruire, facilli-
mè in flagitium, etiam contra vo-
luntatem, labatur; Exempli causa: Si
quis dicat sibi sufficere peccatũ car-
nis vitare, nec cogitationes ac verba
carnalia, cæterasque libidinum oc-
casiones abscindat, in magno discrimi-
ne illius peccati committendi
versatur. Qui enim minima negligi-
git, paulatim decedit.

Stimulus SECUNDVS: Expende *Quilibet ob-*
tecum fidem quæ verissima & indu- *ligatus est*
bitata est dicere, quemlibet Chri- *ad perfecti-*
stianum obligatum esse pro virili *onem tende-*
profectui studere; vt eò perfectius *re, vt tantò*
Deum honoret: qui tantò maiori ab *amplius ho-*
homine honore afficitur, quantò is *noret Deũ.*
vitæ sanctimonia & integritate præ-
cellentior est.

Stimulus TERTIVS: Perpen- *Qui non est*
de Deum cum sit infinita bonitatis *solicitus de*

A 4

& per-

PROLOGVS.

perfectione & perfectionis, di- num esse qui à
adipiscenda, nobis sine fine, ac mensura honore-
non honorat tur, ac colatur: Is autem qui totis
Deum quan- viribus ad perfectionem non ten-
tum potest. dit, sed vulgari probitate contentus
 est, nō honorat Deum quantum pos-
 set, & quantum dignus esset hono-
 rari & coli summus ille Deus; qui
 nostri causa vsque ad se humilia-
 uit, vt humana carne vestiri, mor-
 temque ignominiosissimam & tur-
 pissimam pro nobis experire non
 dubitauerit. Quare qui in anniti-
 tur toto pectore, vt Dei amore mun-
 dum & immaculatū se ab omni fla-
 gitiorum impuritate conseruet, quo
 illi gratum præstet obsequium, ni-
 mis ingratum se tanto benefactori,
 qui tantis ipsum muneribus decora-
 uit, tantaque benignitate profecu-
 rus est, demonstrat.

Marc. 12.
Deum toto
corde dili-
gendus.

Stimulus QVARTVS: Sublimi-
 tatem & difficultatem diuinorum
 mandatorum tecum reuolue: Quo-
 rum hoc præcipuum est. *Diliges Domi-*
num Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota
anima tua, ex tota mente tua, & ex tota
virtute

PROLOGVS.

virtute tua. Quibus verbis non exigitur à nobis vulgaris probitas, sed totius probitatis & sanctimonix perfectio. Quemadmodum alibi Christus ait: *Estote ergo vos perfecti,* sicut Pater vester celestis perfectus est. Et S. Paulus. *Imitatores Dei estote sicut filij charissimi.* Et S. Ioannes. *Qui sanctus est sanctificetur adhuc.* Hæc autem qua ratione implentur ab anima negligente, nec pro virili ad perfectionem tendente?

Matth. 5.

Ephes. 5.

Apoc. 22.

QVINTVS Stimulus: Considera quantis præter insignia illa beneficia Creationis & Redemptionis, Deus præterea beneficijs te sibi obligauerit. Quod si ritè perpendas, fieri non potest, vt adeò frigida sis, quin nõ accendaris amore erga tantum benefactorem, qui visibilia & inuisibilia cuncta tui amore condidit: qui etiam si tu sola in mundo existeres, tui solius causa coelos, elementa, cæterasque creaturas, imò & Angelos, vt tuo ministerio seruirent, creasset. O amorem Dei erga nos effusissimum. O execrandam nostram ingratitude.

*Beneficiorum
dignorum
consideratio,
calcar ho-
mini ad per-
fectionis stu-
dium addit.*

A 5 dinem.

PROLOGVS

dinem. O amorem immensum qui Deum tam multa pro nobis facere ac perpeti coegit. O nostram ingratitude[m], qui amorem eius paribus officijs rependere non studemus. O amorem Dei qui non contentus hac munificentia, seipsum nobis reseruat in praemium in caelesti gloria. O inauditam nostram ingratitude[m], qui hanc foelicitatem parui- pendimus, tepide & oscitate[m] viam Dei perambulamus, nec inflamma- to animo ad supernam illam beati- tudinem tendimus, de qua scriptum est: *Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quae & quanta preparauit Deus diligentibus se.*

1. Cor. 2.

*Qui ad per-
fectionem
toti viribus
non tendit,
aliquo modo
delectatur
in turpitudi-
ne peccati.*

SEXTVS Stimulus: Peccati de- formitatem & virtutis pulchritudi- nem tecum pertracta: quorum illud animam foede commaculat, haec ve- ro infignem ei decorem addit: Dum itaque vniuersa peccata etiam veni- alia pro posse non vitas, sed conten- tus es a mortalibus tantummodo abstinere: nec ad perfectionem totis viribus tendis, aliquomodo in vi- tiorum

PROLOGVS.

tiorum deformitate delectaris, nec illam quam debebas summi & infiniti boni rationem habes. Vtinam multitudinem & immanitatem scelerum tuorum perspiceres, utique tempus reliquum bonis operibus redimere satageres, nec plura prioribus peccatis adiungeres. Et certè quando tandem pro antea actis criminibus satisfacies, qui onus tuum indies nouis sceleribus aggrauas, nec in via Dei proficere studes? *Hei mihi quia incolatus meus prolongatus est.* *Psalm. 119.* aiebat Propheta Regius, partim quod vehementer metueret ne in flagitium aliquod laberetur, partim quod ingenti desiderio summi boni flagraret. Quo & S. Paulus tenebatur cum ait: *Cupio dissolui & esse cum Christo.* *Philip. 1.*

SEPTIMVS Stimulus: Perpende *Opera San-* diligenter quàm præclara Sancti e- *ctorum ad* gerunt, qui nullam sibi à pijs actio- *perfectio.* nibus requiem concesserunt, consi- *nem nos si-* derantes quod in via Dei non pro- *molant.* gredi retrogredi est.

OCTAVVS Stimulus: Considera
A 6 quàm

PROLOGVS.

*Qui secum
considerat
hostium suo-
rum poten-
tiam et frau-
des, perfe-
ctionis stu-
dium non
contemnet.
Prover. 24.*

quàm potentes & omnibus ad nocendum artibus instructissimi sint aduersarij nostri: Diabolus, Caro & Mundus. Præterea cogita, Sanctos qui cautissimi & circumspectissimi fuerunt, tota industria & viribus suis, non potuisse ita cautè in hoc mundo vitam exigere, quin non in multos sæpè defectus laberentur, ut enim ait Sapiens. *Septies in die cadit iustus.* Quanto itaque tu infortunata Anima frequentius in scelera grauiorues, quæ cum sis imperfecta, perfectionis studium nihili pendis?

*Qui secum
considerat
diuinorum
iudiciorum
profundita-
tem, ad per-
fectionem
pro posse
contendet.
1. Pet. 4.*

NONVS Stimulus: Diuinorum iudiciorum profunditatem & diuersitatem à iudicijs hominum, attende: quandoquidem homines secundum extrinsecam tantummodo speciem, Deus verò secundum veritatem iudicat. Si ergo Dei iudicia adeò secreta ac tremenda sunt, ut Scriptura dicat: *Si iustus vix saluabitur, impius & peccator vbi parobit?* Quomodo tu Anima negligens audes dicere, communem tibi viuendi modum ad salutem sufficere? Caue igitur tibi
mife-

PROLOGVS.

miseria, & nunc mentis oculos aperiri, ne postea errorem tuum acerbis lachrymis nequicquam deplores.

DECIMVS Stimulus: Memineris te aliquando à corpore separandam, & diuino iudicio sistendam esse: sed quomodo, quando & vbi ignorare: An non igitur tibi vigilandum ac sollicitè attendendum est, ne imparatam te mors adoriatur? *Vigilate* ait Christus, *quia qua hora non putatis filius hominis venire. Vigilate quia nescitis diem neque horam.*

Mortis certitudo & temeritas incertitudo efficaciter sunt ad perfectionem stimuli.
Luc. 12.
Matt. 25.

VNDECIMVS Stimulus: Considera iustitias nostras esse, tanquam pannum mulieris menstruatae: Si ergo opera nostra bona sunt adeò imperfecta, & innumeris maculis contaminata, cur non totis viribus laborabimus, vt minus imperfecta & maculata sint? Expergiscere igitur Anima: excutere de somno pigritiae, quantum eniti potes tantum fac vt ad perfectionem tendas, quia licet totis conatibus eo feraris, nihilominus multis adhuc imperfectionibus plena eris.

Consideratio imperfectionis operum nostrorum, hominem ad perfectionis studium excitat.

DVODECIMVS Stimulus: Recordare Dei iudicia profunda esse, multosque qui primum insigni sanctimonia & morum integritate vitam exegerant, postea lapsos esse. Redeat tibi in mentem illius Sancti Patris, cui Hiero nomen, memoria: qui tantæ abstinētiæ vir extitit, ut omnes alios longè anteiret, & vix post multos dies pane & aqua se reficeret: nec de abstinētiæ suæ rigore ipso solenni Paschæ die quicquam relaxaret: somni adhuc parcissimus: vilitatis vestimentorum amantissimus: Hic tandem post quadraginta annorum labores, Dæmonis astu in fraudem inductus, & ut in puteum se præcipitem daret persuasus fuit: quo præcipitio mortem sibi consciuit: quod idcirco ei euissè creditur, quod nimio plus iudicio sui capitis inhareret. Itaque si hanc solam ob causam, tali pœna mulctatus fuit, quis non videt insignis amentia indicium esse, quod dicas: sufficere tibi communem prohibitatem, de perfectionis autem culmine

*Exemplum
terribile cuiusdam S.
Patris post
multa sanctitatis indicia, in puteum se præcipitans.*

PROLOGVS. 15

mine & sanctitatis titulo, non mag-
nopere laborare?

DECIMVS TERTIVS Stimulus: Si prædicti stimuli te nihil
ad feruorem promouent: Considera demum infernalium poenarum
immanitatem & acerbicatem, in
quibus Anima non tantum de gra-
uioribus, sed etiam leuioribus cri-
minibus acerrimè cruciatur, atque
igni æterno atq; inextinguibili tor-
quetur: *Ignis enim eorum non extingue-
tur, & vermis eorum non morietur.*

*Inferni poe-
ne efficaces
ad perfecti-
onem stimu-
los addunt.*

Quapropter Anima, firmiter &
feriò statue poenitentiae operibus
Deum tibi propitium reddere, &
corpus tuum quod tibi quidem a-
micissimum esse videtur, sed iura-
tissimus hostis tuus est, edomare.

Isa. 66.

*Exhortatio
anime tepi-
da & negli-
gentis.*

Expergiscere Anima, & propone
totis viribus IESV Christo sponso
tuo, præcipuo tui amatori, famulari:
eiusque obsequijs te totam impen-
dere: Nunquid non ipse est pulcher-
rimus? *Speciosus forma præ filijs homi-
num.* Nunquid non dignus est omni
seruitio, qui pro te homo factus est?

Psal. 44.

Ex.

16 PROLOGVS.

Philip. 2.

Isa. 53.

Emaniuit semetipsum formam serui acci-
piens, & habitu inuentus vt homo. Qui pro
te mortē subiit & vulneratus est propter
scelerā nostrā, attritus est propter iniquita-
tē nostrā, cuius liuore sanati sumus.

Quia itaque pulcherrimum hunc
IESVM.

Serui dulcissimo IESV.

Placere stude optimo IESV.

Inuoca IESVM.

Desidera IESVM.

Amplētere IESVM.

Adhære IESV.

A latere IESV nunquam discede.

In IESV solo voluptatem quere.

IESV soli obsequium gratū præ-
stare stude.

Et ego amore huius IESV, insig-
ne ac perlucidum tibi speculū pro-
ponam in quo te possis cōtemplari,
vt maculis quæ te oculis sponsi tui
IESV deformē & minus acceptam
reddunt, inspectis, eas eluas & per-
purges, quo ipsi placere, & nitida
coram eo apparere valeas.

Laus & honor sit IESV.

IESVS sit nobiscum, Amen.

IN

IN NOMINE
PATRIS, ET FILII,
ET SPIRITVS SANCTI,
AMEN.

*Ostium per quod patet ingressus ad
speculum anime, & facilis ad perfe-
ctionem aditus.*

DIXI confitebor aduersum me Psal. 31.
iniustitiam meam Domino: & Anima incli-
ta remisisti impietatem peccati pie illumi-
nari.
mei.

Vbi es misera & infoelix anima
mea? Quis iste labyrinthus in quo ob-
erras? Quæ iste sordes & immunditiæ
quibus immerfa iaces?

Exurge misera. Expergiscere de
peccati somno: Surge & exurge à mor-
tuis, & illuminabit te Christus. Relinque
densissimas peccatorum tenebras, qui-
bus circumfusa es, & reuertere ad Do-
minum Deum tuum, quem nimis im-
pudenter ac nefariè offendisti.

Surge velociter; confringe compe-
des & catenas scelerum quibus vin-
cta es; dirumpe funes & vincula pec-
catorum

2. Par. 36-

catorum, quibus constricta teneris, & conuertere ad Dominū Deum tuum, qui benignus ad penitentiam te expectat, & pariter super malicias hominum. Surge igitur, de admissis criminibus. dolorem concipe, veniam eorum à Deo clementissimo humili prece efflagita, & prima oportunitate omnes animæ tuę maculas integrè sacerdoti patefac, & explica; sicque per Confessionis Sacramentum abluta & perpurgata, si ad sublimiorem perfectionis gradum ascendere atque à Christo illuminari cupis, infra scriptum exercitium quotidie exerce, illud namque ostij vice tibi erit, quo ad perfectionem ingrediaris.

Instruitur anima quid agere debeas.

Ostium primum. per quod ad perfectionem facile peruenitur.

Exercitium nocturno tempore excrucendum.

RE C I P E te anima mea, postquam Confessionis Sacramento ab omnibus scelerum maculis emundata fueris, per singulas noctes in locum aliquem solitarium, & ab hominum tumultu & strepitu semotum, atque inibi profundissimo noctis silentio.

PARS PRIMA. 19

lento, toto corde coram altissima
DEI Patris, & Filij, & Spiritus San-
cti, maiestate humiliata, ac in ter-
ram prostrata, oculos ad coelum eri-
ge, & ad D^{nm} V M per colloquium
conuersa, ipsum quantis potes lau-
dibus & praconijs affice, temetip-
sam verò accusa, argue, & increpa,
ac decem vel duodecim criminum
tuorum praeter ceteris grauiorum &
foediorum, quibus diuinam maie-
statem offendisti enumera, atq; cum
filio prodigo dic:

Luc. 15.

*Pater peccaui in caelum, & coram te,
iam non sum dignus vocari filius tuus.*

*Accusat se
anima pec-
catricis.*

O Pater coelestis, ego sum foeda illa,
& impudens meretrix, sponsa qui-
dem tua, sed quæ pluribus annis, me-
metipsam mundo, carni & diabolo
prostitui; fidem datam violauit; ac
nefandis adulterijs & scelerib⁹ meis
tam multis, vt numerari nequeant,
imò nec ab omnibus creaturis quã-
uis linguis præditæ forent, enarrari
valeant; tuam diuinam maiestatem
ad iram prouocauit.

2. Par. 36.

*O Pater peccaui, super numerum arenae
maris,*

10 SPECVLVM ANIMAE

maris, multiplicatae sunt iniquitates meae
Domine, multiplicatae sunt iniquitates meae,
& non sum dignus intueri & aspicere alti-
tudinem caeli, pro multitudine iniquitatum
marum, quia excitavi irundiam tuam,
& iram coram te feci. Haec dicendo,
suspira, geme, plora, vehementissi-
me atq; ut tanto efficacius ad dolo-
re & planctu exciteris, magisq; tei-
psam confundas & humilies, bene-
ficia quae tibi Deus contulit primo
generalia, deinde specialia recale,
cumq; lachrimis & suspirijs sic ad
eum conuersa, dic:

Generalia e-
numerat be-
neficia sibi a
Deo presta-
ta.

O Domine ego sum ingrata &
scelerata illa anima, quae cum in me
ipsa nihil essem, a te Patre benignis-
simo, & omnipotenti de nihilo crea-
ta, atq; ad imaginem & similitudi-
nem tuam condita sum: tamq; no-
bili & praclaro esse donata, ut in
praesenti vita per gratiam te possi-
dere, & in futura per gloria te per-
frui valeam: Et nihilo fecius ego
misera & infaelix seuerissimum tu-
um iudicium, iustitiamq; in me vs-
que adeo prouocaui, ut nisi tu benignis-
sime

nissime, ac clementissime Domine mihi succurras, auxilioque sis, melius mihi fuerit, nunquam solis huius lucem aspexisse, aut in mundum editam fuisse.

O IESU cruci affixe, Domine mi, *Enumeras beneficia à Christo sibi præstita, speciatim mortem quam pro se subiit.*
 nunquid non es tu summus ille beatorum spirituum rex & Imperator, ac Deus potentissimus, qui te ad eum demisisti, ut mei causa homo fieri, in hoc mundo triginta tribus annis, tanquam abiectus, & infimæ conditionis homuncio conuersari, & fatigari, multisq; molestijs, persecutionibus, aduersitatibus & contumelijs exerceri dignatus sis?

Et nihilominus ego Domine, maiestatem tuam per summum scelus & arrogantiam spreui, teq; fontem vitæ, cum sordibus, immunditijs, ac spurcitijs huius mundi commutavi. O cæcam. O miseram me. Quo fugiam? Vbi abscondar à facie tua?

Heu me miseram Domine, qui *Enumeras ea que Christus sua causa passus est.*
 contentus minimè fuisti, eò te humiliasse, ut Deus cum esses, homo fieres, quin etiam ut omnes amoris abys-

22 SPECVLVM ANIMAE

abyssos superares, mei amore, innu-
mera conuitia, cruciatus & tormen-
ta sustinere, arque adeò toto corpo-
re concidi & vulnerari voluisti, vt à
planta pedis vsque ad vèrticem, non
fuerit in te sanitas: Et vulneribus ac
liuoribus ita deformari, vt tanquam
leprosus & nouissimus virorum re-
putatus sis, cui non esset species neque
decor.

23.

Quid igitur agam misera? Quid
infaelix dicam? Quo me conferam?
quãdoquidem tam immanium cru-
ciatuum, afflictionum, contumelia-
rum, tormentorũ ac poenarum cau-
sa, ego sum. Quæ non modo nullam
tibi gratiam, per eorum omnium
quæ pro me fecisti & pertulisti, ag-
nitionem & gratiarum actionem
rependi: sed etiam benignitatem &
maiestatem tuam sordibus & im-
munditijs meis prouocaui, adeoque
commerita sum, contra quam om-
nes creaturæ arma capiant, vltio-
semq; scelerum, quibus altissimam
ac tremendam maiestatem tuam of-
fendi, à me exposcant.

Crederem

O coe-

PARS PRIMA. 25

O cœlum. O terra, O aqua. O ignis. *omnes ad*
O Lupi. O Ursi. O Leones. O Tigres. *vindictam*
ac cœtera immanitate singulari *sumendam*
animalia, venite, dilaniate ac discer- *advocate.*
pite miserū hōc corpus. O Serpen-
tes. O Dracones, cunctæque vene-
nosæ bestiæ, venite, mordete, ac di-
lacerate, me impiam & sceleratam.
O creaturæ Dei omnes, adeste ad-
versum iniquam & flagitiosam hanc
animam, & ultionem iniuriarum &
offensarum, quibus Dominū, Crea-
torem, & Deum vestrum impuden-
ter ac nefariè affecit, ab ea expo-
scite.

*Deinde diuina beneficia speciatim
sibi collata, enumerat:
dicendo.*

O Domine, quantis, præter gene-
ralia prædicta, specialibus be-
neficijs, iniquam & ingratham hanc,
animam dicam an cadauer, aut foe-
dam vilissimamq; bestiam, tibi ob-
ligasti?

O ingrâtissima & iniquissima a-
nima mea considera tecum paulif-
per;

*Beneficia
particularia
enumerat.*

per; quam multos te digniores, te potentiores, & te melius per diuinam gratiam ad suscipiendum influxum coelestium charismatū preparatos, Deus in misericordijs & sceleribus suis reliquit, à quibus te per summam clementiam suam liberauit?

*Admiratur
anima quod
Deus eam
respexerit.*

O Domine ad quem respexisti aut in quem defixisti oculos? In sterces & lutum: In creaturam impurissimam: In cloacam & sentinam totius spurcitiei. O quanta hæc tua fuit clementia, quod plurimos in tenebris suis immeros relinquendo, me improbam & obstinatam, è profundis voraginibus & tenebrosis abyssis scelerum eduxisti, atq; violentia salutari ad splendidissimam lucem incommutabilis veritatis tuæ reduxisti.

O pijsime ac clementissime Domine: O pater amantissime: Quam multos (quod beneficium maximū est) qui tibi feruentius inseruierunt, minusq; te offenderunt quam ego, deseruisti: qui in peccatis mortui, ad sempiterna gehennæ incendia deuolu-

uoluti sunt, è quibus nullo vnquam
 tempore emergere poterunt, sed in
 omnem æternitatem torquebuntur:
 & mihi qui nullum tibi seruitium
 impendi, sed Dæmoni contempta
 summa maieitate tua, continuo ad-
 hæsi, ac famulatus sum, arrhabo-
 nem gratiæ tuæ in præfenti vita do-
 nasti, atque in futura vita cœlestem
 gloriam (vti confido) asseruas?

Heu Domine benignissime, Pater
 misericordiarum & Deus totius con-
 solationis, tam innumerabilia &
 immania sunt scelera mea vt pro ijs
 satisfacere nequeam: Et tanta in-
 super est mea pro immensis beneficijs,
 quas in me larga manu contulisti,
 ingratitude, vt ea nulla ex parte re-
 metiri, aut parem illis gratiam re-
 ponere valeam: imò potius propter
 malitiam & ingratitude meam
 totidem infernos commerita sim.

*Exaggerat
 anima sua
 iniquitate*

Veruntamen cum neque possim, *Rogat Deus*
 neque debeam mihi metipsum manus *vt se occid*
 violentas adferre, mortemque con- *aut Angel*
 sciscere: tu me potius occide atque *exterminis*
 interfice: & si hoc ipsum animus *tor is*

B tuus

*ministerio
necet.*

tuus (pro ea quae praeditus est pietate
atque benignitate) neutiquam pati-
tur, Angelum tuum exterminato-
rem mitte, qui me perimat, occidat
atque seueram de me ultionem ca-
piat. Si autem nec hoc (pro immen-
sa qua es clementia & benignitate)
facere voles, quandoquidem me ip-
sum interficere nequeo, hoc tamen
quod possum faciam: Itaque me-
metipsum tibi tanquam homicidam,
& praedonem, vinctum & catenis
post terga religatum, in perpetuum
mancipium, donabo: vt tibi soli per-
petuo seruiam, nec vnquam ex his
me vinculis, quae ipsa mihi circum-
dedi, expedire aut a te separari va-
leam.

*Doret se o-
tam Christo.*

*Instruitur
quid post
hanc facere
debeat.*

Hoc peracto, abijce te toto cor-
pore in terram, imò contende pra
humilitate ipsam terram penetrare,
atque subtus ipsam esse; vt sic te ip-
sum quam profundissime sub diui-
na maiestate humilies, deprimas, &
contemnas: Diuinam vero maiesta-
tem extollas atque laudibus efferas.
quanto nanque maior fuerit humi-
litas

litas tua, tanto singulariorem sperare debes te consecuturum misericordiam: Quia Deus benignissimus Pater, cum te sic humiliatum conspexerit, amplius se continere non valebit, quin in amplexus tuos ruat, tibi gratiam largiatur, verumque de peccatis dolorem, aut certè dolorem de eo, quod ita ut par est, de peccatis tuis conteri nequeas, infundat.

Si prima nocte, qua exercitium hoc exercueris, hanc gratiam non concesserit, tu nihilofecius sequentibus noctibus illud maiori cum affectu, deuotione ac feruore prosequere, quia tandem animum eius superabis.

Verùm si hoc ad contritionem excitandam non suffecerit, adiunge singulis noctibus huic exercitio flagella, & corpus tuum crebris ictibus afflige, atq; toto corde ad Deum clama. *Deus, Pater mi, miserere mei. Deus, Pater mi, miserere mei. Deus ne derelinquas me. Deus ne proijcias me à facie tua.*

*Instruitur
ut corpus
flagellet.*

B a

Atque

Atque in his ad spatium quartæ partis vnus horæ, vel media hora, aut quamdiu tibi visum fuerit, debita discretionẽ seruata, persistendo, corpus virgarum ictibus cædẽ.

Deinde iterum toto corpore prostratus in terram, atque profundissimè coram Deo humiliatus, dices. Ecce Domine, hîc ante pedes tuos, in oculis atque conspectu tuæ maiestatis moriar, quandoquidem omni ope tua destituiisti me. Certissimè tibi persuadeas, si ita egeris, quod Deus viscera misericordiæ suæ ultra abscondere non valebit, quin gratiam suam tibi impertiatur, maximè, si flagellatio, quæ præcessit, tam feruida & acris fuerit, vt sanguinem prolicuerit.

*Informatur
quemodo
exercitium
hoc termi-
nare debeat.*

Nihilominus si faciem suam necdum ostenderit, bono animo esto, id enim agit, vt postea maiori gratiarum & consolationum suarum abundantia te perfundat. Quare ne frustraneo labore consumaris: erige te demum in genua, & manibus ad coelum sublatis, exercit' huic finem

PARS PRIMA. 29

nem impone, inuocatione illa quã
in hortulo, quem de sancta oratio-
ne conscripsi, tradidimus: sic enim
secura eris, te maiora etiam votis
impetraturum, ad laudem & glo-
riam totius coelestis curiæ. Amen.

IN NOMINE
PATRIS, ET FILII,
ET SPIRITVS SANCTI,
Amen.

De Maculis Anima.

CAPVT I.

LA V ²⁹ *a malitia cor tuum Ierusalem, Ier. 40*
vt salua fias. Singulari cum pri-
mis diligentia, tibi ò anima quac-
unque angustam perfectionis se-
mitam inire contendis, opus est: in
corde ab omni malitia, cunctisque
scelerum, & passionum maculis e-
luendo & expurgando: in quibus
non tantum vniuersis, sed etiam sin-
gulis mundandis strenuam te ope-
ram collocare oportebit. Quod vt
eo facilius agere possis, omnes ani-

B 3 mi

30 SPECVLVM ANIMAE

Omni maculas, quas in hoc speculo sub numero viceno & quino complexi sumus, (vt inspicienti manifestum est,) sigillatim persequemur, & explicabimus, methodumq; maculas eorum eluendi ostendemus: Sunt autem hæ.

*Definitio eorū
que in hoc
speculo tra-
duntur.*

1. Prima est, propria voluntas.
2. Affectio nimia ad res temporales.
3. Affectio inordinata ad res sensuales.
4. Amor inordinatus.
5. Negligentia & otium.
6. Timor nimius poenarum infernalium.
7. Inquietudo & impatientia cordis.
8. Quæsitio sui ipsius.
9. Desiderium honorum & gloriæ mundanæ.
10. Curiositas.
11. Vana gloria.
12. Distractio cordis.
13. Amaritudo siue tristitia animi.
14. Delectatio cogitationum intelle-

PARS PRIMA. 31

tellectualium, siue curiosa speculatio intellectus.

15. Nimia sollicitudo in rebus externis.

16. Otium & recreationes.

17. Tædium & acedia.

18. Contentio.

19. Iudicium temerarium.

20. Nimia confidentia.

21. Pusillanimitas animi.

22. Metus nimius spectrorum: & molestiarum corporalium.

23. Multiloquium.

24. Scrupulositas.

25. Complacencia in dulcedine consolationum spiritualium & visionibus.

Hæ sunt maculæ generales, quæ tibi, Anima, impedimentum obijciunt, quo minus secretum sponsi tui IESU Christi, dulcissimi amoris tui thalamum ingredi, eoque perfrui possis. Itaque si ei placere appetis, mundanas sponas imitare, quæ ut sponis suis probentur, omni arte ac diligentia in se ornandis, & facie fucatis colorum pigmentis

Anima mundi sponas imitari debet.

B 4 obli-

oblitienda, vestimentisque varijs
 odoramentorum ac vnguentorum
 odoriferorum generibus imbuen-
 dis, vtuntur, quo speciosiores ac
 fragrantiores coram eo appareant:
 Cum ergo ex innumeris penè ma-
 culis, quæ te deformem atque ocu-
 lis formosissimi atque nitidissimi
 IESV sponsi tui detestabilem atque
 execrandam reddunt, hæ sint præci-
 puæ, quæ cæteras ambitu suo com-
 plectuntur, elaborandum totis vi-
 ribus atque defudandum tibi est, vt
 eas eluas, atque è conspectu sponsi
 amoueas, ac teipsam in hoc speculo
 diligenter intuearis, & examines.

Ego quidem amore dulcissimi,
 melliflui & suauissimi IESV & tui
 etiam amore, informabo te de mo-
 do quo singulas earum specialiter
 eluere ac mundare valeas. Iamque
 ordiar à prima, in nomine ter San-
 ctissimæ ac semper venerandæ Tri-
 nitatis. Patris, Filij, & Spiritus San-
 cti: & dulcissimi IESV. Amen.

De Propria Voluntate, Macula I.

CA.

SI quis vult venire post me, abneget se-
 metipsum, & tollat crucem suam, & se-
 quatur me. Verba hæc, anima, sunt
 sponsi tui IESV Christi. Quibus
 instrueris, primum ac præcipuum
 semitæ spiritualis fundamentum
 esse propriæ voluntatis abnegatio-
 nem. Propria namque voluntas, tam
 foedam ac turpem animæ maculam
 aspergit, vt illam oculis sponsi sui
 IESV Christi prorsus abominabi-
 lem constituat: Qui adeò propriæ
 voluntatis inimicus est, vt de seipso
 dicat. *Veni in hunc mundum non vt faciam*
voluntatem meam, sed voluntatem eius
qui misit me. Et proximus passioni,
 cum factus in agonia, Patrem in
 horto deprecaretur, sanguinemque
 toto corpore sudaret, voluntatem
 suam in Patris manus integrè con-
 signauit dicens. *Veruntamen non mea*
voluntas, sed tua fiat.

Matth. 16.

Propria vo-
 luntas præ-
 cipua est a-
 nimæ macu-
 la.

Ioan. 6.

Luc. 22.

Anima Chrî-
 sto placere
 cupiens,
 debet con-

Anima igitur quæ sponso coelesti
 probari concupiscit, omnem curam
 ac diligentiam adhibeat, vt condi-
 tionibus & moribus eius sese to-

formare.

tam, quoad fieri potest, accommo-
det & conformet, quarum precipue
sunt humilitas & obedientia: *Chri-
stus enim factus est pro nobis obediens us-
que ad mortem, mortem autem crucis.*

Philip. 2.

*Propria vo-
luntas omni
studio extir-
panda.*

Quapropter dies, noctesque vni
huius studio inuigilet, quomodo
plurimas aquas & smigmata per-
uestiget, quibus foedam & putidam
propriae voluntatis maculam eluat.
Et quantum conniti potest, quan-
tum labore contendere, tantum fa-
ciat ut propriam voluntatem fran-
gat, atque profliget, aliorumque vo-
luntati subijciat, si sponso accepta
probataque esse appetit: secus si fe-
cerit, certò sibi persuadeat, non ad-
eò noxium cadaver mortuum foe-
torem exhalare, nec hominibus ad-
eò abominabile esse, quantum ani-
ma proprii sensus, iudicij, & volun-
tatis coram Deo foetet atque hor-
rori est.

Quare opus est, ò Anima, sponso
tuo IESV Christo placere cupida,
ut te integrè in diuinum eius bene-
placitum resignes, ac sine vlla con-
tra-

traditione, promptissimam ad omnia quæcunque de te facere voluerit offeras, ei in omnibus ad nutum morem geras, cunctisque quibus ille voluerit, propter ipsum libens obtemperes.

Veruntamen aduerte non ideo *Non esse ad* necessarium esse, vt quisquis perfe- *perfectionē* ctionis desiderio tenetur obedi- *necessarium* tiam voueat: hoc namque si ita es- *obedientie* set, illi soli qui obedientiæ voto sese *votum.* obligant, vt sunt Religiosi, perfecti forent: quod falsum esse quotidiana docet experientia, cum plurimi in sæculo & hætenus peruenerint, & modò perueniant ad maiorem, præ multis Religiosis, perfectionē.

Sed necessarium est vnicuique ad perfectionem anhelanti, vt integrè in cunctis rebus & euentibus in diuinam se voluntatem resignet: Quales non paucos in sæculo reperire licet, qui quamuis sub nullius hominis obedientia constituti sint, solum tamen Dei beneplacitum in omnibus quæ grata ei, acceptaque esse cognouerint, adimplere fatagunt,

Anima ad perfectionē aspirans Deo in omnibus se resignare debet.

ac proinde maximos indies in vita
spirituali progressus faciunt.

*Homines
fragiles obe-
dientiae se
debent sub-
mittere, vt
ad perf. Eli-
onem perue-
niant.*

Verumenimvero, cum reperian-
tur nonnulli adeo in spiritu imbe-
cilles & infirmi, qui si tentationi-
bus appetantur, aut occasiones pec-
candi habeant propter fragilitatem
suam, & modicum amorem Dei, ac
magnam immortificationem & ir-
resignationem, quam in se sentiunt,
sola diuinæ voluntatis regula, à pec-
cato se coercere non valent, quam-
uis bona voluntate diuinum bene-
placitum in omnibus perficendi
præditi sint: Talibus necessarium est
vt obedientiæ alicuius hominis se
subijciant, cuius directione consilio
& adiutorio, tentationis tempore
victores euadere, hostiumque ma-
chinamenta superare queant; quò
etiam, dum rebelliones, immortifi-
cationesque naturæ sentiunt, seipfos
relinquere compellantur, ac exer-
ceantur vt ad perfectionem perue-
niant, eo quod seipfos nõ bene vin-
cere valeant.

Perf. Eli

At hi qui perfecti sunt, aut certè
licet

licet perfectionem nondum contigerint, adeò fortis animi sunt, atque spiritu Dei atque amore eius intus sic aguntur, vt per exiguo illo cum timore & amore quo præditi sunt, victores in tentationibus euadant: dum videlicet, eo solo fræno, quod ea quæ ipsis à tentationibus suggeruntur, Deo displicere animaduertant: à vitijs se cohibent, salutarem sibi violentiam inferunt, sicque gloriosam de seipsis victoriam reportant, ad altissima perfectionis fastigia plerunque pertingunt, sine sui sub alicuius, præterquam ipsius Dei, superiorumque à Deo ipsis præpositorum, obedientia, & subiectione.

His tamen necessarium cum primis est, vt sint adeò in diuinam voluntatem resignati, vt si nossent Deo placere, quod ad alicuius hominis obedientiam sese obligarent, illud sine vlla recusatione facturi essent. Ac propterea illi qui in sæculo ab omni obedientia soluti ac liberi sunt, si libertatem hanc eò conferant, vt liberius atque feruentius die nocteque

*Sufficit vt
obediencie
Dei subsint.*

Perfecti parati debent esse ad obedientiam, si Deus ita vellent, subeundam.

Que sanctę orationi alijsque spiritu-
alibus exercitijs intendant, sunt om-
ni laude digni: modò non gaude-
ant neque complacent sibi de li-
bertate naturę & sensualitatis: ca-
ueantq; ne ea libertate ad suam per-
nitiam abutantur, sed solliciti sint,
quomodo totis viribus diuinam o-
bedientiam in omnibus integrę
perficiant.

Consilium o-
ptimum pro
ijs qui ad o-
bedientiam
non tenentur.

Consilium nihilominus maximę
securum est: vt quisquis hanc perfe-
ctionis semitam inire cupit, siue
ad obedientiam obligatus sit, siue
non eligat sibi (loquendo de illis
qui nulla ad hoc obligatione tenen-
tur) Confessarium aliquem, sub cui-
us obedientia viuat, & cuius dire-
ctioni se totum committat, sine ta-

Obedientia
securissima
ad perfecti-
onem via.

men obedientię voto, cum sola ni-
mirum libera voluntatis resignatio-
ne. Hęc namque obedientię semita
securissima est, diuinęque maiestati
maximoperę probatur.

Religiosi

Verum, vt ijs quoque qui obedi-
entię voto se constrixerunt, satisfa-
ciamus, docebimus hęc, qualem o-
bedien-

bedientiam Superioribus suis præ-
stare debeant, si ad perfectionis cul-
men pertingere desiderent. Ani-
maduertant itaque tres esse gradus
obedientiæ.

*Quomodo
debeant o-
bedire.*

PRIMVS est eorum qui obtem-
perant quidem, sed inuitè ac illi-
benter, dum fragilitatem suam &
imbecillitatem prætexunt, de quæ o-
bedientiæ grauitate sæpe conque-
runtur: ac laborant vt prælatus ea
quæ sibi, non quæ prælato placent,
per obedientiam imperet. Hæc obe-
dientia coacta, ac plurimum imper-
fecta est.

*Primus gra-
dus obedi-
entia.*

SECUNDVS gradus: Est eorum
qui in omnibus & per omnia volun-
tati superiorum sese conformant,
sine vlla repugnantia, cõquestione,
murmuratione, aut excusatione, nec
sunt solliciti quid ipsis præcipiatur,
sed prompto atq; hilari animo iussa
perficiunt: Verùm id agunt vel vt
reprehensiones, confusiones, & pœ-
nas inobedientibus constitutas eua-
dant: vel ne superiores suos ad indi-
gnationem prouocent: vel vt ab eis
magni-

*Secundus
gradus obe-
dientia.*

magnificent, laudentur ac eorum sibi voluntates ac amicitias concilient.

De his, quia Deum pro fine actionum suarum non habent, nec eas solius Dei amore perficiunt, ait Christus, *Receperunt mercedem suam.*

Matth. 6.

Vera enim obedientiae ratio in eo consistit, ut omnia solius Dei amore ac intuitu faciamus, quo per ea ad maiorem illius gratiam, misericordiam, amicitiam, dilectionem, & familiaritatem pertingamus. Cumque omnia secundum possibilitatem perfecimus, à superioribus contemni, despici, & malè tractari optemus.

Tertius gradus obedientiae.

TERTIVS obedientiae gradus, qui obedientia vnionis nuncupatus est: Quando quis non tantum omnia superiorum iussa hilariter perficit, verum etiam cupit modum & causam obedientiae in sua voluntate, integrè dependere, atque vnitam esse cum voluntate praecipientis. Haec obedientia propriè exhibetur Deo, à charioribus, familiarioribus, & secretioribus amicis eius, Quorum

Perfectorum voluntas cum divina vo-

quorum voluntas Deo perfectè re-
 signata, & vnita est in omnibus di-
 uinæ voluntati, vt vnus eiusdem-
 que cum Deo sint voluntatis, vsque-
 adeò vt quicquid Deus ipsis immi-
 serit, id omne gaudentes ab eo susci-
 piant, confiteanturque Deum pro
 sua immensa misericordia, eximio-
 que quem erga eos gerit amore, hæc
 eis immittere: atque adeò intimo
 cum affectu ea quantumuis damno-
 sa, nociua, molesta, aut erubescentiæ
 plena fuerint, de manu Domini sus-
 cipiunt.

*Modus maculam propria volun-
 tatis abluendi.*

VT hæc labes adeò nociua & di-
 uinis oculis execranda eluatur, ne-
 cessarium est triplicem aquam vsur-
 pare: Quarum prima est: Poenas &
 animaduersiones quibus Deus in
 inobedientes animaduertit consi-
 derare: *Secunda* est: Præmium ineffa-
 bile, quod verè obedientes conse-
 quuntur sunt, animo reuoluere. *Ter-
 tia* est: Perfectissimam IESU Chri-
 sti

*luntate
 prorsus vnã-
 ta est.*

*Triplex a-
 qua pro ma-
 cula proprie
 voluntatis
 eluenda.*

iti obedientiam seipsum expendere.

Ad primam quod attinet. IESVS Christus in extremo saeculorum die cum viuos & mortuos iudicaturus aduenerit, omnes inobedientes terribili hac sententia percellat, atque sempiternis ignibus adiudicabit: cum dicet: *Ite maledicti in ignem eternum qui paratus est Diabolo & Angelis eius.* O quam facile Macula haec ex ignis sempiterni & immanium cruciatuum, quibus rebelles, & mandatorum Dei ac superiorum suorum contemptores torquebuntur, diligenti consideratione abluitur.

Matth. 25.

*Prima aqua
penarum in
ferni.*

Ad alteram quod spectat: Eodera iudicij die Christus omnes obedientiae filios amantissimis his verbis ad regni sui possessionem inuitabit. *Venite benedicti Patris mei, possidete regnum vobis paratum a constitutione mundi:* O quam promptè & hilariter, anima, obtemperabis Deo, & cunctis hominibus ac creaturis propter eius amorem, si mente pertractaueris, coeli empyrei magnificentiam: diuinæ faciei pulchritudinem: coele-

Matth. 25.

*Secunda aqua
gandiorum Para-
dyfi.*

coelestis gloriae dulcedinem: Angelorum ministeria, gaudia & laudes sanctorum, quibus diuinum nomen concelebrant: Beatissimæ virginis **MARIAE** sublimitatem, & **IESU** sponsi tui suauissimum aspectum: gloriam sine fine duraturam, iubilum interminabilem, musicam & concentum indeficientem, bonum omnia bona in se complectentem, mare inexhaustum, abyssum incomprehensibilem. Et quid amplius? Felicitatem omnia quæ desiderari possint in se comprehendentem; bonum inexplicabile: gloriam ineffabilem.

Præterea cum consideraueris quod ad bona hæc ingentia & innarrabilia: ad quæ gloriam hæc ineffabilem, per obedientiam & tui ipsius ac voluntatis tuæ abnegationem pertingere valeas. Hæc inquam quotiescunque animo reuolueris, quam prompta eris ad obediendum: quanto odio & horrore te ipsam & propriam voluntatem prosequeris; quandoquidem intelligis nulla alia ratione, quam si voluntati propriæ satisfeceris,

feceris, te bonorum tam ingentium iacturam facere posse. Certè hæc consideratio sufficiens est, vt hanc labem eluere, ac funditus extirpare valeat.

Aqua tertia est, considerare obedi- entiam IESV Christi. PORRO quoties tecum expende- ris IESVM sponsum tuum cum DEVS esset ad eum se humiliasse, & abiectis, vt humanam naturam assumpserit: nec tantum DEO Patri suo, sed etiam hominibus, puta Iosepho patri nutricio, & MARIAE matri suæ, ad nutum obediuerit: sic enim legitur apud Euangelistam.

LUC. 2.

Erat subditus illis: Neque ijs modò, verùm etiã sæpenumerò alijs abiectis hominibus obtemperauerit, vtpote Apostolis, alijsque, quorum petitionibus frequenter morem gessit: Hęc inquam si consideraueris, fieri ne potest, si desiderio Christo placendi ardes, vt non ipsi & omnibus creaturis, illius amore obtemperes? Nequaquam certè, modò eum verè, vt meretur, dilexeris. O IESV quando te diligam

De affe.

PARS PRIMA • 45 •
De affectione ad temporalia,
Macula I I.

CAPVT III.

Si vis perfectus esse, vende & vende omnia que habes, & da pauperibus, & sequere me. *Matth. 19.*

Insignis est hæc macula, onus intolerabile, atq; impedimentum maximum: animæ quæ sponsi sui vestigijs inhærere: ac IESVM Christum mendicum, ac pauperem sequi atq; imitari desiderat. Quare necessarium est, vt temporalia hæc atq; omnium rerum terrenarum, quamuis minimarum, affectionem à se præcidat, atq; resecet; si ad perfectionem toto conamine ferri cupit.

Veruntamen antequam ad huius maculæ dilucidiorum tractationem progrediamur, dubietatem quandam quam mihi quispiam, supradicta Christi autoritate permotus, obijcere posset, dissoluemus.

Dubietas autem eiusmodi est. *Opusne sit
opusne sit ad perfectionem adipiscendam, votum voluntariæ paupertatis*

*Temporalia
maximope-
re impedi-
unt animam,
ne ad perfe-
ctionem per-
tingat.*

*Opusne sit
opusne sit ad perfectionem adipiscendam, votum voluntariæ paupertatis*

temporalibus cunctis renunciare. tatis emittere, atq; temporalia cuncta relinquere, hoc enim videtur docere prædicta sententia.

In quo consistat vera paupertas.

Ad hanc quæstionem Doctor Angelicus S. Thomas respondet: Perfectionem essentialiter non consistere in paupertate, aut tribus votis, sed in Christi sequela secundum virtutes intrinsecas: voluntariam verò paupertatem, cæteraq; vota, instrumenta tantummodò, siue adiumenta, & exercitia esse, per quæ faciliori negotio perfectionis culmen apprehenditur, quandoquidem paupertas à solitudine, & cura rerum temporalium nos expedit, atq; superbix causam quæ ab hac radice vt plurimum enascitur, amputat. Itaq; nihil obstat quo minus aliquis perfectus esse queat, etiam sine prædictis votis, quia Abraham perfectus fuit, qui diues pecoris & opum, matrimonioq; iunctus fuisse legitur. Itidem Episcopi omnes præ religiosi in statu sunt perfectiori, qui tamen bona propria possident. Idem de cæteris votis dicendum.

Pro

Pro explicatione autem verę pau-
 pertatis declaratione, duo notanda
 sunt. PRIMVM est: Quod is qui
 perfecto & resignato corde omnia
 sua in diuino benepiacitum potest
 resignare, & perinde habet quicū-
 que de illis Deus disponat, siue illa
 relinquat, siue auferat; eisque non
 nisi ad necessitatem iuxta status, &
 naturę, aliarumque conditionum
 exigentiam, atque supremum Dei
 honorem, & gloriam, iuxtaque san-
 ctissimam eius voluntatem, vtitur:
 imò si noscet acceptius esse Deo, vt
 ea vederet, ac in pauperes erogaret?
 id facere paratus esset. Talis quam-
 uis multa regna possideret, perfectè
 ac voluntariè pauper esset, nam Deo
 gratius est vt homo ab affectione &
 solitudine rerum temporalium li-
 ber sit, quę vera paupertas est: quam
 vt ijs omnino careat, quę paupertas
 duntaxat exterior est. Hoc est quod
 S. Apostolus Paulus ait. *Tanquam nihil*
habentes & omnia possidentes. Quod
tunc verè in homine impletur, quā-
do ita solutus ac liber est, ab omni
 affectu

*Quomodo
 renuntian-
 dum sit per-
 fectionis stu-
 dio so. bonis
 temporali-
 bus.*

*Quomodo
 etiam in
 multarum
 opum posses-
 sione quis
 verè pauper
 esse possit.*

2. Corint. 6.

at affectu rerum temporalium, vt si diuina permissio illa ei auferantur, placito & quieto animo id de manibus Domini suscipiat, diuinæque voluntati se conformet, dicēdo cum S. Iob: *Dominus deus: Dominus abstulit: sicut Domino placuit ita factum est, sit nomen Domini benedictum.* Et licet quandoque sentiat aliquam in sensitua & inferiori parte repugnantiam, Deus tamen, modò ratio integrè in diuinam voluntatem sit resignata, non iudicabit illum secundum exiguam illam in natura bestiali & sensitua rebellionem. Hac est vera paupertas, ad quam omnes perfectionis studiosi aspirare, totoq; conamine vt eam adipiscantur, laborare debent: & cor suum semper resignatum quietumque in Deo seruare; ac hoc solo, quod Deus de rebus eorum disposuerit, contenti esse.

Iob. 1.

*Perfectio-
nem non im-
pedit repu-
gnantia na-
turae sensiti-
uae.*

*Illos qui tri-
bus votis se
se obligant
non propte-
rea perfe-*

SECVNDO: Notandum est, qui paupertatis cæterisque votis sese obligant, non propterea perfectos esse, sed obligatos pro virili ad perfectionem tendere. Quod etiam singulari

PARS PRIMA. 49

gulari pietate & eruditione vir P. Ludouicus Granatensis, in tractatu quodam, cui titulum fecit. Regula vitæ spiritualis: luculentissimis verbis testatur, cum ait: Meminerit Religiosus se sub præcepto peccati mortalis, ad perfectionem quam professus est tendere obligatū esse.

Etos, sed ad perfectionem tendere obligatos esse. Sententia nobilis P. Ludouici Granatensis.

Verum vt ad paupertatis explicationem redeamus: sciendum tres esse paupertatis gradus: *Primus* est, Paupertas professionis. *Secundus* est, paupertas in vsu rerum temporalium. *Tertius*, paupertas affectionis.

Tres gradus paupertatis. Primus gradus paupertatis.

PRIMVS paupertatis gradus est eorum, qui nihil quidem possident, sed omnibus abundare volunt, ijsq; cum tanto affectu inhærent, vt si ab illis ea auferantur, aut illis petita denegentur, murmurent & conquerrantur. Hæc est paupertas admodum imperfecta: Et qui tales sunt, strictissimam in hora mortis rationē Deo reddent, cum pauperes tantummodo sint coram hominibus, non coram Deo.

Primus gradus paupertatis.

SECUNDVS paupertatis gradus

Secundus

C

us est corū; quōs necessaria duntaxat cupiunt ac desiderant, superflua verò, curiosa & pretiosa reijciunt, eaque si illis offerantur, dolent: Hi quidem omni laude d'gni sunt, at in hoc reprehendendi, quòd nimio affectu, & cupiditate ad necessaria feruntur, quia quamuis rei etiam maximopere necessariae vsus licitus sit, vetitum tamen est, nimia cum affectione & cupiditate eam quærere, ac appetere.

Tertius gradus paupertatis.

TERTIVS paupertatis gradus est, verorum Dei seruatorum, qui tanto paupertatis desiderio flagrant, vt cor ab omni rerum temporalium amore quàm longissimè separatum habeant, quinetiam naturæ necessarijs cum nausea & fastidio vtuntur. Hi sunt verè pauperes, de quibus dicit IESVS Christus in Euangelio

Matth. 5.

Beati pauperes spiritu.

Modus eluendi Maculam affectionis ad temporalia.

TRIBVS modis, anima quae sponso suo in omnibus placere desiderat

PARS PRIMA. • 52

siderat, ab hac macula mundatur.

PRIMO si consideret: Tempora- *Diuitie re-*
lia hæc tandem ab inuitis etiam re- *linquenda*
linquenda esse; & in morte nemi- *sunt.*
nem ea secum asportaturum: Hac
consideratione se solabatur S. Dauid
cum ait: *Ne timueris cum diues factus fu-* *Psalms. 48.*
erit homo: & cum multiplicata fuerit glo-
ria domus eius. Quoniam cum interierit
non sumet omnia, neque descendet cum eo
gloria eius.

SECUNDO si secum expendat: *Dama di-*
Diuitiæ quantum animæ nocomen- *uitiarum.*
tum adferant. Nam (vt S. Paulus ait) *Timot. 6.*
Qui volunt diuites fieri, incidunt in tenta-
tionem & laqueum Diaboli.

TERTIO si secum reuoluat: vbi *Vere diuiti-*
veræ diuitiæ constituendæ sint: *tie que.*
Quod luculenter demonstrat Chri-
stus, cum ait. *Thesaurizate vobis thesau-* *Matth. 6.*
ros in celo, vbi neque arugo neque tinea
demolitur, & vbi fures non effodiunt nec
furantur. Vt enim D. Gregorius ait: si *D. Grego. in*
confideremus, fratres charissimi, *homil.*
quæ nobis promittuntur in cœlis,
vilescunt animo omnia quæ habentur
in terris. O quàm nitidè aqua

C. 2. tri-

triplicis huius considerationis animam quæ eas profundè cordi suo infixit, ab omni huius affectionis macula emundat: O quam perfectè illam ab omni rerum transitoriarum affectione liberat atque expedit.

De affectu inordinato ad res sensuales, Macula tertia.

CAPVT IIII.

Rom. 8.

ERGO fratres debitores sumus: non carni, vt secundum carnem viuamus: si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, uiuetis; ait S. Paulus Apostolus:

Rom. 13.

*Quam foeda
fit macula
sensualitas
& vnde o-
uiatur.*

Qui & alibi dicit: Carnis curam ne feceritis in desiderijs. Hæc macula sensualitatis admodum fordida & foeda est, in quocunq; reperta fuerit; animamq; quam possederit, vehementer turpem ac deformem efficit.

A plurimis autem initijs siue fontibus ea deriuatur, precipuè à quinque sensibus extrinsecis, quamuis & interiores ei magnum adiuuentum præbeant; nempe, visu, auditu, odoratu, gustu & tactu: A gula vero,
& lux.

& luxuria vel maxime omnium existit & enascitur.

Aduersus hanc sensualitatem, acerrimum hostem nostrum necessarium nobis est, arma sumere, cumque ea continuum bellum gerere, ac naturæ omnia, præterquam quæ ad sustentationem eius necessaria sunt, negare: atque in necessariorū etiam usu, cauere ne inordinata aliqua affectio subrepat, quandoquidem animam proficientem, plurimum impedit, eamque sæpenumero ad casum impellit, nec ad anteriora proficere sinit.

O quantū nocet homini spiritua- *Quantum*
lem vitam sectanti modica voluptas *noceat sensu-*
& perexiguus gustus inordinatus, *alitas.*
in manducando, bibendo, dormien-
do, vestiendo, ridendo, confabulan-
do, similibusque naturæ sensualita-
tibus, captus? Quantum sanctarum
virtutum exercitia progressusque
impedit? Quam spirituales exercita-
tiones efficit insipidas & insuaues?
Quantum restinguit deuotionem?
Quantū refrigerat animi feruorem?

C 3 Quam

Quàm despiciat animam amantem, omni fiducia, ne coram sponso comparere audeat? Quàm replet eam nausea, tædio, ac tristitia in exercitationibus religiosis & pijs? Quamuis enim illi, qui in similibus sensuum delectationibus voluptatem suam capiunt, existiment se deuotiores, & in amore Dei feruentiores esse: Certo sibi tamen persuadeant, hanc illorum deuotionem aut fictam esse aut naturalem, quia

1. Cor. 2.

animalis homo, non percipit ea quæ sunt spiritus Dei.

Necessarium est animæ proficere desideranti ut omnem in se affectionem sensualem mortificet.

Itaque adhortor te, Anima pia, si profectum facere cupis, ut totis viribus omnem à te sensualitatem, non tantum rerum superfluarum: verum etiam affectionem ad ea, sine quibus natura subsistere nequit, atque adeo, omnium peccatorum venialium amputes: quia vitæ proficientis initium est mortificare atque præcidere omnes affectiones peccatorum venialium.

Discrimen inter casum

Noueris itaque discrimen maximum esse inter casum in peccata venialia

PARS PRIMA

nialia ex fragilitate, & ex affectio- *In peccata*
ne: quia ex fragilitate fieri non po- *venialia ex*
test quin in multa continuo venialia *fragilitate*
peccata labamur: at affectiones om- *ex affe-*
nes illorum peccatorum venialium *ctione.*
in nobis mortificare atque elidere
possumus.

Exempli causa. Difficillimum
fuerit in cibo, potu, dormitione, lo-
cutione, ac similibus nunquam la-
bi in peccatum aliquod veniale: at
diuina adiuuante gratia facile est
habere desiderium, nunquam pec-
catum aliquod veniale cuiuscun-
que rei gratia, committendi: ita vt
quamuis lapsus in huiusmodi pec-
cata frequens sit, hoc tamen deside-
rium in nobis, diuina suffultis ope,
continuum esse possit: cauendo
pro viribus ne in aliquod peccatum
spontè ac volentes consentiamus;
Dum autem sic labimur, non pecca-
mus per affectionē, sed per fragili-
tatem, quia affectioni per firmum
illud propositū ac desiderium om-
nia venialia peccata, si possibile fo-
ret, vitā iam interitum attulimus:

C + quod

36 SPECVLVM ANIMAE
quod non faciunt illi, qui in venia-
libus peccatis sibi complacent, eo-
rumque desiderio tenentur, quam-
uis ea non quatenus peccata sunt cu-
piant: sed quatenus naturæ iucunda
sunt & delectabilia.

*Quæ damna
incurrant
qui sibi à
peccatis ve-
nialibus ca-
uere negli-
gunt.*

Qui eiusmodi sunt, sibi metipsis
vehementer nocent; licet enim in
varijs pijs, & religiosis exercitatio-
nibus tum internis, tum externis, se-
se exercitent, nunquam tamen ho-
rum peccatorum venialium remis-
sionem consequentur, quantumuis
sæpè illa confiteantur, nisi prius af-
fectum earum in se mortificauerint.
Et quamuis nonnunquam de pecca-
tis istis conteri, ac dolorem conce-
pisse videantur, dolor tamen iste
non ex intimis cordis proficiscitur,
nec tantus est, vt affectionem om-
nem de corde funditus extirpare,
atque auferre valeat. Tales nullum
vnquam faciunt progressum in vir-
tutum studijs: Opera illorum pluri-
mis imperfectionibus permixta &
maculata sunt: Deuotione ac donis
diuina benignitate ipsis collatis, ab-
utun-

utuntur . O vtinam perspicere posses anima, quam multi numero sint, qui magna quidem operantur, quorum tamen labor omnis frustraneus est, nulliusque aut certè perexiguæ utilitatis, non aliam ob causam, quã quod affectionem peccatorum venialium; & speciatim ad sensualia in seipsis mortificare, atque perimere non student.

Modus eluendi affectionem sensualitatis.

DICAMVS nunc quomodo turpis hæc macula mundanda sit: Adferemus autem triplicem modum generatim maculam hanc perpurgandi: de gula, & luxuria specialiter loco suo agemus.

PRIMVS modus est: Considerare, quanta sit nostra miseria & infœlicitas, quod sensualitati, quam communem cum bestiis ratione carentibus accepimus, subiecti simus.

Miseria nostra quam magna.

SECUNDVS est: Expendere quanta damna & incommoda, secum ferant hæc sensualitates: quodque

Sensualitas inimica animæ.

C 5 hostes

hostes nostri acerrimi sint, qui capitali nos odio inuestantur.

*Vanitas &
breuitas sen-
sualitatis.*

TERTIVS est; Animo reuolue-
re, foeditatem, vanitatem & breui-
tatem harum sensualitatum: Qui
sopno indulget similis est homini
mortuo: Qui cibum capit, humores
& spurcicias corpori subministrat:
Qui voluptatem ex aliorum sermo-
nibus, risibus, & iocis haurit, nihil
aliud agit quam quod in re vanissi-
ma & fugacissima, quæ momento
temporis præterit, & celerrimè
transiolat, delectationem quærit.

*De amore inordinato,
Macula IV.*

CAPVT V.

Marc. 12.

*Amor Dei
& amor
mundi con-
trarij sibi
sunt.
Iacob. 4.*

DILIGES Dominum DEVM tuum,
ex toto corde tuo, & ex tota anima
tua, ex tota mente tua, & ex tota virtute
tua, ait Dominus & saluator noster
IESVS Christus. E diametro repu-
gnant, Anima, amor Dei & amor
mundi, vsque adeò vt Apostolus af-
firmet: *Qui voluerit esse amicus huius se-
culi: inimicus DEI constituitur.* Et Chri-
stus

Itus dicat: *Nemo potest duobus Dominis servire, aut enim unum odio habebit, & alterum diligit, aut unum sustinebit, & alterum contemnet.* Atque idcirco, ô Anima, IESU Christi creatura, filia & sponsa, si sponso tuo placere cupis, necessarium est ut omni alieno amori moriaris: & abrenuncies. Illa enim sponsa quæ alium præter sponsum diligit, adultera est, & à sponso repudiatur, sæpenumero etiam propter fidem violatam occiditur.

Matth. 6.

Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum: quia fortis est ut mors dilectio: ait sponsus ad sponsam in Cantico. Quare anima, si à sponso tuo vicissim diligi & eo perfrui desideras, omnem peregrinum & aduentitium amorem è corde tuo profliga & exclude, atque cor tuum in sinum formosissimi, & gratiarum pleni sponsi tui totum effunde.

Cant. 8.

Anima sp̄s
s̄o placere
volens, om-
nem à se a-
lium amor
abijciat.

TRES autem speciatim, amoris inordinati species reperire licet, quæ animæ, IESU Christi sponsæ, foedas maculas inurunt. Amor nimirum mundi, naturalis, & acquisitus.

Tres amo-
rum specie

I. Amor mundi.

Amor mundi est: cum homo nimiam ad mundum affectionem gerit, ei placere quærit, & desiderat: plurimumque metuit, ne quando ei displiceat; unde fit, ut hoc timore, ne mundo displiceat impulsus, aut certe desiderio ei placendi stimulatus, multa Deo contraria committat: Et si aliquando propter amorem Dei præclarum, ac laudabile quidpiam gerat, hoc ipsum mundo etiam innotescere cupit, ut aliquam inde gloriam, honorem, & commodum referat; sicque non paucis sese criminibus obstringit, multaque bona quæ facturus fuerat, propter mundi amorem, omittit.

II. Amor naturalis.

Amor naturalis est: quo homo se ipsum, parentes, & omnia sua diligit, qui quamuis licitus sit, nec à Deo prohibitus, vehementer tamen periculosus & lubricus est: quia natura nostra in sui quæsitioe admodum subtilis est, & creberrimè nos circumuenit, eoque perducit ut terminos concessos ordinati amoris transiliamus. In hoc amore probatus

tus

PARS PRIMA. *61*

tus fuit S. Patriarcha Abrahamus,
quando iussus fuit à Deo filium su-
um occidere, sibi que in sacrificium
immolare. *Gen. 22.* Tolle, ait Deus, *filium tuum*
unigenitum quem diligis Isaac, & offe-
res illum in holocaustum super unum mon-
tium quem dixerò tibi.

Amor acquisitus est: qui inter ho-
mines, vel ex continua, & frequenti
cōversatione, vel ex donis, & bene-
ficijs acceptis enascitur; hic etiam
non procul abest à graui periculo:
Nam cum homo benefactori suo in-
gratus esse non debeat, in magno sæ-
pè discrimine versatur, ne dum gra-
tum ei animum exhibere conatur,
Deum peccati alicuius admisione
offendat, aut bonum aliquod, ne a-
mico displiceat, omittat.

Hi sunt tres inordinati amoris
gradus qui animam commaculant,
ac proinde omni studio & diligētia
elueni sunt.

Modus eluendi maculam inordina-
ti amoris.

PRIMVS amor non difficulter
eluitur,

C 7

Amor mundi quomodo tollatur.

Psal. 52.

1. Ioan. 5.

Amor naturalis ut tollatur.

Gal. 5.

eluitur, si consideremus, quàm fallax, fraudulentus, totusque ex fraude & mendacio compositus sit mundus: quantorumque malorum nobis origo & causa sit: Etenim vt Prophetata ait. *Qui hominibus placent confusi sunt, quoniam Deus spernit eos.* O comminationem terribilem, quæ sola nõ modò sufficiens esse posset nos à mundi huius amore abstrahere, verùm etiam efficere vt capitali eum odio infectaremur: hoc enim perinde est, ac si diceret: Omnes qui hominibus placere laborant, mundi que laudes ambiunt, in diuinis oculis execrabiles sunt, illosque Deus à se tanquam perditos, nauseamque sibi commouentes, repellit. *Totus mundus in maligno positus est:* ait S. Ioannes.

SECUNDVS amor facilè tollitur: si cogitemus quàm nobis aduersa atque inimica sit caro propria, quæ assiduò nobiscum bellum gerit, nostramque salutem omnibus modis impedire contendit. *Caro concupiscit aduersus spiritum, vt non quæcumque vultis illa faciat.*

AMO

PARS PRIMA. 63

Amorem autem parentum, cognatorumq; ac rerum nostrarum facile liberabimur: si pensemus, quanto nobis impedimento sint in via Dei, quod tantum est, vt IESVS Christus Dominus noster diceret non dubitauerit. *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus.* Et alibi loquens de amore proprio, ait: *Qui amat animam suam perdet eam, & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam eternam custodit eam.*

Luc. 14.

Ioan. 12.

Ex quibus verbis perspicitur, quam nocuius sit amor parentum, & nostri ipsorum: ac proinde necessarium est, strenuam in huius amoris moderatione operam collocare: hunc namque amorem nosse iuxta recte rationis iudicium, bene temperare ac regere, vt diuino amori subiectus sit, præfixosque terminos non transgrediatur, præcipua, & excellentis virtutis est. Regula verò certissima, secundum quam amor hic dirigitur.

quam sit
nocuius a-
mor natura-
lis.

quomodo
regendus sit
amor natu-
ralis.

dirigendus, est hæc: Ut firmiter cum animo tuo stacuas, neminem profus hominum diligere nisi in Deo, & propter illa quæ in se habet de Deo: hoc est, propter virtutem & gratiam: Nec in vlllo homine quidpiam odisse præter vitium; sine vlllo personarum respectu, siue sit pater, siue mater, amicus, cognatus, vicinus, aut inimicus. Ita vt nullum habeas amicum adeò familiarem & intimum, in quo defectus diligas, cuius vitia palpes, aut cuius cõuersione immoderatiùs delecteris, nisi quatenus salutem ipsius spectat, aut bonum aliquod honestum vtriusque. Et econtrariò vt nullum habeas inimicum, adeò tibi exosum, vt in illo naturam aut virtutem odio prosequaris, aut salutem illius totis viribus, vti tuam, curare ac constituere, negligas.

Regula qua cognoscitur quis amor naturalis sit nociuus. Accipe deinde hanc tibi regulam certissimam, per quam cognoscere possis quando amor hic sit naturalis & nociuus: omnis amor qui cor inquietum & turbulentum efficit, sapius-

sapiusque tibi ad mentem orationis tempore recurrit, est amor inordinatus & naturalis, atque pro eius eradicatione summis tibi viribus depugnandam atque desudandum est.

TERTIVS amor acquisitus eliditur: si tecum expendas, omne bonum quod habes aut recipis ab hominibus, & amicis tuis, à Deo potissimum tibi provenire, qui tam ingenti te amore complectitur, ut omnes tibi etiam immerito & beneficiorum suorum immemori servire ac benefacere velit. Ac proinde da operam, ut erga amicos quidem gratum animum, ne ingratitude criminis incurras, exhibeas: primò tamen ac principaliter verissimo ac optimo amico tuo, nempe Deo, gratum te probare studeas.

Amor acquisitus ut tollatur.

*De negligentia & otio,
Macula V.*

CAPVT VI.

D *V*M tempus habemus operemur bo. Gal. 6.
num, ut Apostolus. Similiter &
Chri-

Ioan. 9.

Christus. *Me oportet operari donec dies est, venit nox quando nemo potest operari.*

*Negligentia
quàm su na-
cina.*

Deformitas ingens in anima ad perfectionem anhelante, negligentia est siue otium; Quocirca si, Anima, IESV Christi vestigijs insistere, eumque imitatione totum effingere voles, opus est, ut omnem à te desidiam & socordiam proscribas, ac amputes: animoque forti ac deliberato, virtutum exercitijs, alijsque præclaris pietatis actionibus instas, ne IESVS Christus tibi dicat, quod in Apocalypsi scriptum est:

Apoc. 3.

Quoniam nec frigidus nec calidus es, incipiam te euertere ex ore meo.

O quanti interest semitam vite spiritualis constanti ac deliberato animo inire. *Dimidium, enim, f. Et, qui bene cepit, habet.*

*Negligentia
vnde profi-
ciscatur.*

Negligentia verò multorum emanat ex differentia quæ est inter præcepta & consilia: Dicunt namque: sufficet mihi ad salutem si ea quæ præcepta sunt, obseruauero, de perfectionis autem fastigio adipiscendo, non magna mihi cura ac sollicitudo

tudo erit. Nec intelligunt miseri hanc differentiam inter præcepta, & consilia constitutam esse, non ad fouendam desidiam & torporem, sed ad eos qui pusillo ac fracto animo sunt, qui propter tam difficiliū rerum obseruantiam de salute sua desperarent, roborandos atque ad spem salutis excitandos. Hanc inquam ob causam distinctio hæc data est: Hoc præceptum esse, istud verò consilium: non vt negligentes, atque salutis suæ incurij efficerentur: dicendo, ad salutem consequendam satis esse obseruantiam præceptorum: Neque interim animaduertūt, quod dum consilia seruare flocci habēt, sæpenumero ea quæ sub præceptum cadunt, transgrediantur: quod non ita facilè agerent, si forti animo se etiam ad consilia, quoad fieri possit implenda disponerent.

*Modus eluendi negligentia
maculam.*

PRIMVS modus ab hac labe
animi mundandi est, Considerare
peri-

*Negligentia
quomodo
tollatur.*

periculum & facilitatem lapsus, in varios errores, & peccata, nisi quis strenuè, ac sedulo pro viribus laboret.

Inimici nostri semper aduersum nos pugnant.

SECUNDVS modus est: Animo reuoluere, quantis vndique hostibus circumdati simus: quodque inimici nostri mundus, caro, & Dæmones nunquam dormiant, sed semper ad nostram perniciem vigilant, semper nobis tanquam latrones insidiètur: semper nobis laqueos tendant: Maligni namque spiritus uti S. ait Gregorius: quasi quidam latrunculi iter nostrum obsident: Et S. Petrus Apostolus clamat. *Fratres sobrii estote & vigilate: quia aduersarius vester diabolus, tanquam leo rugiens circumit querens quem deuoret.* Et S. mater Ecclesia, quotidie in completorij officio, filios suos iisdem verbis ad vigilantiam adhortatur.

1. Petri 5.

Hostium nostrorum ad nostrum exitium, vigilantia.

Quomodo igitur dormitantem agemus in nostro bono, cum inimici nostri ad exitium nobis machinandum, vigiles & solliciti sint? Hostes nostri nos assiduè circumstant,

stant, & varijs acutissimarum lancearum, & gladiatorum ictibus configunt, & nos negligemus? neque nos defendemus? nec contra illorum imperium nos tutabimur? vae nobis, nisi hoc viriliter egerimus, ferri namque posset, vt aliquando ictuum horum multitudine confecti, succumberemus, perimeremur, atque ad aeternam perniciem rueremus.

TERTIVS modus est: Secum expendere, quanto cum studio ac impetu currant qui in stadio laborant: Quam sollicitè sibi ab omni impedimento atq; offendiculo caveant. Vt enim S. Paulus ait, *Omnis qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, & illi quidem vt corruptibilem coronam accipiant: nos autem incurruptam.* Si igitur illi tantum studium atque industriam adhibent, vt re incorruptibili & exigui pretij potiantur: quid nobis faciendum est qui ad caelestem gloriam properamus? Qui si pro posse nostro desudauerimus, per Dei misericordiam, diuina

Similitudo ab ijs qui in stadio currunt, desumpta.

1. Cor. 9.

Anima ad caelum properat.

700 SPECVLVM ANIMAE
nam faciem in iuperna paradisi glo-
ria nos contemplaturos speramus?
O mundi stultitiã atque amentiam.
O cæcos, miseros & infelices nos,
qui tanquam talpæ terrę adhæresci-
mus, terra nutrimur, nec vnquam
oculos ad coelum, vbi desideriorum
nostrorum finis est, attollimus. Si-
miles illis de quibus ait Propheta.

Psal. 16. Oculos suos statuerunt declinare in terram.
De timore inordinato, Macula VI.

CAPVT VII.

Psal. 13. *Damna ti-*
moris nimij. **N**ON est timor Dei ante oculos eorũ:
ait Dauid Propheta. Damnum
non mediocre est, quod adfert ani-
mæ nimius timor poenarum infer-
ni, quo timore anima ita commacu-
latur, vt quandoquidem Deo solo ti-
more poenarum nõ ex sancto timo-
re filiali, vti debuerat, famulatur,
opera eius quantumuis præclara at-
que insignia, inutilia sint, & indigna
vitæ æternæ, quam Deus operibus
conferet, modò homo ea pro viri-
bus, & vti debet, perfecerit. *Reddet,*
enim, unicuique iuxta opera sua.

Matth. 26.
Timor du-
plex.

Notandum verò timorẽm dupli-
cem.

cem esse. Alium timorem huma-
num: alium timorem Dei.

Timor Dei est, totius sapientia
fons & origo; vt Regius Propheta
ait: *Initium sapientie timor Domini.* Ex
hoc timore seruiunt Deo, quotquod
sunt dilecti, & probati serui eius
& amici, qui omnem alium timo-
rem ex animo exterminantes, huic
sancto timori tantummodo corda
sua patefaciunt; Deumque timent
pariter, & amant, tanquam verum
Parentem: venerantur & obseruant
omni cum reuerentia, deuotione,
ac religione. Hic timor est donum
Spiritus Sancti, quem Prophetá Da-
uid loco prefato *timorem Domini* ap-
pellat.

Timor Dei.
psalm. 110.

Timor humanus est: Cum homi-
nes vel ne iacturam faciant vitæ, vel
substantiæ, vel honoris: aut metu
pœnarum inferni, mala deuitant &
bona operantur: sicq; in præclaris se
pietatis ac beneficentiæ actionibus,
atque diuinorum mandatorum cu-
stodia exercent, non propter amo-
rem & timorem Dei, quo præditi
non

*Timor hu-
manum.*

non sunt; sed propter amorem sui-
 ipsorum, ne sempiterna gehenna
 supplicia, incurrant. Quo timore ni-
 si impellerentur, nulla omnino, aut
 certè vix vlla, præclara opera effi-
 cèrent: multis etiam immanibus
 flagitijs se obstringerent, nulla Dei,
 contrarium præcipientis, habita ra-
 tione: imò tales percuperent, nullas
 esse leges vel præcepta suis cupidi-
 tatibus contraria, & sæpè conquæ-
 runtur dicentes: Quare Deus hoc
 vetuit?

Hunc timorem necessè est, quod
 verus Dei seruus, cum omni indu-
 stria in se profliget, atque funditus
 extirpet, diuinumque timorem pro
 eo accersere studeat; ne ipsi eueniat
 quod Sapiens ait. *Si non in timore Do-
 mini tenueris te instanter, subuertetur do-
 mus tua.* Et alibi. *Beatus homo qui semper
 est pauidus.* Et Psalmista. *Seruite Domi-
 no in timore & exultate ei cum tremore.*
 Quæ non sunt intelligenda de timore
 humano, à quo tanquam à facie co-
 lubri fugiendum est, sed de diuino.

Neque tamen idcirco existimari
 debet,

*Timorem
 humanum
 seruus Dei
 à se extirpa-
 re debet.
 Eccles. 27.*

*Provr. 28.
 Psalm. 2.*

debet, timorem humanum esse omnino improbum: imò verò bonus est, si ad eum finem dirigatur ad quem referendus est, vt nimirum homo hoc frango, puta, poenarum infernalium formidine, non modò extrinsecus ne scelus aut flagitium aliquod concipiat, verùm etiam intrinsecus à cunctis cogitationibus illicitis & desiderijs inordinatis se refrænet, ac retrahat: sicque causa & principium sit non tantùm exterioris, sed etiam interioris boni, donec paulatim cor purificetur, & timor in amorem purum commutetur.

Hic namque timor initium ferè *Pauci solius* dat cõuersioni peccatorum, efficit *Dei amore à* que vt mores suos corrigere, ac me- *vitæ prau-* lioris vitæ consilia amplecti sta- *uitate con-* tuant. Quamuis enim nonnulli im- *uertuntur.* mensa Dei benignitate ac clementia præuenti, solo Dei amore sceleribus relictis, ad virtutis studia, vitæque emendationem se conferant, hi tamen paucissimi sunt: vt plurimum autem à timore auspiciantur; quem postea rectæ rationis norma diri-

D gentes

gentes ac temperantes, seipſos cogunt, & compellunt ad mala deuitanda, bonaq; operanda, ſolius Deo amore: quamuis amor iſte ſtatim purus non fit, ſed paulatim perficitur, & ad abſolutionem perueniat.

Anima perfectioni ſtudentis, perſuadere ſibi debet, nec infernum nec poenas eſſe.

Anima verò in ſemita perfectionis profectum facere cupida, neceſſe habet, vt hunc timorem à ſe penitus eijciat, ſibiq; perſuadeat, nec poenas, nec infernum ſuperſeſſe, ſed ſolum Deum in rerum natura exiſtere, ob cuius amorem quidquid prauum ac vitioſum eſt deteſtari & fugere, quidquid verò præclarum & bonum eſt, in opus conferre debeat. Hanc perſuaſionem profundiffimè menti infigere, in eaq; ita ſeſe confirmare debet, vt etiamſi Deus nullum ei pro laboribus, atque operibus ſuis (quæ tamen in ſeipſis ſunt) tanquam pannus mulieris mèſtruatæ, & tanquam nihilum) præmium aut mercedè reponere vellet, nihil omnino eorum quæ factura eſſet, aut facere obligata eſt, ſolius Deo amore atq; intuitu, negligeret. Imo

Iſai. 64.

PARS PRIMA.

in hac operum, ob diuinum amo-
rem, exercitatione, ad eò immota &
constans persistere debebit, vt eti-
amsi Deus, posteaquam omnia to-
tius mundi pio ac præclara opera,
peregisset, eam inferno, omnibusq;
atrocissimis quos mens excogitare
posset cruciatibus addicere, ac tali
ipsam præmio remunerare veller,
ne minimam quidem bonam actio-
nem propterea omitteret, imò si vi-
res ad maiora suppeterent, plura fa-
ceret. Hęc est vera proficiendi semi-
ta, & via ad flagrantissimum amo-
rem pertingendi illius Dei, qui effu-
sissimè nos diligit, & immenso no-
stri amore æstuat, cuius amore om-
nia operari debemus; Anima quæ in
talibus cogitationibus se exercet, &
ad finem vsque persistit, (fidem ad-
hibeat mihi) breui tempore ad al-
tissimum perfectionis statum per-
ueniet.

*Modus eluendi maculam timoris pœ-
narum inferni.*

TRES sunt aquæ quibus munda-
tur

D 2

tur

Aqua ad

elucendam
timoris ma-
culam.
Matth. 10.

Aqua se-
cunda

Aqua ter-
tia

76° SPECVLVM ANIMAE

tur hæc macula. Quarum PRIMA
scaturit de ore Christi dicentis: Ne-
lite timere eos qui corpus occidunt, animi
autem non possunt occidere: timete autem
eum, qui postquam occiderit, habet pote-
statem mittendi in gehennam. Quibus
verbis nos admonet, ne aliud quic-
quam timeamus præter ipsum. Ita-
que si iussis eius & admonitionibus
morem geramus, omnem timorem
alienum, præterquam ipsius, facile
sustulerimus: neque enim ait ut ig-
nem æternum formidemus, sed
eum qui nos in hunc ignem præci-
pites dare potest, metuamus.

SECUNDA aqua est: Mente re-
uoluere, quàm arcta obligatione
Deo creatori nostro, qui nos tam
multis decorauit, & decorare non
cessat beneficijs, deuincti simus, at-
que idcirco iustum ac debitum esse,
ut illi soli obtemperemus, illum ti-
meamus, illum amemus.

TERTIA aqua est: Secum ex-
pendere, insignem illam clemen-
tiam, qua Deus erga nos usus est, dicit
nos à vitæ prauitate ad morum cor-
rectionem

rectionem excitavit, cum sine gratiæ illius auxilio, nostrâ tantum subnixi virtute, nullo pacto resurgere, atque è sordibus peccatorum emergere, potuissent. Hæc consideratio sola sufficiens esse posset, ut peccatoris animum diuino amore succenderet, adeoque inflammaret, ut omni timore pœnarum abiecto ipsum solum feruentissimè diligeret: Quemadmodum in Maria Magdalena, S. Paulo, S. Matthæo, Dauide, alijsque innumeris accidit: qui maximam momento temporis vitæ mutationem fecerunt. Utinam Deus per intercessionem & merita horum, & omnium Sanctorum, atque Angelorum cœlestis paradysi, particulariter autem specialium meorum S. Pauli, & S. Mariæ Magdalena: Beatissimæ virginis **MARIAE** Matris meæ: & **IESU** Christi Patris mei, & propter viscera sanctæ misericordiæ suæ nos ad supremum huius amoris apicem & gustum prouehere, & omnem à nobis timorem inutilem expellere dignetur.

S. Paulus
 & Maria
 Magdalena
 quomodo
 br. uis
 mo r. ni
 portiff
 tio un
 rati suc
 rint.

CAPVT VIII.

Luc. 21.

*Quam sit no-
cua inquie-
tudo cordis.**Indicia ex
quibus cog-
noscitur ad
quam perfe-
ctionem ani-
ma peruene-
rit.*

IN patientia vestra, possidebitis animas vestras. Inquietudo & impatientia cordis, labis foedissimæ in anima causa sunt, & animæ feruidæ cursum vehementer impediunt. Ac proinde proficere volenti maxime necessarium est, vt circa earundem mortificationem vigil & sollicitus sit: cum potissima viæ spiritualis pars in eo consistat, vt anima quieta sit & pacata: Et certè modicæ perfectionis indicium est, cum quis propter minima quæque turbatur, adeo vt hinc certissimum perfectionis adeptæ argumentum sumere liceat. Quare cum scire lubet, ad quem perfectionis gradum peruenieris, animaduerte: an tribulationibus & aduersitatibus occurrentibus, de tranquillitatis statu dimouearis: an verò placido, tranquillo, & resignato animo, omnia quæ di-
uina

uina permissione tibi accidere possint, de manu Domini suscipias.

Anima enim quæ magnum in via DEI profectum fecit, est sui ipsius Domina, & non aliter diuina ope suffulta, in omnibus euentibus, casibusque aduersis immota manet, ac scopuli marini, qui nullis oceani fruentis fluctibus, cædunt: aut anosa quercus, quæ nullis ventorum flatibus commouentur.

Modus maculam inquietudinis & impatientia cordis eluendi.

PRIMVS est, Considerare, infig- *Bona probis*
 nem fructum atque ingentia bona, & *improbis*
 quæ ex impatientia mortificatione *communis*
 relaturus es: Quod ut paulò expli- *que sint.*
 catus fiat, notandum est: Bona quæ-
 dam esse bonis & malis communia;
 ut sunt diuitiæ, sanitas, cæteraque
 bona temporalia, & transitoria: quæ *Bona probis*
 dam bonis duntaxat propria, in qui- *propria.*
 bus improbi nullam omnino par-
 tem habent, ut sunt tranquillitas &
 pax mentis; dominiū absolutum in

omnia bona Temporalia, ne quicquam eis noceant: victoria passio-
nem: & spiritus libertas, sicut ait

Proverb. 12. Sapiens. Non contristabit iustum, quicquid ei acciderit, impij autem replebuntur

malo Hæc improbi nulla ratione habent, qui quot passionibus laborant, quot concitatos animi motus sentiunt, tot perturbationibus vexantur. Ad hæc bonis secreta quædam dona à benignissimo ipsorum Parente IESU Christo, quem medullitus amant, conferuntur, tam dulcia, tam suauia, tamque gustatui iucunda, ut nemo sciat qui accepit, & nisi per experientiam in seipso didicerit, quid dicam intellecturus minimè sit.

*Fauores
bonorum.*

1. Cor. 2.

Dona hæc insignia, de quibus loquimur, S. Paulus, licet subobscurè, intellexit, quando ait: *Sapientiam autem loquimur inter perfectos: sapientiam verò non huius seculi, neque principum huius seculi qui destruuntur: sed loquimur Dei sapientiam in mysterio, quæ abscondita est.* Et alibi cum dicit: *Sapientibus & insipientibus debitor sum.*

Rom. 1.

Deni-

PARS PRIMA. 81

Denique vt vno verbo absoluam: hi bonorum fauores per vniuersam sacram scripturam varijs verborum inuolucris velantur, & sub pretiosissimis & pulcherrimis mysticorum sensuum, & allego- riarum, margaritis latitant.

SECUNDVS modus est. Omni tempore, quoad fieri potest, animo iucundo & læto esse: *Animus gaudens etatem floridã facit: Spiritus tristis excitat ossa.* Hinc S. Pater noster Franciscus adhortabatur Fratres suos, vt semper in IESV Christo gauderent.

*Prover. 17.
Quid iuuet
letitia cordis.*

Quod vt fiat, necessariũ est, magnam sibi in tribulationibus & perturbationibus vim facere, seque ad sanctam lætitiã cogere: vnde Ecclesiasticus. *Deprime cor tuum, & suscipe.* *Eccles. 2.*

TERTIVS modus est: Expendere secum eximiam illam promissionem, qua mundis & quietis corde pollicitus est; eos Dei filios nuncupandos esse: cum ait: *Beati pacifici, Matt. 5. quoniam filij Dei vocabuntur.* Hæc

D 5 namq;

Ⓜ **2° SPECVLVM ANIMAE**
Pacifici cor- namque sola Consideratio, quod ho-
dis beati mo propter pacem cordis Dei filijs
si. connumerandus sit, hanc maculam
efficaciter eluere poterit.

De suiipsius quaestione,
Macula VIII.

CAPVT IX.

Ephes. 5. **N**EMO vnquam carnem suam odio ha-
Natura ma- buit. Vna ferè omniū præcipua,
litia occulta. & maxima est labes propriae quaestio-
nis, quandoquidē homo, quam-
uis in diuino seruitio sibi videatur
omnia propter amorem Dei agere:
nihilominus habet in seipso latens,
secretum quoddam vitium siue pro-
pensionem naturæ ad sui quaestio-
nem: qua fit vt sæpè sub eo prætextu
quod Dei honorem spectet, seipsum
quærat: quare nisi Dei seruus curam
omnem adhibeat, ad vitium hoc ra-
dicitus excindendum, & maculam
hanc funditus perpurgadam, in san-
cto perfectionis itinere, maxima
damna atque detrimenta sentiet.

Amores duo Est autem hic amor, adeò insitus
seruili & innatus naturæ nostræ, & magna
arte

PARS PRIMA. • 83 •

arte & cautione optima sit ad dignoscendum, quando amor iste vitij, *filialis sunt sibi simillimi.* quando virtutis sit: Quando videlicet nos ipsos, quando Deum, aut virtutem purè, & simpliciter quæramus.

Sunt enim hi duo amores, servilis nimirum & filialis, in operando adeò sibi similes, vti duo capilli unius capitis, qui ab invicem facilè discerni nequeunt; cum tamen admodum dissimiles & diversi sint in intentione: quia filialis amoris præcipuus scopus in malorum fuga ac virtutum exercitijs est: Deum cognoscere, venerari, honore afficere, propitium sibi reddere, ei placere ac gratias agere, atque in omnibus ea quæ ipsi acceptissima, sanctissimæque voluntati eius magis conformia sunt, inquirere, amplecti, & perficere. Quibus ferè contraria facit servilis amor, quem ex tribus his indicatijs agnoscere licebit.

Primum est: Cum quis in mali de-
vitatione, ac boni operatione, ad se-
ipsum semper respicit, omniaque

*Indicia ex
quibus cog-
noscitur ser-
vilis amor.*

D 6 aut

aut pro euasione confusionis alicuius, vel poenae, aut utilitatis alicuius respectu agit. *Secundum*; quando opera sua magni aestimant, ac se præclara quædam atque laude dignissima operari, plurimumque per ea mereri, sibi persuadet: sicque ex donis diuinis in superbiâ erigitur, atque in illis sibi magnopere placet.

Tertium indicium est: Quod in virtutum studijs minimè desudaret, nisi remunerationem aliquam, siue in hoc sæculo, siue in futuro, se consecuturum speraret. Qui eiusmodi sunt, in pessimo statu sunt, & donis Dei ad maiorem suam damnationem abutuntur. Necessarium itaque est, vt seruus Dei hæc diligenter aduertat, atque in hac macula eluenda plurimū studij atque operæ ponat.

*Modus eluendi maculam quasi-
tionis sui ipsius.*

Necessariū PRIMVS modus labem hanc
est int. ntio- deformem eluendi & mundandi
nem in ma- est: Intentionem rectam, tam in ma-
lis fugiendis lis quæ fugimus, quam in bonis quæ
agimus,

agimus, assumere: & diligenter dis- *bonis a-*
 quirere, cur hoc vel illud aggredia- *gendis recti-*
 mur: cur hoc vel illud deitemus: *ficare.*
 intentioneque accuratè discussa,
 animam suam hoc pacto alloqui.
 Aedesdum anima: dic quæso cur pec-
 catum hoc vitas? Aut cur actionem
 hanc aggredi pergis? Quid est quòd
 te permouet, ad carnem inedia, ie-
 iunijsque macerandam? vigilijs, cili-
 cio, flagellis, alijsque rebus asperis,
 & duris edomandam? Quid impel-
 lit te ad benefaciendi studium, &
 eleemosynas in pauperes erogan-
 das? Moxque vt maculam quam pi-
 am inuenerimus, illam mundare &
 firmiter secum statuere, omnia que
 agimus solius Dei amore nos ag-
 gredi velle. Atque hoc propositum
 & intentionem sæpè renouare, ac
 nosmetipsos Deo in omnibus & per
 omnia sine vlla contradictione in
 supremum illius beneplacitum of-
 ferre. Hæc est pulcherrima & com-
 pendiosa methodus breui magnos
 in vita spirituali progressus faciendi.

TRE autem gradus habet in- *Intentio*

D 7 tentio:

*tres habet
gradus.*

*Intentio re-
cta.*

*Intentio
simplex.*

Intentio

Intentio: Est enim intentio recta: est intentio simplex: est denique intentio Deiformis. Intentio recta illa est, cum bona quae agimus, aut mala quae vitamus, simpliciter propter amorem Dei operamur aut fugimus: haec intentio quavis recta sit, non tamen sufficit ad perfectionis adeptionem: quia non quaerit simpliciter Deum, quamuis pro fine omnium operum Deum habeat, sed varijs curis, sollicitudinibus, & perturbationibus, vitae actiuae distinetur, atque in multas distrahitur.

Simplex autem intentio perfectior est: quia caeteris omnibus relictis ad Deum solum se conuertit, ut ipso perfruatur, ac in ipso gaudeat: haec spectat ad vitam contemplatiuam, ac proinde simplex vocatur, quia non tantum recta est, dum omnia propter amorem Dei peragit, sed etiam simplex, quia in Deo simpliciter quiescere appetit: Huic tamen intentioni etiam labis aliquid inherere potest, si nimium sibi anima complacet in dulcedine contemplationis.

Est & tertia intentio quae Deiformis

mis appellatur; quæ in omnibus & Deiformis.
 per omnia se diuinæ voluntati, conformat, atq; in sanctissimū eius beneplacitum resignata, ipsi cōmittit, vt sensibilem dulcedinē vel largiatur, vel tollat: Quam si largitur, eam humiliter acceptat, eiq; gratias agit, in cæteris nihil præterquā gloriam, honorem, & diuinū beneplacitum, tum in aduersitate, tum in prosperitate, quærit. Hæc pertinet ad supremum gradum vitæ contemplatiuæ.

SECUNDVS modus maculam propriae quæstionis eluendi est; Librum cognitionis sui ipsius sedulo *Quomodo mortificanda sit quæstio sui per cognitionem sui ipsius.*
 euoluere, in eoque perdiscendo dies cum noctibus iungere. Certū namq; est, quòd quisquis probè seipsum cognouerit, non modò seipsum non quæret, sed etiam vehementer abhorrebit: Ex sui etenim cognitione, nascitur ingens illud odium, quo præcipui quique Sanctorum in seipfos exarserunt, atque semetipsos pro posse contempserunt & omnibus substrauerunt: ita vt etiam cū ab alijs respiciatui haberentur, & ludi-

88 SPECVLVM ANIMAE
Iudibrijs ac inuisionibus exciperentur, gauderent.

TERTIVS modus; in sancte humilitatis libro perdiscendo, totum studium ac industriam collocare, frequentes humilitatis actus exercere, atque eam semper præ oculis habere, ac de ea cogitare. Est enim verè summi & cœlestis ædificij fundamentum.

*De gloria & honore mundano,
Macula IX.*

CAPVT X.

x. Ioan. 2.

Tria principalia peccata, que totum mundum inficiunt.

OMNE quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ. Hæc sunt tria illa Cerberi capita, quæ vniuersum mundum sua virulentia inficiunt: Hæc est macula triplex, quæ cuncta foedè contaminat & polluit: Concupiscentia nimirum carnis, id est, luxuria & gula: Concupiscentia oculorum, id est, auaritia: Et superbia vitæ: De prioribus duabus aliqua iam diximus, de tertia verò, superbia, nunc agemus. Quæ potissimum generatur

neratur & nutritur, gloria & honoribus huius mundi. Ad huius vitij, cū Deo præ cæteris omnibus maximè exosum atque execrabile sit, extirpationem, necessarium est vt contra illud totis viribus arma sumamus, & aduersus illud decertemus, atque ea omnia, ex quibus generari posset tollamus atque amputemus.

Itaque Dei seruus vt huic vitio fomenta subtrahat, omnem huius mundi gloriam non aliter ac serpentes, & dracones fugiat, quandoquidem naturæ humanæ valdè familiare & ingeneratum est desiderium honoris & prælationis, quo videlicet alijs dominari & anteferri appetimus: & nisi Dei seruus mil-lenis oculis diligenter circumspexerit, facillimè offendet & labetur: Fugiat igitur honores ac dignitates, & nisi per necessariam, & simplicem obedientiam ad eorum susceptionem compellatur, nequaquam illis se implicari sinat, nisi mille maculis & deformitatibus turpissimis aspergi, & contaminari velit.

Non

*Honores
mundi anti-
ma tanquam
serpentes
debet fuge-
re.*

*Honores
spirituales
sive tempo-
rales non
impediunt
perfectionē.*

Non id dicimus neminem perfe-
ctum esse posse in dignitatibus &
prælationibus, siue temporalibus,
siue spiritualibus, cum contrarium
innumera Sanctorum exempla te-
stentur; sed admodum periculosum
esse: multoque securiorem vitā eos
agere qui ab ijs soluti & liberi sunt,
cum multi propter eas æternā dam-
nationem incurrerint, qui forsitan
sine illis saluati fuissent.

*Qualem ho-
norem que-
rere debet
anima.*

Tu autem Anima IESV Christi
sponsa, si verorum honorum cupi-
ditate flagras, hoc tibi maximè glo-
riosum & honorificum ducito, si
plurima pro amore IESV Christi
sponsi tui perpetiaris: Quemadmo-
dum in hoc gloriabantur Sancti A-
postoli, de quibus ait Lucas in Actis
Apostolorum. *Ibant Apostoli, gauden-
tes à conspectu concilij, quoniam digni ha-
biti sunt pro nomine IESV contumeliam
pati.* Et S. Paulus dicebat. *Gloriamur in
tribulationibus.* Et rursus. *Mihi autem
absit gloriari, nisi in cruce Domini mei IESV
Christi.*

Act. 5.

Rom. 5.

Gal. 6.

Neque enim, vt summatim di-
cam,

PARS PRIMA. 91

eam, verbis exprimi potest, quam nociua fit mundi gloria & honor. Reliquum est vt videamus quomodo macula hæc mundanda sit.

Modus eluendi maculam gloria & honoris mundani.

TRES sunt modi maculam hanc, si ea aspersi & cõtaminati fuerimus, mundandi; aut si necdum ea infecti sumus, impediendi ne locum in nobis reperiat.

PRIMVS est: Considerare pericula tum temporalia & corporalia, tum spiritualia, quæ honoribus cõtuncta sunt, & exempla eorum qui honorum occasione, vel in corpore, vel in anima periclitati fuerunt, sibi in memoriam redigere.

Honorum pericula.

SECUNDVS est: Honorum vanitatem & momentaneam durationem animo reuoluere, quandoquidem non aliter ac fumus breuissimo temporis spatio disparent, & euanescent.

Honorum vanitas.

TERTIVS est: Molestias, turbationes, & fastidia quæ dignitates

Honorum molestie.

92 SPECVLVM ANIMAE
tates comitantur, necnō innumera
impedimenta, quæ ipsa animæ ad
perfectionem anhelanti, atque per
orationes, meditationes, & contem-
plationes sponso suo se vnire cu-
pienti obijciunt, secum expendere.

*De Curiositate,
Macula X.*

CAPVT XL

Genes. II. **V**ENITE faciamus nobis ciuitatem
& turrim cuius culmen pertingat ad
caelum, & celebremus nomen nostrum, an-
tequã diuidamur in vniuersas terras. In-
signis macula & maximum impedi-
mentum est: in rebus suis curiosita-
ti studere. sunt enim nonnulli inter
illos etiam qui religionem ac pieta-
tem vnice colunt, seq; ad magnum
perfectionis gradum peruenisse si-
bi persuasum habent, qui curiosita-
tibus quarundam minimarum rerū
immerfi sunt, nec, eò quod exigua
ipsis esse videantur, ab hac fraude si-
bi cauent: verū licet modicæ vide-
antur, maximum tamen animæ de-
ximentum adferunt.

Capite

Capite nobis vulpes paruulas, que demoluntur vineas: ait Sacra Scriptura in Canticis. Vulpes paruula sunt peccata venialia, & res quaedam minimi ponderis, quae si non apprehendantur & igne absumantur, vineas vberes & fructiferas animarum inuadunt, corrumpunt, & deuaſtant: impediuntque ne dulce contemplationis vinum de illis exprimatur. Itaque opus est ſingulari ſollicitudine & vigilantia in his minimis rebus extirpandis, quarum vna eſt curioſitas.

Hanc autem curioſitatem reperire licet in rebus quibuſcuſque, ſiue magnis ſiue modicis: in nouorum rumorũ perceptione: in palatiorũ ædium & cubiculorum ædificatione: in veſtium uſu ac præparatione: ita vt ne minima quidem Anachoretæ cellula ab ea immunis ſit. Curioſitas hæc quaeri poteſt in perexiguo libello, in librorum clauſuris, in veſte abiectiſſima & rigido è ſacco confecta: Imò diabolus ſuaſionibus ſuis circumuenire nos poteſt

Cant. 2.
Vulpes paruulae sunt peccata venialia.

Curioſitas in omnibus rebus extir.

test vt eam incurramus in cratere ligneo, quo ad potum vtimur: Et quod amplius est, cunctis rebus & actionibus nostris paruula & vafra hæc vulpes latentes sese infert & irrepit: ac proinde seruus Dei semper sibi præsens sit, sui curam diligentem gerat, solamque in cunctis necessitatem quærat, nullo ad earum curiositatem respectu habito, modo ei secundum statum suum vsui sint.

Signa ex quibus cognoscitur curiositas.

Cognoscitur curiositas hæc ex signis sequentibus. *Primum* ex eo; cum homo interim dum res illa vel per se aut per alios absoluitur, & conficitur multis cogitationibus, dum sollicitus est vt benè fiat, molestat; magnamque animi sentit inquietudinem, si eciam dum ad orationem sese componit.

Secundò, quando ea iam confecta propter modicum vitium in ea inuentum, vehementer commouetur & perturbatur.

Tertiò, quod indicium curiositatis manifestissimum est: quando eam iam confectã, propter exiguum quid

quid quod ad perfectionem ei deest, discindit, & denuo refici finit.

Quarto, quando eam iam de integro refectam diligenter contemplatur, idque cum magna animi anxietate, atque si aliquid repererit quod sibi minimè placeat, murmurat, & turbatur.

Modus eluendi maculam curiositatis.

PRIMVS modus maculam hanc abluendi & penitus delendi est: Pro usu suo vitiosa & defectuosa eligere quæ intuentibus minimè probetur: sua etiam imperfectè perficere, ut de nobisipsis victoriam consequamur.

Curiositas quomodo tollitur.

SECUNDVS modus, qui contra curiositatem novos rumores percipiendi præcipuè militat, est: Diuinarum rerum attenta consideratio: sunt etenim adeò singularia, pulchra, & inaudita ut Christus dicat.

Apoc. 21. Quales nouitates de-

Ecce noua facio omnia.

O quam insolitæ nouitates, quam exoptati rumores, quos sacræ nobis literæ desiderare.

beamus desiderare.

litteræ propoſant: quòd Deus trinus & vnus fit, Trinus in perſonis, vnus in eſſentia: quòd è nihilo mundum creauerit: quòd infinitam Angelorum multitudinem condiderit, quòd innumeras animas ſibi famulantes, & ſe diligentes habeat: quòd humanã carnem aſſumpſerit; quòd pro huius myſterij confectione, coeleſtem nuntium ad virginem, MARIAM nomine, præmiſerit: quòd eandem Spiritus Sancti virtute fecundauerit: quòd is, quẽ Beata virgo vtero conceperat, Deus verus & homo fuerit: quòd nouem menſibus exactis, eum in ſtabulo pepererit: quòd Virgo ante partum, in partu, & poſt partum permanſerit: Hæc & mille auditu digniſſima, ſunt nouitates, quas vellem curioſi audire deſiderarent, quas Propheta Abacuc conſiderans ait. *Domine audiui audientiam tuam & timui* Vel ſecundùm verſionem Septuaginta. *Conſideraui opera tua & obſtupui.*

Abacuc 3.

TERTIVS eſt: Penſare quòd omnia terrena hæc & tranſitoria ni-

hil

hil sint nisi vanitas: *Vanitas vanitatum*
 & omnia vanitas, ait Ecclesiastes.
 Quòd si secum attentè consideraue-
 rint, sola necessitate contenti erunt:
 curiositatemq; curiosis relinquunt.
 Si namque mihi sufficit parua cellu-
 la, cur eam curiosam & amplam ha-
 bere cupiam? si tibi & familiae tuæ
 sufficit pro necessaria habitatione
 honesta domus, cur pro ea magnifi-
 cum & spatiosum palatiū exstruis?
 si pro corporis mei cinctura gros-
 sus funis mihi satis est, cur alium
 candidum, subtilem, affabreque fa-
 ctum quærā? Si mihi pro signis siue
 registris Breuiarij, fila aut cartarum
 particulæ aut imagunculæ aliquot
 deuotè sufficiant, cur eadem ex bys-
 so contexta, colorum varietate di-
 stincta, ac percuriosā expetam?

De vana gloria,

Macula XI.

CAPVT XII.

Cum ieiunatis nolite fieri sicut hypocri-
 te tristes. Ingens & admodum
 turpis est vanae gloriae macula, pro
 eluendum.

Matt. 6.

*Vana gloria
 difficilis ad
 eluendum.*

E qua

qua eluenda, multis aquis & smigmatibus, singularique diligentia & industria opus est. Etenim nisi seruus Dei omni studio & cōtentione ab hac labe se liberare cōnitus fuerit, loco serui Dei, constituetur martyr Diaboli, dum carnem quidem suam inedia, ieiunijs, vigilijs, flagellis, alijsque rebus duris & asperis atterit, & martyrizat: per vanam verò gloriam, omnium horum iacturam patitur, & pro labore suo infernum lucrifacit.

*Hypocryta
martyres
Diaboli.*

*Vana gloria
quàm sub-
tilis.*

Vehementer subtile est vitium vanæ gloriæ, & quod admiratione dignum est, cum maxima & insigni macula animam contaminet, vix tamen ea cernitur.

Nascitur autem ut plurimum, ex ipsis bonis & præclaris pietatis actionibus: quapropter cæteris vitijs est perniciosius, nullumque est inter omnia, quod maioribus damnis animam piam afficiat, quodque Deo magis displiceat.

*Exemplum
de Beata*

Hinc legimus de Beata Clara de monte Falcone, quod propter ex-
guam

quam tentationem vanæ gloriæ, *Claramon-*
 subtractus ei fuerit à DEO annis *tis Falconis.*
 quindecim, diuinæ dulcedinis &
 spiritualis illuminationis, influxus:
 nec prius poterit eum recuperare,
 quamuis multis lachrymis, ieiunijs,
 cilicijs, flagellis & orationibus
 Deum instantissimè deprecaretur.

Hæc vana gloria seruos fideles *Vana gloria*
 ab infidelibus secernit, qui alioqui *discernit in-*
 vix dignosci possent, cum eadem fe- *ter veros &*
 rè opera exercent: Sicut enim ve- *fictos Dei*
 rus Dei seruus ieiunijs & inedia *seruos.*
 carnem affligit, orationibus conti-
 nuis incumbit, largas in pauperes
 eleemosynas erogat, & alia præcla-
 ra pietatis opera facit: Ita fictus, ap- *Veri & ficti*
 parens, & infidelis seruus, secundum *serui Dei in*
 exteriorè speciem eadè frequenter *quibus dif-*
 operatur: sed in hoc ab altero dif- *ferant.*
 fert, quòd omnia ferè propter vanã
 gloriã faciat, vt nimirũ hominibus
 placeat, & laudes humanas, aurã-
 que populares aucupetur: At nõ ita
 verus Dei seruus, qui ea solius Dei
 amore perficit, vt que illi tantum-
 modò per ea placeat, studet. Quare

100. SPECVLVM ANIMAE
vnicuique in operum suorum confi-
deratione, sineque illorum expen-
dendo, maxima diligentia & cauti-
one opus est, vt si opera eius vana
gloriae labe conspersa fuerint, eam
eludere valeat: si verò hac macula
necdum inquinata fuerint, prospici-
at, ne hac labe contaminentur.

*Modus eluendi maculam vana
gloriae.*

*Quomodo
collatur va-
na gloria.*

PRIMVS modus maculam hanc
perpurgandi est, considerare no-
stram vilitatem: scelerum nostrorum
multitudinem & foeditatem: no-
stramque erga Deum ingratitude-
m, qui sine vllis nostris meritis, imò
plurimis flagitijs nostris prouoca-
tus, nos è peccatis extraxit: gratia
sua praeuenit & confirmauit: & à
multis alijs criminibus, in quae in-
currissimus, praeferuauit.

*Opera no-
stra nulla
sunt.
Luc. 17.*

SECUNDVS modus est. Animo
expendere opera nostra nulla esse.
De quibus Christus discipulis ait
*Cum feceritis omnia, dicite quia serui in-
utiles sumus. Qui itaque opera sua
bona*

bona quamvis infinita diligenter ad hanc Christi sententiam expendit & examinaverit, utique existimabit sine divina gratia illa prorsus inutilia esse, ut ait Christus.

TERTIUS modus est. Cogitare quod si Deus, eam gratiam quam nobis largitus est, alteri contulisset, multo nobis maiora operatus esset: Hic possemus in memoriam nobis reducere, quam multa & præclara sancti egerint, quamque opera nostra si cum illorum operibus conferantur, perexigua sint. Præterea reuoluere, quod vel hodie peccator aliquis conuerti posset, qui plura bona opera efficeret, quam nos vel agamus, vel egerimus, vel unquam acturi simus.

QUARTUS modus est. (Ut numerum ternarium excedamus, cum vitium hoc cætera omnia superet.) Fugere & abhorrere omnem laudem, honorem, & fauorem humanum, quoad fieri potest, toto corde desiderando pro honore ac veneratione, qui nobis exhibetur, ab omni-

Fugiendus est omnis honor.

102 SPECVLVM ANIMAE
bus contemni, vilipendi, & ludibrio
haberi. Denique in virtute sancta
humilitatis acquirenda plurimum
operę ac studij collocare, ac seipsum
non aliter ac Dæmonem quendam
odisse, fugere, & horrere.

*quàm vile
sit propositū
sepè reso-
nare.* QUINTVS modus est. Sæpè
proposita renouare, & intentionem
ad verum scopum dirigere, ac seip-
sum & omnia opera sua toto corde
diuinę maiestati offerre.

*De distractione animi,
Macula XII.*

CAPVT XIII.

*Proverb. 4.
Damna que
ex distracti-
one cordis
proueniunt.* OMNI custodia serua cor tuum, ait
Sapiens: Magnum impedimen-
tum, quo anima quę Deo vniri de-
siderat, à scopo suo præpeditus, est
Nimia mentis distractio, dum non
custodit cor suum, nec cogitationi-
bus frænum iniicit: sed eas quocum-
que voluerint, liberè diuagari per-
mittit. Quo fit vt omnis in ea deuo-
tionis ardor extinguatur, lente quę
ac oscitanter spiritualem semitam
perambulet: ac semper frigida, &
qual

quasi gelu quodam torporis con-
stricta, permaneat.

Itaq; ô Anima, certo scias, quam-
diu cor tuum ab omni alia imagine
non perpurgaueris, sed liberam ei
facultatem per mundum quocunq;
libuerit diuagandi permiseris, nun-
quam ad verum & syncerum DEI
amorem pertinges: qui cum sit pu-
rissimus, nulli alieno amori permis-
ceri potest.

Indicium autem ex quo mentis
& cordis distractiones agnoscas,
hoc habe: Diligenter teipsam exa-
mina num colloquijs de rebus diui-
nis oblecteris: an verò maiorem ex
bellorum, aliorumque nouorum
rumorum auditu, voluptatē capias:
num delectabile tibi sit cum alijs
conuersari, confabulari, ridere, iocari,
similibusq; recreationibus in-
dulgere: tum enim manifesta est a-
nimi tui distractio.

Cor Deo

Is namq; qui cor habet verè pur-
gatum & Deo vnitum, semper cum
Deo loquitur, de Deo cogitat, siue
ambulet, siue sedeat, siue manducet,

E 4

siue

siue bibat, siue aliud quidlibet agat, imò omnia quæ audit, videt, odoratur, gustat, & tangit, ad Deum refert, ei gratias agendo, eumque iugiter laudando, alioque docendo & exhortando ad similia; vt Deum, quem tanto perè diligit, & ipsi diligant, laudent, ei seruiant, & cum eo assidue sermocinentur.

Imò si quandoq; (quod frequenter dum in hac vita sumus, contingit) cor eius à DEO vana quapiam cogitatione abstrahatur, mox vt in se reuersus fuerit, dolet, ingemiscit, de sua instabilitate conqueritur, & contra semetipsum iratus, poenas à se per pectoris tunctionem, flagellationem, aut alterius poenitentia vsurpationem, repetit: & Deum tanquam grauissimi sceleris & sacrilegij reus, humillimis precibus, pro indulgentia obtinenda rogat: propositum denuò innouat: & se totum in brachia dilecti sui proijcit: eum instanter deprecatur, ne in posterum in similes distractiones se labi patiatur.

Modus

Modus eluendi maculam distractionis cordis.

PRIMUS modus est: Meditationibus sacris intendere: quia cor nostrum simile est igni, qui semper ardet, nec vnquam quiescit; ita & cor nostrum semper in aliquo vult distincti. Ac proinde vt ab alijs rebus abstrahatur, necessarium est, illud sanctis meditationibus & pijs cogitationibus occupare: Quod vt fiat, optimum remedium fuerit, singulis vigintiquatuor horis, vnum Dominicæ passionis mysterium sibi accurate meditandum assumere, vt nos in sanctæ orationis hortulo, qui secunda huius libri pars est, docerimus.

Necessarium est in meditationibus occupari.

SECUNDUS est. Silentium & solitudinem diligere, conuersationes hominum, quantum fieri potest, deuotare. *In silentio & spe erit fortitudo vestra,* ait Esaias.

Utilitas silentij.
Esa. 30.

TERTIUS est. Considerare, quantorum bonorum interea dum distractus es iacturam facias: quia

Eccles. 4.

tempus illud quo animus, hinc inde vagatur, perdis, cum nihil tempore pretiosius sit; unde Sapiens: *Fili conserva tempus.* Quare ne temporis admodum pretiosi detrimentum accipias, esto semper in praeclaris & pijs actionibus occupatus, & dum operibus externis intendis, mysterium aliquod sanctissimae passionis Christi, aut aliud aliquid pium menti tuae meditandum propone, si ab hac macula liberari cupis.

*Quomodo
acquiratur
puritas cor-
dis.*

Demum pro acquirenda hac cordis puritate, opus est ut eam feruentibus à Deo precibus exposcas, quandoquidem est admodum difficilis, ut sine speciali Dei munere & adiutorio conquiri nequeat. Et Christus dicat, *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.*

Matth. 5.

*De cordis tristitia,
Macula XIII.*

CAPVT XIII

*Prover. 17.
Tristitia
nocumenta.*

ANIMVS gaudens, etatem floridam facit, spiritus autem tristis exsiccat ossa. Eadem diligentia, quam in praedictis

PARS PRIMA. 107

dictis maculis eluendis adhibendam
docuimus, in macula tristitiæ &
amaritudinis perpurganda opus est:
Cuius eluendæ methodum ante-
quam tradamus, primùm vnde tri-
stitia hæc & amaritudo proficiat
tur, explanabimus.

E quinque fontibus turbulenta
hæc aqua scaturit.

Primus est, bona opera.

Secundus est, immortificatio no-
stra.

Tertius est, inuidia.

Quartus est, desiderium propriæ
complacentiæ.

Quintus est, propria malitia. Quo-
rum singulos paulo fusius prosequemur.

Primùm igitur amaritudo cordis
originem habet, ex priorum bo-
norum operũ præsumptione: Dum
nimirum illi, qui hac macula con-
taminati sunt, opera sua magnifa-
ciunt, se magna & præclara quæ-
dam præ cæteris agere sibi persua-
dent, aliorum opera præ suis con-
temnunt, nulliusque momenti esse

*Tristitia
vnde nasca-
tur.*

*Primus
fons.*

Luc. 18.

centent, sicquæ super alios arroganter extolluntur, & cum Pharifæo aiunt. *Non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus.* Sanè veritatem loquendo, nullum hominum genus his periculosius est, qui non modò de suis operibus magnificè sentiunt & gloriantur, sed etiam aduersus alios, quos in crimen aliquod labi conspiciantur, superbia elati, facilè indignationem concipiunt: cùm, vt S. Gregorius ait: vera iustitia compassionem habeat, falsa verò indignationem, erga homines fragiles & peccatores.

S. Gregorius.

Secundus
fons.

Secundò, amaritudo ortum ducit ex propriæ naturæ immortificatione: Qua maximè subditi contra praelatos suos & superiores, qui mores illorum disciplinæ feueritate astringere, aut eos ad obedientiam aliquam licitam cogere, aut crimina illorum punire contendunt, commouentur: amaritudinemque concipiunt, & in eos venenatas linguas suas per murmuraciones, con-

uicia

uitia & detractioe, diffringunt.

Tertiò, amaritudo initium habet *Tertius*
ex inuidia, qua aduersum alios fla- *fons.*
grant, adeoq; ex bonis eorum ope-
ribus contristantur & affliguntur:
omniaque quantumuis præclara in
malam partem interpretantur.

Quartò, amaritudo hæc oritur ex *Quartus*
desiderio propriæ cõplacentiæ, dũ *fons.*
nimirum supra cæteros laudari &
honorari appetunt, atq; si alios sibi
præferri, aut amplioribus honori-
bus affici cõspiciant, perturbantur.

Quintò denique à propria peruer- *Quintus*
sitate & malitia nascitur, cum quis *fons.*
ipse facinorosus, flagitijsq; plenus
existens, alios similiter tales esse
iudicat, omnesque sui similes, aut
etiam peiores esse desiderat.

*Modus eluendi maculam tri-
stitiæ cordis.*

VT remedium huic vitio adhi-
beat, opus est quinos illos fon-
tes, è quibus originem habet, per-
purgare: ac proinde iuxta nume-
rum fontium, è quibus hæc macula

E 7 scatu-

HO SPECVLVM ANIMAE
scaturit, totidem quoq; modos eam
mundandi statuemus.

*Operum
nostrorum
vilitas.*

PRIMVS modus est: Confide-
rare operum nostrorum exiguum
aut penè nullū valorem: & nostram
vilitatem, atque omnes nobis præ-
ferre, operaque eorum nostris me-
liora esse, iudicare.

*Mortifica-
tionis & hu-
militatis
commoda.*

SECUNDVS est: Nostri ipsorum
mortificationi studere, & su-
perioribus in omnibus nos subij-
cere, non tantū non murmurando,
sed etiam omnem illis reueren-
tiam & obedientiam deferendo, il-
losq; rogando vt nos mortificare,
castigare, ac deprimere velint, dūq;
hoc faciūt, eis gratias agere, & nos
omni confusione dignos arbitrari.

*Invidia vt
tollatur.*

TERTIVS est, his quibus inui-
demus, benefacere, Deumque pro
illis rogare, ac cauere, ne de illis
vnquā malè loquamur, nec illis qui
de illis sinistrè sentiunt & loquun-
tur aures faciles præbeamus: sed ab
aliorum calumnijs illos defendamus,
atque in omnibus eos laudabi-
les prædicemus.

QVARTVS

PARS PRIMA. III

QUARTVS est, eisdem vti remedijs quibus vanam gloriam profligandam esse docuimus: vt alios laude, nos verò omni vituperio & confusione dignissimos reputemus.

QVINTVS est: Mores corrigere, vitæ prauitati nuncium remittere, sanctarum virtutum exercitijs nos dedere, & speciatim in dilectionis exercitijs, & Dei, ac proximi amore nos exercitare: Quod fuerit remedium optimum omnes has amaritudines è corde auferendi: neque enim fieri poterit, vt hæ maculæ de corde perfectè abluantur ac deleantur, nisi prius cor suauitate ac dulcedine diuini amoris repletum fuerit. Quo facto facillimè delebuntur.

*De cogitationibus & operationibus intellectualibus,
Macula XIV.*

CAPVT XV.

DILIGES Dominum Deum tuum, & Luc. 10.
proximum tuum sicut teipsum. Hæc
fuit

¶ **IN** SPECVLVM ANIMAE
fuit Christi responsio, quando à Le-
gidoctore interrogatus fuit: *Magi-
ster quid faciendo vitam eternam posside-
bo?* Quibus subiungit Euangelista:

Matth. 22. In his duobus mandatis tota lex pendet & propheta.

Perfectionis summa in amore consistit. Tota namque perfectionis summa in amore consistit: Et anima quæ in amoris exercitijs quotidie proficere totis viribus non satagit, nescio quomodo ad sublimes perfectionis gradus aspirare possit: *Introduxit me rex in cellaria sua*, ait sponsa. *Vulnerasti cor meum in vno crine colli tui, & in vno oculorum tuorum: oculi anime sunt intellectus & voluntas, vulneratum itaque se ait sponsus in vno oculorum sponsæ, quia anima voluntatis oculo ferit cor sponsi tui.*

Cant. 3.

Cant. 4.

Quomodo profectum facias in via perfectionis. Anima igitur quæ in via perfectionis progressum facere cupit, in schola amoris dies noctesque defudet, operationibus potius voluntatis, & affectibus amorosis, quàm intellectus vtatur: magisq; laboret amare, quàm speculari, intelligere, & libros scientiæ tantum gratia lectitare.

Anima

Non hîc librorû lectiõnẽ inhi-
 mus, cùm lectio librorû piorum &
 spiritualium ad profectum facien-
 dum plurimum conducatur: nec etiã
 dicimus intellectu vtendũ non esse,
 quia operatio intellectus necesse
 est, vt præcedat operationẽ volun-
 tatis: nam voluntas, vt ait Philoso-
 phus, non fertur nisi in præcogni-
 tum, & S. Augustino teste: Inuisa di-
 ligere possumus, incognita nequa-
 quam: sed affirmamus non esse vni-
 uersum studium ad speculationem
 & intelligentiam tantummodò cõ-
 ferendum, quemadmodum faciunt
 qui sciendi duntaxat causa literis
 operam dant: quia valdè differens
 est via scientiã, à semita caritatis, &
 perfectionis.

*Lectio li-
 brorum spi-
 ritualium
 quàm vi-
 lis.*

*Error mul-
 torum in-
 signis.*

In hunc errorẽ labuntur, qui ad
 orationem se daturi, aut diuina SS.
 Trinitatis, aut Incarnationis my-
 steria: aut virtutes & excellentias
 Beatæ MARIÆ virginis; aut An-
 gelorum pulchritudinem: aut SS.
 Eucharistiæ Sacramenti mirabilia:
 aut aliquod aliud mysterium vitæ

I E S V

114 SPECVLVM ANIMAE
IESV Christi meditatiuri, minutim
& subtiliter omnia discutiunt, quasi
praelectiones instituturi, aut ad po-
pulum ea de re sermonem habituri
essent; laetanturque si novos intelle-
ctus, interpretationes, aut concep-
tus inuenerint, & hos orationem si-
ue contemplationem nuncupant;
sed falluntur vehementer, atque ab
oratione ita frigidi vt accesserunt,
regrediuntur.

Talibus necessarium est, vt con-
tra intellectum suum armentur, ad-
iungantque se parti voluntatis, ma-
gisque amare quam scire studeant,
alioqui ratiocinationes & specula-
tiones, maximo eis impedimento
erunt, ne profectum in via spiritua-
li & perfectionis faciant.

Semita namque perfectionis in
amore consistit: de qua S. Paulus lo-
quens ait. *Adhuc excellentiorem vitam*
vobis demonstro. Vbi cum multa in ca-
ritatis laudem subnexuisset, tandem
concludit his verbis. *Maior autem ho-*
rū est charitas. Maior inquam fide, quia
haec in intellectu, illa verò in vo-
luntate

1. Cor. 12.

1. Cor. 13.

Caritas ma-
ior fide.

luntate posita est: opus itaque est maiorem in schola amoris operam ponere, quam in schola speculationum intellectus.

Modus eluendi maculam curiosa speculationis intellectus.

PRIMVS modus est; Exercitijs orationum & meditationum multo maximam temporis partem impertiri.

SECUNDVS est, Libris pijs spiritualibus & affectum inflamman-
tibus, potius quam speculatiuis & scientiam subministrantibus, legendis operam dare, & quicquid in lectione intellectu apprehenderimus, mox ad affectum reuocare, atque ex ijs pia ad Deum suspiria formare; quemadmodum fecit in omnibus scriptis suis sanctus Bonauentura. Hic scholasticis, speculatiuis, & scientificis Doctoribus (quos speciatim hec macula respicit, atque maximam eis impedimentum, ne in schola diuini amoris proficere possint, obijcit) magno labore & industria opus est. Et sane si verum fateri liceat, homines plerumque simplices & indocti, qui puro
& amo-

Simplices aptiores ad vitam spiritualem quam docti.

III° SPECVLVM ANIMAE
& amoroso cum affectu ad diu-
num amorem continuò suspirant,
sæpè ad internam vitam accommo-
datiores sunt, quàm viri docti, mag-
na prudentiæ & scientiæ opinione
insignes.

TERTIVS est, Speciales ad De-
um preces pro huius curiosæ specu-
lationis moderatione fundere, ma-
ximè quâdo ad lectionem libri ali-
cuius accedimus, quemadmodum
quendam nostri ordinis virum sancti-
tate clarum fecisse legimus, qui
quoties se ad lectionem aut studia
daturus erat, hanc præmittebat ora-
tionem.

ORATIO
ante lectio-
nem & stu-
dia præmit-
tenda.

Domine vilissimus seruus tuus
omni bono indignus, vult ingredi
ad videndum thesauros tuos ad quos
placeat tibi, vt ipsum, etsi indignis-
simū, introducas, & des ei in verbis
istis tantum te diligere, quantum
cognoscere, quia nolo te cognoscere
nisi vt te diligam.

De cura exteriori,

Macula XV

GA

MARTHA Martha sollicita es & *Luc. 10.*
Damna que
secum ferunt
solicitudi-
nes rerum
externarū.
 turbaris erga plurima, porro vnum
 est necessarium. Heu quantum impedi-
 mentum obijciunt animæ, ne dile-
 cto sponso suo IESV Christo vni-
 ri possit, occupationes exte-
 riores? O quam eximiorum bonorum
 iacturam faciunt, qui exercitijs ma-
 nualibus, laboribus, alijsque exter-
 nis operibus tota ferè die distinen-
 tur & occupantur: ac talia sæpè ag-
 grediuntur, quæ multo maximam
 vitæ partem eis auferant, adeoque
 pretiosissimi temporis irreparabi-
 lia detrimenta accipiunt. Heu quam
 seueram in hora exitus sui rationem
 reddent de profectu quem fa-
 cere potuerunt, & neglexerunt,
 eo quod exterioribus exercitijs ni-
 mio plus dediti & immerfi extitis-
 sent: cum interea temporis si se in-
 ternis exercitijs dedissent, magno-
 rum sibi meritorum cumulos con-
 gregassent.

Notabile
dictum F.
Aegidij.

Frater Aegidius S. Francisci Pa-
 tris nostri socius dicere solebat.
 Homi-

IN SPECVLVM ANIMAE

Hominem in extremo iudicio red-
diturum rationem de gratia quam
recipere neglexit. Et R. P. Ludoui-
cus Granatensis è familia Predicato-
rum, insigni pietate & eruditione
Vir in libro quodam cui titulus est,
Regula vitæ spiritualis, ait: Religio-
sum quælibet sub peccato mortali
obligatū esse ad perfectionē quam
professus est, pro viribus tendere.
Quod iam secundo, in hoc opuscu-
lo repetiuimus, vt à religiosis dili-
gentius notetur, præsertim cum ea
quæ necessaria, sæpius inculcanda
sint.

Quare caueant sibi Religiosi ne-
gligentes, & otio dediti, & qui pro
maxima temporis parte in exerci-
tijs exterioribus occupantur, & ani-
mum à rebus sensibilibus ad inte-
riora vix aut nunquam reuocant.

*S. Francis-
cus voluit
fratres suos
labori ma-
nuum in-
tendere.*

Seraphicus Pater noster S. Fran-
ciscus, in regula quidem iubet vt
fratres laborent, quo alijs bonum
de se præbeant exemplum, & otium
malorum omniū sentinam à se pro-
pellant: sed monet insuper ne tanto
tempo

temporis spatio, aut tanta cum sollicitudine laboribus intendant, vt spiritum deuotionis & sanctæ orationis extinguant.

Quapropter vt seruus Dei nouerit quando laborare aut alijs exterioribus operibus intendere debeat, hæc sibi habeat regulam. Vt nunquam ad opera extrinseca se det nisi ad sanitatem corporis aut animæ, sibi vel alijs hoc necessarium vel conducibile fuerit; aut nisi id ei per obedientiam ab eo qui præcipere potest, iniungatur; sed si in schola diuini amoris profectû facere cupit, dies noctesque interioribus exercitijs inuigilet, amorosisque suspirijs ad diuini amoris vnionē aspiret. Quod si quis obijciat, non eas esse humane imbecillitatis vires, vt semper internis exercitijs intenta esse queat, orando, meditando & contemplando: eo quod spiritus ex nimio eorum vsu languescat, & corpus & natura tandem simul succumbant: Atque idcirco illos, qui nullam sibi requiem à talibus exercitijs concedunt,

Regula quãdo & quomodo exterioribus operibus incumbendum sit.

dunt, infirmari, languescere, & toto corpore debilitari, propter nimis violentas anagogias & eleuationes mentis in Deum.

Affectus ad exteriora exercitia mortificandus.

Huic respondemus, nos iam ante dixisse propter utilitatē aut necessitatem corporis aut animæ, possibiles aliquando in externis operibus occupari, quibus tamen necessarium est, vt nimiam sollicitudinem & anxietatem animi in talibus exercitijs mortificēt ac rescindant, alioqui macula foedissima se ipsos aspergent, quæ maximis eos damnis afficiet, vehementerq; animam proficere cupientem, impediet.

Modus eluendi maculam sollicitudinis quoad res exteriores.

PRIMVS modus est. Regulari paulo ante præscriptam obseruare, & non nisi necessitate vel obedientia cogente, ad similia opera accedere.

SECUNDVS est. In exercitijs internis multo maximam temporis partem

PARS PRIMA. 321

partem consumere, quæ frequenti
vfu & exercitio, suavitare ac dulce-
dine sua animam ad altiora stimu-
lant & alliciunt: ac omnem à corde
solicitudinem, & angorem circa ex-
terna facile tollunt.

TERTIVS est. Quando ex ne- *quid facien-*
cessitate aut obedientia exteriori- *dam in ex-*
qus operibus inuigilandum est: ali- *ercitijs ex-*
quid pium sibi meditandum aut *terioribus.*
contemplandum proponere, vt sic
mens in suauiori & iucundiori ex-
ercitio occupata, odium & fastidiũ
omnium rerum externarum, tan-
quam sibi perniciosarum, & profe-
ctui suo maximoperè aduersanti-
um, concipiat.

De Otio.

Macula XVI.

CAPVT XVII.

QUID hic statis tota die otiosi? Ite &
vos in vineam meam. Otiũ quan- *Matth. 20.*
doquidem contrarium est ei vitio, *Otiũ quan-*
de quo proximo capite egimus, *fit pernitio-*
longè illo perniciosius & damna- *sum.*
bilis est: cum exteriora exercitia,

F si ho-

si honesta sint, & ad debitum finem referantur; non modò sine peccato fiant, sed etiam maximo cum merito cõiuncta sint: at otium omnium malorũ origo & causã est: Vt enim

Ezech. 16.

Ezechiel Propheta ait: *Hæc fuit iniquitas Sodoma sororis tuæ superbia, saturitas panis, & abundantia, & otium ipsius & filiarum eius.*

Quare necessariũ est vt vitij huius, Dei seruus capitalis & acerrimus hostis sit, si tentationes & laqueos Diaboli effugere ac superare cupit, qui confestim vt animã otiosam viderit, accurrit, vt ei aliquid agendum largiatur.

Exemplum ex Vita SS. Patrum.

Qua de re accommodatissimum in vitis SS. Patrum exemplum legimus: de quodam S. Patre, qui dæmonem fratris alicuius cellam aliquãdo intrantem aliquando egredientẽ conspicatus, cum ab eo quaesuisset quid ageret, reperit Dæmonem tum exiuisse quando occupatus: tum ingressum esse quãdo otiosus erat.

Quia de-

In quatuor itaque exercitijs Dei seruus

seruus omni tempore exercitabi- ^{hanc esse}
 tur. *Primum*: Conuersabitur cum ^{sui Dei}
 DEO per orationes, psalmodias, *exercitia*,
 meditationes, contemplationes, a-
 liaque pietatis ac deuotionis exer-
 citia.

Secundo aget cum Deo, lectioni-
 bus & studijs pijs operam dando,
 cum alijs de iisdem conferendo,
 discendo, docendo & alios instru-
 endo.

Tertio Dei amore externis exer-
 citijs insudabit, laborando, mini-
 strando, corpus castigando, & per
 dura ac aspera sibi subiiciendo, ali-
 isque præclaris virtutum exercitijs
 insistendo.

Quarto, corpus moderatè cibo,
 potu, dormitione ac quiete re-
 creabit ac refocillabit, vt seruire
 possit spiritui.

Sic namque rectè monet Eccle-
 siasticus. *Panis inquit & disciplina, & Eccles. 33.*
opus seruo. Panis quidem vt sustente-
 tur, disciplina vt corrigatur, opus
 ne otio languescat. Quemadmo-
 dum & asinus, cui corpus nostrum
 F 2 simile

24 SPECVLVM ANIMAE
simile est, tribus eget: Paleis ne fame enecetur; onere ne otio nimio lasciuius efficiatur, fuste ne pigrescat, aut extra semitam digredietur.

Modus eluendi maculam otij.

PRIMVS modus erit: Omnes vires ad hoc conferre, quo nosmetipsos per salutarem violentiam ad alicuius praedictorum quatuor operum exercitationem constringamus: speciatim vt precibus, meditationibus, psalmorumq; lectioni incumbamus.

*Matutino
tempore
proponendū
quid toto
die acturi
simus.*

SECUNDVS est: Matutino tempore specialiter proponere, quid eo die facturi simus, cum firmo ac deliberato animo illa DEI amore perficiendi, diuinumque ad hoc auxiliū implorare, vt ista meliori, quo fieri potest modo, peragamus.

*Optimum
consilium
pro superando
otio.*

TERTIVS: si praedicta nihil iuuerint, sed eadem negligentia & otiositas permanserit: assumere nobis aliquem in magistrum & ducem

PARS PRIMA.

125

sem vitæ nostræ, cuius ne si applici
cum obedientia submittamus ac in
omnibus obtemperemus: qui con-
tinuas nobis occupationes sugge-
rat, cum quæ omnibus quæ salu-
tem nostram promouere possint,
atq; ad profectum excitare, sapi-
finè conferamus ac sermones ha-
beamus, vt sic perniciosissimum o-
tiositatis malum à nobis excluda-
mus.

QUARTVS modus est: recrea-
tiones, iocos, risus, colloquia inu-
tilia, aliasq; ineptas societates de-
mitare, ac toto pectore fugere.

*Fugiendæ
recreatio-
nes.*

De tadio.

Macula XVII.

CAPVT XVIII.

T*ædet animam meam vitæ meæ. Tæ- Iob 10.*
dium est melancholia quædam
obsidens hominem, cuius tamen
causam & originem ignorat: quæ *Ladium*
ipsum in omni opere fastidio re-
plet, inquietumque ac intolerabi-
lem sibi ipsi efficit. Estq; macula de-
formis admodum in anima quam

*quam fit
nocuum.*

F 3

posse

126, SPECVLVM ANIMAE
possederit, ac multis eam detrimē-
tis afficit, eximijsque bonis priuat.

Atque idcirco necessarium est,
vt quisquis in semita Dei profectus
ardet desiderio, in eā extirpanda &
tollenda omnem industriam adhi-
beat. Sed obijciat hīc aliquis. Vitam
sanctorum plenam videri melan-
choliae & tristitiaē, quandoquidem
videntur semper esse cogitabundi,
taciti, quieti, quasi magnas curas &
solicitudines animo voluerent.

*Serui Dei-
foris quidē
tristes appa-
rent, intus
verò gaudio
pleni sunt.*

Quibus ego contrarium affirmo:
non intēniri homines lætiores, ho-
minibus verè spiritualibus: nec vi-
los inimiciores esse tristitiaē quàm
veros Dei seruos & amicos, qui
quamuis foris videantur tristes, in-
tus tamen iubilo & exultatione
pleni sunt; atque hoc est verum gau-
dium: Quod autem quietis & silen-
tij amantes sunt, hoc accidit ob in-
ternarum consolationum, quas ex
contemplatione percipiunt, dulce-
dinem & affluentia: quòd rarò idē;
parcissimè loquantur, id inde pro-
ficiscitur, quia viuunt semper sicut
oui-

oviculæ, ruminant & digerentes cibum quem legendo aut ausculdo manducarunt.

Deniq; nullū est gaudiū quod veterum feruorū DE I gaudio vlla ex parte conferri aut æquiparari possit, quapropter omnem vanam lætitiā & mundana gaudia fastidunt & contemnunt. Quæ contra mundi amatores obuijs vlnis amplectuntur. Risus enim abundat in ore stultorū. Ac proinde proficere desideranti, nimia lætitiā mortificanda & extirpanda est.

*Gaudium
feruorum
Dei omne
mundi gau-
dium supe-
rat.*

Modus eluendi maculam tædi.

P R I M V S modus est. Disquirere num tædiū hoc ex humorum in corpore commotorum abundantia proveniat, tum enim naturales medicinae medelam ei adferent, an verò ex vitio & prava consuetudine facillè irascendi.

*Tædium a-
liquando
curatur me-
dicinis natu-
ralibus.*

S E C V N D V M remedium est. Si ex facili ad iram pronitate existat, seipsum vincere, & iræ violentiam facere, seque ad mansuetudinem cogere,

*Tædium hu-
militate &
mansuetudi-
ne vincitur.*

F 4 cogere,

128. SPECVLVM ANIMAE
cogere, ac in humilitate ac mititate
adipiscenda praecipuam diligentiam
collocare.

*Tedium
gaudio si-
peratur.*

TERTIVM remedium est.
Gaudere semper in Domino, oran-
do, meditando, psalmos decantan-
do, & contemplationibus insisten-
do.

De contentione, Macula XVIII.

CAPVT XIX.

2. Tim. 2.

Seruum Domini non oportet litigare: ait
S. Paulus. Insigne vitium & ad-
modum deformis labes in anima,
quam infecerit, est contentio, qua
vinculis duris constrictam tenet,
ne viam perfectionis perambulare
possit.

Sunt namque nonnulli inter illos
etiam, qui spirituales videri volunt,
pleni spiritu contradictionis, qui-
bus in omni colloquio, quamuis de
rebus bonis & indifferentibus ser-
mo sit, delectabile est contendere,
quod sine superbiae nota vix fieri
potest, quoniam alios despiciunt
habent, ac ceteris plus sapere, su-
amque

amque opinionem prævalere volunt, quamuis omnem culpam à se remouere contendant, dicentes se hoc facere studio inuestigandæ veritatis. Quæ excusatio tunc locum haberet, quædo de rebus magnis & grauibus quæstio est, verum de rebus nihili aut minimi momenti disputare, quid utilitatis adfert? Et quando semel modestè tuam in re proposita declarasti sententiam, vuid iuuat verba multiplicare & in gentum seminare?

Itaq; si profectus desiderio tene- *Consilium*
ris, vtilissimum hoc quod tibi dabo, *optimum.*
amplectere consilium: Fuge, quoad
fieri potest, disputationes & litigia:
Auditacens, & pro reuerentia accedet ti- Eccl. 32.
bi bona gratia: sic enim docet Sapiens:
& sic facere debet quisquis præsens
est vbi de rebus bonis & vtilibus
sermo habetur.

Quinetiam alterum quod adijci-
am sequere consilium: Quotiescun-
que colloquijs vanis & inutilibus
te interesse contigerit abscede: aut si
te necessitas ad manendum cõstrin-

git, illa per vtilis alicuius materia,
cū singulari modestia & dexterita-
te, introductionē, præcidere stude.
Stultas autē & sine disciplina quæstiones
deuita, vt S. Paulus ad Timotheum
scribens monet. Denique ne mul-
tis: si proficiēdi auidus es, omnibus
assentire, omnibus adhære, omnibus
condescende, omniū sententiæ sub-
scribe, quando parum interest vi-
ctorne sis an subiaceas: Attamen cū
eo loco fueris vt tibi necessariò ve-
ritas contra inimicos fidei, vel mo-
rum defendenda sit: tum non modò
tacendum non est, sed etiam acerri-
mè & audacissimè disputandum,
imò vita etiam si opus fuerit pro-
fiscenda.

*Veritas si
dei acriter
defendenda
est.*

Cum Christianis verò si tibi res
fuerit, explica primùm tuam opini-
onem debita cum modestia; & si nas
postea contendere illos qui volent,
tu verò tuæ ipsius salutis inuigila si
tuo sermone alijs prodesse nequis.

*Modus eluendi maculam con-
tentionis.*

PRP

PRIMVS modus contentione[m] mortificandi est; Societates fugere, speciatim eorum quos ad litigandū & disputandum pronos nouisti.

SECUNDVS est: Pauca loqui, *Silentij utilitas.* eaque non nisi necessaria, ne aliquid proferas ex quo alius occasionem capiat longam aliquam disputationem instituēdi, & verba tua in quaestionem vocandi.

TERTIVS humilē & mansuetū esse erga omnes: crucifixi IESV imaginem semper mente circumferre, quia cogitationibus sic occupatis, non aduertes quid alij dicant, & occasiones litigandi vitabis.

*De iudicjs temerarijs,
Macula XIX.*

CAPVT XX.

NOLITE iudicare & non iudicabimini, ait Christus. verbis explicari non potest, quantis damnis animam ad perfectionem tendentem, afficiat, aliorum facta temere iudicare. *Luc. 6. Iudicium temerarium maxime nocuum.*

Insignis certē impudentiæ & temeri-

82 SPECVLVM ANIMAE.
meritis est, velle aliorum se iudicem constituere: aliorum facta, non tantum mali speciem gerentia, verum etiam bona in crimen vocare, ac in malam partem interpretari: atque interea semetipsum negligere nec conscientiae propriae multis scelerum maculis contaminatae librū euoluere.

Nihil ita perniciosum est quodque mentem magis distrahat, quam reuerarum hoc iudicium, atque ideo sancti, qui in spirituali semita magnos indies profectus fecerunt: totis viribus in hoc incumbabant, ut omnia candidè interpretarentur atque in bonam partem traherent: Imò quāuis aliquid manifestè malum conspexissent, nitebantur seipsum fallere, sibi que persuadere, diversa esse facta eorum ab his quae foris cernerent vel audirent.

*Exemplum
de temerarijs iudicijs
fugiendis.*

Hinc legitur de quodam è nostra familia praecipuae sanctitatis viro, quod in visione quadam oculis splendidissimis & scintillantibus visus fuerit: quem cum is qui visionem
vide-

PARS PRIMA. 13

videbat, huius splendoris causam interrogasset, respondit; hanc suis oculis claritatem idcirco donatam, quod specialem gratiã, omnia quæ vidisset in optimam partem interpretandi, in hac vita habuisset.

*Modus maculam temerarij
iudicij eluendi.*

PRIMVS modus hanc maculam delendi est; vt statim postquam aduerteris te malè de alio suspicari, aut iudicare, tuam conscientiam ingrediaris, ac temetipsum hac B. Pauli Apostoli sententia reprehendas. *O homo tu quis es qui iudicas alicuium Rom. 2. seruum? in quo alterum iudicas teipsum condemnas: sicq; in temetipsum malum Iudicia temeraria hoc, de quo alium iudicare volebas, meraria retorqueas; te arguas, & accuses tam quomodo quam peccatorem, & veniam optollantur. que à Deo postules.*

SECUNDVS modus est: Vt visum & auditum præcipuas portas per quas inimicus hic in animam ingreditur quã diligentissimè custodias.

TERTIVS modus est. Vt confestim

134. SPECVLVM ANIMAE
stim tibi proponas sententiam &
comminationem Christi dicentis.
In quo iudicio iudicaueritis iudicabimini.
Quod si feceris, anima tua insignem
in amore Dei & proximi progressu
faciet, & maledictum Dæmonem,
bonorum operum hostem acerrimum,
pedibus tuis subijcies.

Matth. 7.

*De nimia confidentia,
Macula XX.*

CAPVT XXI.

Luc. 17.
Opera nostra
nulla
sunt.

CV M omnia feceritis, dicite quia serui
inutilis sumus, ait Dominus. Opera
nostra usque adeo infirma & languida
sunt, ut quamuis omnia totius
mundi opera faceremus, propterea
tamen vel in superbiam extolli,
vel nimis de nobis confidere non
deberemus, cum omnes iustitie nostre,
uti ait Isaias Propheta, sint tanquam
pannus menstruatus. Vanus est itaque qui
fiduciam habet in operibus suis.

Isaie 4.

Gratia & opera
necessaria
sunt ad
salutem.

Quod ut planius fiat, notandum: Ad
salutem duo nobis necessaria esse:
gratiam diuinam & opera bona. *Sine
me nihil potestis facere,* ait Dominus.

Vides

Vides necessariam esse gratiam. Iam
 verò vt D. Augustinus ait: Qui fecit
 te sine te, non saluabit te sine te, hoc
 est, sine cooperatione liberi arbitrij
 tui, & operum bonorum exercita-
 tione: Animaduertis nunc opera pa-
 riter esse necessaria. Ex his duobus
 autem gratia principalior est, quæ
 ad profectum nostrum atque salu-
 tem cum primis requiritur, sine qua
 iuxta legem à Deo constitutam, sal-
 uari, aut bonum aliquod opus æter-
 næ vitæ meritorium efficere nemo
 potest.

Quod si ita est, vti reuera est, cur
 quæso tam arrogantes tibi, ô homo,
 spiritus assumis, vt in tuis operibus
 confidere ausis, cum ex teipso nihil
 boni operari valeas: præsertim cum
 & opera tua in seipsis nulla sint, to-
 taq; illorum vis à diuina gratia exi-
 stat: *quid enim, vt ait Apostolus, ha-*
bes, ô homo, quod non accepisti? si autem
accepisti, quid gloriaris quasi nõ acceperis?
 I. Cor. 4.

Semper itaque bonis operibus
 insiste, & Deo gratias age, & spera
 ipsum misericordiam suam à te mi-
 nimè

136 SPECVLVM ANIMAE
nime subtracturum: In illo solo om-
nem spem & fiduciam tuam collo-
ca, illum extolle, laudando & mag-
nificando immensam illius miseri-
cordiam, & teipsum humiliando,
deprimendo, & omnium hominum
vilissimum, imò creaturarum om-
nium infimum æstimando. Hæc est
semita in præsentī vita ad perfectio-
nem tendendi, in futura verò com-
prehendendi, quando solutis cor-
poris vinculis ad supernas beatorū
sedes euolabis, vt ibi gaudeas &
perfruaris creatore & Deo tuo, qui
nunc misericordia sua erga te uti-
tur, dum plurimis te fauoribus &
gratijs ornat, & tunc semetipsum
tibi in præmium largietur.

Psalm. 88.

Laudibus itaq; amplissimis hanc
eius clementiã celebrando dic cum
Propheta. *Misericordias Domini in æter-
num cantabo. In generatione & generati-
onem annuntiabo veritatem eius in ore*

Psalm. 33.

*meo. Benedicam Dominum in omni tem-
pore, semper laus eius in ore meo.*

Modus

*Modus eluendi maculam, nimia
confidentia.*

PRIMVS modus est: Confidere quid sis, & quid sint opera tua, cum sanctorum operibus, quæ vel egerit, vel amici Dei adhuc in mundo degentes, agunt, collata.

*Opera que
agimus no-
stran non offe-
sed Dei.*

SECUNDVS est, Cogitare illud etiam modicum quod agis tuum non esse, sed Dei sine quo nihil agere potes. Non enim sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.

*2. Cor. 3.
Seruus Dei
de operibus
suis loqui
non debet.*

TERTIVS est: vt nunquam de operibus tuis loquaris, nec ad ea considerata te conuertas, nec illis qui ea laudant aures faciles præbeas, imò à te laudantibus, tanquam à Demone fugias.

*De pusillanimitate,
Macula XXI.*

CAPVT XXII.

MODICAE fidei quare dubitasti
Ex diametro vitium pusillanimitatis repugnat superiori, nec illo minus

minus esse existimandum est. Et enim illi qui de seipsis nimium confidunt, se quidem extollunt, ac maiorem quam deberent, de suis operibus opinionem habent: Hi verò in sua cogitatione diuinam magnitudinem & misericordiam imminuunt: Illi totam ferè spem in operibus suis collocat, hi adèd vix vllam, vt penè diuinæ gratiæ iniuriam faciant.

*Ad opem
diuinam, nō
ad opera
nostra respiciendum
nobis esse.
Philip. 4.
Rom. 9.*

Quemadmodum superiori capite diximus, ad præclara & vitæ æternæ meritoria opera efficienda simul concurrunt; Deus tanquam principalis author, & liberum nostrum arbitrium cum operibus. Iam si vires nostras tantummodò mensuremus, nihil sumus aut possumus: at si diuinam opem respiciamus, omnia possumus: quemadmodum S. Paulus ait. *Omnia possum in eo qui me confortat: Qui etiam alibi dicit. Non volētis, neq; currētis, sed miserētis est Dei.*

Quando igitur te ipsum consideras, tuisque viribus equa lance ponderas, te in spiritali semita, quæ admo-

admodum ardua & laboriosa est, progredi posse diffidis, reminiscere quod hoc tuis tantummodò viribus effecturus non sis, sed Dei qui principaliter hoc agit. Quod de temetipso qui vilissimus & nihil es, diffidis, benè ac laudabiliter agis, sed quod in Deo qui omnia potest fiduciam non constituas, hoc reprehensione non caret.

Necessarium itaque est profectum facere volenti, vt de se quidem atque operibus suis diffidat: sed laborando pro viribus confidat in Deo, atq; spe de illo cõcepta animum fortem grandia operandi, & ad altissimum perfectionis apicem, diuino cum adiutorio pertingendi, assumat.

O quàm ingentia damna secū adducit hæc pusillanimitas: O quantum nobis bonorum causa est confidentia in Deum. Deus enim Pater *Deus tantū nobis donat,* noster benignissimus tantum nobis *quantum in eo confidimus:* donat, quantum in eo confidimus: *qui magna confidentia præditus est, magna & ingentia à diuina maiestate*

iestate impetrat. Et certè quomodo Sancti tam præclara opera, & stupenda miracula edere potuissent, nisi singulari in Deum fiducia, qua se quilibet etiam stultenturos sperabant, ornati fuissent?

*Confidentia
recta hono-
rat Deum.*

Qui maiorem in Deum habet confidentiam, ampliori eum honore afficit. Pusillanimis inhonorat Deum, dum eum non agnoscit, nec quæ deberet, de illius pietate, opinionem habet, neque in eius auxilio, vbi oportuerat, spem suam reponit.

*Animus ex-
celsus pluri-
mum condu-
cit ad per-
fectionis ad-
eptionem.*

Quapropter quisquis es, qui ad aliquem perfectionis gradum pertingere desideras: excelsum & generosum animum assume, & omni spe tua in Deo, qui potest & vult tibi opitulari, constituta, immobilis & firmus permane in coeptis tuis: nec à pusillanimitate quouis modo abstrahi vel præpediri te patiaris, vt dicas, non potero perseverare: sed constans & stabilis esto, & confide in Deo, cui non est impossibile omnium verbum. Et si dum tuas vires expendis, à spe omnino destitueris: hac

Luc. 1.

confi-

PARS PRIMA. 41

consideratione animum vacillan-
tem erige, quod cum Dei viribus &
ope omnia tibi erunt facillima: *In-*
Matth. II.
gum enim meum, vt Christus ait, suau-
est, & omnis meum Deo.

Maximè verò caue ne retrorsum *Retro in via*
redeas, nec tantum vt non redeas: *Dei redeun-*
sed vt reuerti retro ne cogites qui- *dum non est.*
dem, quia *nemo mittens manum ad ara-*
Luc. 9.
trum & aspiciens retro aptus est regno
Dei. Vxor Loth mox vt retro aspe- *Genes. 19.*
xit, conuersa est in statuam salis &
naturam commutauit. Ita & tu si
retrorsum conuersus fueris, immu-
taberis & alius eris ab eo qui ante
fuiisti, viribusque, & voluntate pri-
uaberis.

Cùm itaque tanti intersit, ne pu- *Ad perfe-*
sillanimitati manus demus, iisdem *ctionis con-*
hinc verbis omnes qui Deo in verita- *secutionem*
te & corde perfecto seruire deside- *necessarium*
rant, adhortabor, quibus S. Paulus *est in bonis*
Corinthios monet, cùm ait. *Itaque immobilis*
fratres mei dilecti stabiles estote & im-
eff.
mobiles, abundantes in opere Domini sem-
1. Cor. 15.
per, scientes quod labor vester non est ina-
nis in Domino.

Quæ

Quæ verba identidem repetam
& inculcabo, quia admonitio hæc
magni ponderis, & multæ confide-
rationis est: Quandoquidem multi
in hoc mari pusillæ nimitatis sub-
merguntur, atq; ad scopulum hunc
alliduntur, & difficultate viæ per-
terrefacti animum abijciunt, sicque
vel retrorsum reuertuntur, vel om-
nino subsistunt, aut lentè admodum
procedunt.

Et ne pluribus: notet diligenter
monitionem hanc quisquis delibe-
rato animo statuit seruire I E S V
Christo, benignissimo, nostri aman-
tissimo, atq; ad succurrendum, om-
nibus in se confidentibus, potentis-
simo & paratissimo.

O bone I E S V auxiliare nobis,
nec patere vt in hoc scopulo nau-
fragium patiamur, aut in mari hoc
tempestuoso submergamur: manū
tuam opitulatricem nobis porrige.
Adiuua nos bone I E S V: Succurre
nobis I E S V amantissime Pater no-
ster. Recordare te nostrum, & nos
tuos esse: Tu es Pater noster & nos
filij

filij tui, vt dicere possumus cū Pro-
pheta. *Quomodo miseretur Pater filio-* Psalm. 102.
rum, misertus est Dominus timentibus se:
quoniam ipse cognouit figmentum no-
strum, recordatus est quoniam puluis su-
mus.

Tu Domine es ipsa bonitas, in
nobis verò dominatur iniquitas &
malitia: Tu es summum bonum, nos
puluis, cinis, & lutum. Tu es omnia, *Deus est*
nos verò nihil. Manus tua nos fecit, *omnia, nos*
manus tua nos sustentat, & manus *verò nihil.*
tua, vti piè confidimus, nobis in hac
vita gratiam & perfectionem, in fu-
tura verò totius perfectionis abso-
lutionem, & omne bonum, nullis
vnquam sæculis finem habiturum,
largietur. Amen.

Modus eluendi maculam pu-
fillanimitatis.

PRIMVS modus pusillanimita-
tem fugandi est: Considerare sum-
mam maiestatem & omnipotētiam
Dei Patris nostri.

SECUNDVS est: Sacras literas,
& Sanctorum qui nos præcesserunt,
vitas

vitas inspiceret & cōsiderare, quomodo Deus semper illis, qui deliberati fuerunt illi seruire, eumque super omnia diligere, auxilio fuerit: ac secum cogitare, non esse abbreviatam manum Domini, ipsumque esse eundem Deum misericordix, qui semper fuit, vti S. Paulus testatur, *IESVS Christus heri, & hodie, qui & in secula.*

Hebr. 13.

TERTIVS est: Animum sibi addere, præmij & amoris, quo Dominus nos complectitur, propositione, hoc pacto nosmetipsos alloquendo. Nolite terreri atque exanimari anima mea: assume vires & gaudens iter cœptum prosequere: Conuerte oculos ad ingentia illa bona quæ tibi Deus præparauit; attende amorem illum, quo Dominus te complectitur, qui tam immensus est, vt de ipsius auxilio dubitare nequeas, imò certissima & securissima sis, eum pro sua clementia, opem tibi etiam immerita, nunquam denegaturum. Viriliter igitur age, & confortetur cor tuum,

*Præmij cōsideratio
zoh. 9. pusillanimitatem.*

quia

PARS PRIMA. 145

quia res tua agitur: Noli metuere, aut negligenter agere, sed forti & constanti animo, in cœpto itinere perſiſte, ac cogita ſi non procedas, quòd tibiſſi nocitura ſis: Et certè cui proderis, ſi teiſſam negligis? Ergòne tui cura abiecta, ad præſens exitium feſtinabis? Ergòne patieris vt hoſtes te interimât, nec cùm poſſis, te contra eorum inſidias & molitiones tutaberis?

Miſerum te, ſi hoc oſcitâter agis: vide ne tibiſſi deſis, quia Deus tibi opitulatur: En I E S V S Chriſtus pro te eſt, & non ſolùm te adiuuare paratus eſt, ſed etiam rogat, vt te ab ipſo iuari ſuſtineas: imò de tua rebellionẽ cõqueritur: *quoties, inquit, ſicut gallina congregat pullos, volui congregare te ſub alas, & noluiſti* Et rurſum. *Ego ſto ad oſtium & pulſo. Confide igitur anima mea in Deo, & penſa quòd nullus ſperauit in Domino & confuſus eſt.*

Matth. 23.

Apoc. 3.

Eccleſ. 2.

Miſera: nunquid non cernis quis te præſtoletur? An vocem amantiſſimi ſponſi tui, ſuauiſſimis ſermonibus

I E S V S
Chriſtus vo-
cat animam

G nibus

nibus te inuitantis non aduertis.
Cant. 2. Surge prope sponsa mea, columba mea
 veni: iam enim horrida hyems laborum,
 & aduersitatū pertransijt, difficultas
 & asperitas viæ omninò sublata est:
 semita morte & passione mea complanata
 & facilis facta est. Transierunt imbres
 tribulationum, quæ te pusillanimum & angusti
 ani reddebāt: Veni igitur anima, sponsa
 mea, amica mea, columba mea, electa
 mea.

*Cant. 2.**Cant. 2.*

In foraminibus petra, in cauerna
 ceriæ. Veni & omnem à te propelle
 timorem, quia ego tibi preparavi
 latebras, in quibus abscondaris, quando
 inimici tibi molesti esse, aut ita
 tuum impedire parant.

O anima erige oculos ad IESUM
 cruci affixum, aspice sanctissimam
 manuum ac pedum vulnera, hæc
 sunt foramina petra: contemplantur
 porro, sacratissimum latus eius lac
 cea perfossum, hoc est cauernæ ma
 ceriæ in qua abscondaris. Plagæ ma
 num ac pedum sunt loca tutissima
 ad quæ, dum inimici & tentatione

*Vulnera
 Christi sunt
 animæ pu*

bus & persecutionibus exagitant, *fillanimi tu-*
 perfugium habeas: *speciatim quan-*
 do pusillanimitate tentaris: tunc *tum refu-*
 ingrediere sanctissimas has vulne- *gium.*
 rum cavernas, atque in illis requies-
 cendo, conuerte te vndique ad sa-
 cratissima illa viscera, & pretiosis-
 simo sanguine Christi te totam per-
 funde & abluere, sic namque subito
renouabitur vt aquile iuuentus tua, & e- *Psalms. 102.*
 liminato timore, ex formidolosa
 efficieris fortissima & robustissi-
 ma: & quod superest viae velociter
 conficies. I E S V S tecum sit in sae-
 cula saeculorum. Amen.

*De metu nimio, & inordinato
 poenarum & spectrorum.*

Macula XXII.

CAPVT XXIII.

QVAE prius nolebat tangere anima Iob. 6.
mea, nunc pra angustia cibi mei sunt.

Ex pusillanimitate, de qua praecedenti capite diximus: nascitur in anima ingens metus Daemonum, spectrorum & omnium minimarum corporis molestiarum, vt sunt fri-

G 2 gus,

*Timor pe-
narum quā
fit nocivus.*

gus, calor, aliaq; incommoda: atq;
sic dum anima nimio plus compa-
titur corpori, natura sua ad bonum
tardo, & ad malum proclivi, ab iti-
nere suo, non sine maximo suo de-
trimento retardatur. Verū ne longa
oratione circa huius vitij damna
explicanda lectori molestiam exhibeamus: cum ex his quæ iam dicta
sunt, satis pateat quàm nocivum sit
hic tantum modum quo vitio huic
medela adhibenda, subiiciemus.

Modus eluendi maculam timoris.

*Timor De-
monum vt
tollatur.*

PRIMVS modus, timorem De-
monum & Spectrorū apparentium
superandi est: vt Spectris siue Spiri-
tibus apparētibus, immobilis per-
maneas, nec locū per turpem fugā
relinquas, sed tibi per inuocatio-
nem nominis IESV, Crucis forma-
tionem auxiliijq; S. Angeli custodis
implorationem animum addas: te-
cumq; cogites, Dæmonem amplius
quàm Deus permittat, nocere non
posse.

*Timor mo-
lestiarum*

SECUNDVS modus, timorem
incommodorum corporaliū pro-
figandi

fligandi est: vt ea quæ maximè me- *corporalium*
 tuis, amplectaris & in opus confe- *vt vincatur.*
 ras: vt exempli causa: si horres ieiu-
 nia, tu per inedia[m] corpus macera:
 si times cilicia, tu eorū vsu teneram
 carnē afflige: si horres disciplinas,
 tu crebris flagellorū ictibus te con-
 cide: si metuis confusiones, & humi-
 liationes, tu eas quære, & præsentis
 animo gaudenti ac placido suscipe,
 salutaremque tibi violentiam facio:
 similiter de alijs.

TERTIVS est: Cõsiderare sem-
 piterna inferni tormenta, quæ cor-
 poralibus his molestijs & afflictio-
 nibus longè grauiora & acerbio-
 ra sunt, vtpote quæ præter crucia-
 tum immanitatem, coniunctam
 habent æternitatem.

De Multiloquio, Macula XXIII.

CAPVT XXIIII.

SI quis verbo non offendit hic perfectus *Iacob. 3.*
 est vir. Clauēs perfectionis sunt, *Solitudinis*
 silentium, solitudo & oratio. *Ducam bona.*
 eam, inquit Propheta, in solitudinem, *Osee 2.*
 & loquar ad cor eius. Et Psalmista. *Vir Psalm. 139.*
 linguosus non dirigetur in terra.

G 3

Fieri

*Homo lo-
quax diffi-
cilter pro-
ficat.*

Fieri enim non potest, vt homo loquax & garrulus ad perfectionem pertingat : quod intelligendum est de illis, qui colloquijs vanis, inutilibus, murmuratorijs, & similibus delectantur ; non de illis, qui vel sermones ad populum habent, qui alios docent aut monent, qui Deum laudant, aut ad proximi utilitatem loquuntur, quia tum loquela non modò vitij non est, sed virtutis & necessitatis. *Quia non reuinet verbum in tempore salutis.*

Eccles. 4.

Qui huic garrulitatis vitio affinis est, laboret quātum potest linguam suam coërcere, alioqui multorum bonorum iacturam faciet, & maximis detrimētis animam suam

*Optimum est
pessimum est
lingua.*

afficiet : Aesopus cū aliquando ad macellū missus esset vt optimas inde carnes coëmeret, linguas emittit. Idem verò cū iuberetur pessimas carnes adferre, similiter linguas attulit, hoc facto significans, linguam esse omnium rerum optimam & pessimam.

Proverb. 10.

In multiloquio non deerit peccatum, ait Sapiens,

PARS PRIMA. MI

Sapiens, & perurgato prouerbio dicitur: Eum qui multa loquitur, sæpè decipi. Et ne pluribus: nascuntur ex multiloquio mala ingentia, atque idcirco ostio oris firmam custodiam apponere necessariū est. Propheta cū se suis viribus hoc assequi posse diffideret, à Deo petebat, vt os suum diligenti custodia sepi-

Psalm. 140.

ret, cū ait. *Pone Domine custodiam ori*

meo, & ostium circumstantie labijs meis:

Iacob. 3.

Vt enim S. Iacobus ait: *Omnis natura bestiarum, & volu. rum, & serpentum, & ceterorum domantur, & domata sunt à natura humana: linguam autem nullus hominum domare potest.*

Modus mortificandi linguam.

PRIMVS & principalis modus est: Petere à Deo vt illam custodiat; & semper in ore prædictam Psalmistæ, aut aliam similem Sacræ Scripturæ sententiam, circumferre.

SECUNDVS: Singulari studio linguam coërcere, vimque naturæ, quantum fieri potest, inferre.

TERTIVS: Hominum com-

G 4

mercia

182 SPECVLVM ANIMAE
mercia & societates deuitare.

QVARTVS : Sanctis orationibus & meditationibus assiduo intendere.

QVINTVS : Signo aliquo extrinseco de linguæ coërcitione se ipsum monere ; vt lapidis in ore gestatione , aut alicuius alterius rei vsu , quia quādo Dominus animum hominis deliberatū videt, dat velle, & perficere pro bona voluntate.

SEXTVS : Linguam in diuinis laudibus occupare, vt consuetudinem suam mutare discat.

De *Scrupulositate, Macula* XXIV.

CAPVT XXV.

Rom. 15.

DEBEMVS autem nos firmiores, imbecillitates infirmorum sustinere, ait Apostolus.

*Scrupuli
quā sunt
no: li.*

Digni commiseratione sunt nonnulli, qui conscientiam suam nec ingenti de peccatis dolore, nec frequenti confessione, nec pœnitentiæ operibus quæ exercent, quietam reddere possunt, sed semper sunt timidi, inquieti, & pauidi, conscientiam

tiam habentes anxiam, turbulen-
tam & formidine plenam.

Hi quamvis sæpè confiteantur,
plurimisque scrupulis diuexentur,
nihilominus illos defectus quos
contra hos scrupulos admittunt,
emendare totis viribus non enitun-
tur: frequenter etiam peccata putat
esse, quæ in se peccata nõ sunt: adeo-
que vitam viuunt miserrimam &
infortunatissimam, molesti sibi metip-
sis, molesti Confessarijs, & molesti
denique omnibus illis, ad quos tota
die consilij causa accurrunt: cum-
que à diuersis multa sana illis sug-
gerantur consilia, nullis tamen ac-
quiescunt, sed suo duntaxat iudicio
pertinaciter inhærent, ac peiores
seipsis indies efficiuntur.

A duobus fontibus scrupulositas *Scrupuli*
hæc ortum habet: Ab amore inordinato, quo scrupulosi seipsum *unde ortum*
diligunt: & ab exiguo amore quo De- *habeant.*
um complectuntur. *Scrupuli*

Amant scrupulosi seipsum, quia *nascuntur à*
timent damnari, atque hoc timore *nimio suis*
stimulati, Dei & Ecclesiæ præcepta *suis amore,*
seruant,

154. SPECVLVM ANIMAE
seruant, eleemosynisq̄ue faciendis,
& orationibus cōcipiendis incum-
bunt: Et quamuis existiment se ea
propter Dei amorem agere, falsò
tamen id sibi persuadent, quia vera
causa qua permouentur est timor
quo impelluntur: Quantoq̄ue plus
amant seip̄os, tantò timor Iudicij,
mortis & inferni maior in eis est.

*Scrupuli ex
modico Dei
amore pre-
ficiuntur.*

Secundus fons vnde promanant
scrupuli est, perexiguus amor quo
scrupulosi erga Deum flagrant: &
idcirco tanquam infideles serui Do-
minum suum semper timent ac me-
tuunt: Idem enim vsu venit in ani-
ma, quod in muliere impudica &
adultera, quæ fidem maritalem vio-
lauit, hæc in continuo metu mariti
sui versatur: cū è cōtrario illa quæ
maritum diligit, fideiq̄ue maritalis
fida custos est, nihil metuat. Ita &
anima quæ Deum veraciter diligit,
totam se in illum proijcit: in illo so-
lo spem & fiduciam suam collocat,
omnemq̄ue à se timorem inordina-
tum excludit. Et ne multis: Mo-
dicus amor exiguam præbet confi-
denciam.

PARS PRIMA.

dentiam, contra verò præcipuus
amor, præcipuam præstat fiduciam:
Amor namq; diuinus vnicus est, qui
in anima spem & fiduciam de mise-
ricordia, bonitate & liberalitate il-
lius adauget.

Modus tollendi scrupulos.

PRIMVS modus est. Præcipuū *Confidentia*
studium adhibere, vt spem & fidu- *in Deum ra-*
ciam erga Deum in nobis adaugea- *medium op-*
mus: neque enim quicquam ani- *timū contra*
mæ ad perfectionem anhelati adeò *scrupulos.*
necessarium est, quàm singularis in
Deo fiducia. O sancta spes. O beata
confidentia. Beatus qui tibi locum
in corde suo præparat: quandoqui-
dem cum quadam spiritus liberta-
te, scrupulis omnibus eliminatis,
lætus & gaudens Domino famula-
tur: nec quicquam eorum quæ po-
test, aut ad quæ agenda obligatus
est, omittit.

SECUNDVS modus est. Con-
fessarij, aut pij alieuius, & in spiri-
tualibus exercitati Patris consilijs
acquies-

136 SPECVLVM ANIMAE
acquiescere, nec ab ijs vel latum un-
guem recedere.

*Scrupuli
contemnen-
di sunt.*

TERTIVS est. Scrupulos con-
temnere ac flocci facere, de que ijs,
cum consilio tamen Confessarij, nō
amplius confiteri: hac ratione facile
malo huic curationem facies: Quod
si neglexeris atque contrarium ego-
ris, vitam semper miseram, multif-
que molestijs & anxietatibus ple-
nam, exiges: & periculis plurimis,
quoad ea, quorum scrupulis vexa-
ris, temetipsum obijcies, dum vi-
delicet multa quæ ex se crimina nō
sunt, peccata esse censes, per q̄; hanc
firmam opinionem, peccati reus ef-
ficeris.

Fuge igitur anima pia, pestem
hanc: Caue ne serpens hic virulen-
tia sui te inficiat: quia plagam le-
thalem atque immedicabilem tibi
infliget, nisi prospexeris.

*Christus
cruci affixus
optimū con-
tra scrupu-
los remediū.* Quapropter sollicita & vigil
esto anima, & confide in Christo
IESV, qui immensæ clementiæ, be-
nignitatis & misericordiæ est:
Quid enim ab illo tibi metuendum
est?

est? Aspice vt in cruce pendeat bra-
 chijs expansis quo te complectatur:
 Cerne caput spinis tui amore con-
 fixum & cruentatum: Contuere
 oculos tua causa lachrymis sangui-
 ne permixtis madentes: Contem-
 plare sanctissimos pedes eius: at-
 tende benedictas & sacrosanctas
 manus eius, quæ coelum & terram,
 & omnia visibilia & inuisibilia ar-
 chitectata sunt, clavis perfossas,
 duroque crucis ligno tui amore af-
 fixas: Aspice denique tenerum &
 innoxium corpus eius, tua causa de
 statu suo penitus conuulsam ac la-
 befactatum.

O IES V, quomodo tibi hanc in- *Scrupuli in-*
 iuriam irrogabo, vt de te diffidam? *iuriam irre-*
 Absit à me tantum scelus dulcis IES- *gant Deo.*
 S V. Imò verò in te omnem spem &
 fiduciam meam reponam, teque
 cum Propheta his verbis alloquar.

Tu es refugium meum à tribulatione qua *Psal. 31.*
circumdedit me: Tu eruisti animam meam
vt non periret, proiecisti post tergum tuum *Isai. 38.*
omnia peccata mea.

Tu es ipse Rex meum, & Deus meus, qui *Psal. 43.*

ISA SPECVLVM ANIMAE
mādas salutes Iacob. Nō enim in arcu meo
sperabo, & gladius meus non saluabit me.
Sed dextera tua & brachiū tuū, & illumi-
natio vultus tui, quoniā complacuiisti in eis.

Psal. 30.

Quoniam fortitudo mea & refugium
meum es in, & propter nomen tuum deduces
me & enuaries me.

In Deo pijs-
simo speran-
dum.

O IESV dulcissime amor meus,
cur non sperem in te, qui infinitæ
bonitatis & clementiæ es? Quid
enim aliud es o dulcis IESV, quam
totus amor, totus benignitas, totus
pietas, totus misericordia?

Deus nihil
aliud est
quàm amor
& miseri-
cordia.

O anima mea, quid est IESVS
nisi amor? Si sponsi tui IESV natu-
ram anima mea perscrutata fueris,
nihil aliud reperiēs quàm amorem
& misericordiam?

Psalm. 38.

Deus meus misericordia mea.

Deus meus misericordia mea.

Deus meus misericordia mea.

Oratio ad
Deum pro
amoris in-
gredia.

O IESV amor meus, en effundo
animam meam in conspectu tuo,
cor meum & viscera mea ante pe-
des tuos abijcio. Spes mea IESV,
tui amoris igne ardere desidero:
quocirca te suppliciter oro: dignare

tui amoris ignem de coelis mitte-
re, qui cor meum & viscera inflam-
met, depascat, atque consumat: qui
corpus & animam luculentis flama-
mis incendat. O Deus meus quando
tui amoris facibus totus ardebo:
quando tui amore languidus ante
pedes tuos emoriar: Dulcissime &
amantissime I E S V, benedictum
fit sanctissimū nomē tuum I E S V S
in sæcula. Amen.

*De dulcedine cōsolationum spiritua-
lium, Macula X X V.*

CAPVT XXVI.

QUAM magna multitudo dulcedinis *Psalm. 30.*
tue Domine, quam abscondisti timen-
tibus te.

O quàm ineffabiles sunt Domine *Consolatio-
nes, quibus
Deus seruos
suos recreat,
ineffabiles.*
consolationes & dulcedines, quas
in illorum, qui te in hoc mundo, ca-
sto ac feruido amore complectun-
tur, cordibus, atque intimis medul-
lis, oculis atque recludis. Quantæ
ergo ô Pater benignissime, ô Deus
amantissime, & quales erunt illæ,
quas eis in futuro sæculo reseruas?

Quam

Psalm. 83.

Quam dilectæ tabernacula tua Domine virtutum, concupiscit & deficit anima mea in atriâ Domini. Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum. Hæc sunt verba Regij Prophetæ, dum in excessu mentis ineffabilia bona quæ Deus electis suis in altera vita præparauit, contemplaretur.

O munde immunde, qui oculos terræ affixos habes, nec vultum vnquam ad cælum erigis, in cæni profundo iaces, & sordibus tuis oblectaris.

Mundus cæcus & stultus.

O cæce, ô stulte, ô insane, vtinam delicias & voluptates quibus hi qui Deo seruiunt, in hac vita perfruuntur, agnosceres. O munde perfide inimice omnis boni, & veræ dulcedinis animarum: quandoquidem vt eas tantis opibus tamq; immensis thesauris, quos Deus ipsis conseruat, despolies, eas circumuenire ac in fraudem inducere conaris: dum eis ficta, vana & fallacia proponis, quibus eas implices, sicq; securè ipsis auferas dulcedines & consolationes, quas Deus in hac vita eis

ta eis

ta eis preparauerat, cum magno in-
super discrimine, ne illos etiam si-
mul omnium bonorum cumulo,
quem in altera vita tanquam benignus
Pater eis conseruat, priues.

O animæ persuasionibus eius in
fraudem inductæ, ad vos ipsas re-
uertimini: experimini quàm dulcis
sit sponsus vester IESVS Christus:

*Gustate & videte quoniam suavis est Domi-
nus. Dulcis & rectus Dominus.* O animæ
cæcæ, & terrenis curis ac sollicitu-
dinibus impeditæ, disrumpite tan-
dem aliquando vincula captiuitatis
vestræ: Spiritualia sectamini, si per
experientiam discere cupitis, quàm
magnæ & quàm innumerabiles sint
côsolationes, ac dulcedines IESVS
Christi crucifixi, quibus suos per-
mulcet.

*Psal. 33.
Psal. 24.
Dulcedinis
Christi mag-
nitude.*

Venite audite & narrabo vobis omnes *Psal. 6.*
qui timetis Deum, quanta fecit anime mee;
ait Propheta: Venite, venite, & con-
uertimini ad IESVM & mundo
valedicite, si gustare vultis quæ ne-
mo videre, nec audire, nec compre-
hendere præualet, nisi quantum &
quo-

165 SPECVLVM ANIMAE
quomodo largitori eorum, plac-
tum fuerit.

*Apostrophe
ad eos qui
dulcedinem
diuinam
gustant.*

Ad vos nunc sermonem conuer-
to, o ter felices & fortunati, qui
iam secretum sponsi vestri thala-
mum introiistis: qui ad suaues am-
plexus & dulcia oscula eius perue-
nistis: qui à sponso in cellam vira-
riam introducti, ibiq; diuini amo-
ris musto inebriati estis: qui sepe
in excessu metis facti, & à sensibus
abalienati, transformamini & cõ-
iungimini dilecto spõso vestro: ad
vos denique *qui bibitis vinum in dulci-
dine*: vos inquam moneo & hortor.

Ioel. 1.

Cauete, caute, caute, ne dulcedo
huius escæ, & suauitas harum con-
solationum vobis fraudi sit, ne per-
eas gulosi, & illius suauitatis im-
moderatè cupidi efficiamini: adeo-
que de medijs, finem constituatis,
amando, desiderando, & totum fi-
nem in illis collocando, & largito-
rem earum negligendo & deserendo,
quod ingens certè scelus esset.

Deus ternos Deus Pater, tantæ bonitatis &
suos consola- pietatis est, tantoque erga nos
a. n. c. c.

amere flagrat, vt animaduertens vi-
 am ipsi seruiendi arduam, impedi-
 tam, nostræque sensualitati maximè
 contrariam esse, pro solita sua li-
 beralitate, infundit cordibus eo-
 rum qui fidam ipsi exhibent serui-
 tutem: dona, dulcedines, suauitates,
 & quædam consolationum spiritu-
 alium genera, adeò dulcia, sapida &
 gustatui iucunda, vt natura etiam
 sensitiua ex dulcissimis & suauissi-
 mis his influxibus, & coelesti man-
 na, roreque diuino, robur capiat,
 tenuemque ac facilem sibi putet
 omnem huius viæ asperitatem: sicut
 ait Dominus. *Iugum enim meum suauis*
est, & onus meum leue. Matth. xx.

Seruire Deo est in se quidem iu-
 gum & onus grauissimum, sensua-
 litati planè contrarium & aduer-
 sum: at talibus auxilijs accedenti-
 bus, iugum efficitur suauissimum,
 & onus leuissimum.

Dulcedines itaq; & cōsolationes
 spirituales, sunt media per quæ ad
 diuini amoris perfectionem, facili-
 ter, expeditè & suauiter peruenitur.
 Sed

*Cauendum
est à gula in
consolatio-
nibus spiri-
tualibus.*

Sed opus est vt hîc sibi quisque diligenter prospiciat, quia latet anguis in herba: viperaq; hic venenosissima delitescit, quæ morfu suo lethale vulnus infligit: à qua iste sibi non cauet, qui in diuinis consolationibus, & dulcedine infusa sibi vsque ad eadè complacet, vt eius ingenti cupiditate assiduo teneatur: omniaque quæ agit, ad hunc finem referat vt eam acquirat, quam si nõ obtinuerit, turbatur & contristatur: atque pro eo quod Deum, qui vniuersas has consolationes ei pro sua pietate impertitus est, & à quo omne bonum quod in se habet existit, diligere deberet, ipsam potius dulcedinem amat, idque propter amorem quo seipsum diligit, sicque è filio seruus & mercenarius efficitur: Etenim licet Deum querere ac diligere videatur, hoc tamen agit vt consolationibus illius visitetur & recreetur: O fraudem. O errorem. O scelus. Heu quàm multi huius viperæ moribus intereunt.

Opus est itaque hîc omnibus qui
Deo

Deo seruire volunt diligenti cau-
tione, prouidendumque ne in hanc
charybdim impingant.

Quod ut fiat, fidelis Dei seruus *Qua ratione*
sæpè firmo, stabili ac deliberato ani- *proiuderi*
mo proponet Deo ex puro, & sim- *possit ne gu-*
plici amore famulari: contestabi- *lam hanc*
turq; hoc coram diuina maiestate, *incurramus.*
efficaciori qua potest ratione: di-
cetque.

Domine ego totus tuus sum, *Protestatio*
nec quicquam habeo aut habere de- *hac coram*
sidero præter te solum: Te solum *Deo facta*
quærere, te simpliciter & purè, nul- *iuuat, ne in*
lo habito meorum commodorum *fraudem in*
respectu diligere cupio; protestor- *consolatio-*
que hic in conspectu summæ maie- *nibus spiri-*

166 SPECVLVM ANIMAE
quærere, te desiderare, te amare, ti-
biq; me totum dare & consecrare.

Tu solus mihi sufficis: si dulcedi-
ne & consolationibus tuis me visi-
tare volueris, sis tu Quidem benedi-
ctus: quia pro tua pietate ac amore
quo semper in nos fuisti, es & eris,
facies: ego verò pro his immortales
tibi gratias agam; sin eas subtraxe-
ris, sit tibi similiter laus, gloria, &
benedictio, & ego pro eo etiam im-
mensas tibi gratiarum actiones
perfoluã: Tibi soli Domine ex toto
corde, & ex tota anima seruire pro-
pono, etiam si multis sæculis victu-
rus essem. Hoc coram te profiteor,
hoc facere volo ac desidero, teque
humiliter deprecor vt quandoqui-
dem sine te nihil possum ad hæc im-
plenda vires & robur mihi sugge-
rere digneris. Quapropter ad te cõ-
fugio, tibi me tota deuotione com-
mendo: tibi me totũ relinquo: & in
viscera misericordix tuæ me totum
proijcio, suscipe me DEVS meus:
amplectere me spes mea: vni me ti-
bi inseparabiliter, dulcissime Pater.

Porro

Porro signa si requiris, ex quibus agnoscere queas, num protestationi huic satisfacias, hæc manifestissima habe.

Signa ex quibus agnoscisci possint protestationi satisfaciamus.

Primò cognoſces illud ex dulcedinis habitæ termino, perpendendo num tibi in ea plurimum placeas: Adhęc animaduertendo num firmo ac deliberato adhuc animo sis protestationem tuam opere adimplendi.

Secundò : Considerando ; num in diuinis consolationibus actu Deo tantas gratias referas, quantas potes.

Tertiò: Attendendo, num ipsa sua uitate durante prompto & resignato sis animo ad eius priuationem.

Quartò : Aduertendo, num ea sublata conturberis, & tristitia replearis.

Quintò: Considerando, num ea perditâ inquietus sis, & eam cum animi quadam anxietate requiras, & per diuersarum orationum, meditationum, & exercitiorum usurpationem recipere labores. Hæc namque

168 **SPECVLVM ANIMAE**
que si in te reperta non fuerint: tibi poteris firmiter persuadere, aliquam subesse Diaboli fraudem, ac deceptioni te proximum esse: quare ad tuam emendationem & correctionem accingêris, protestationemque tuam denuo renouabis.

*Desiderare
cōsolationes
bonum ali-
quando est,
sed pericu-
losum.*

Aduertendum tamen est, me hic non omnem consolationum cupiditatem aut desiderium improbare. Bonum namque ac licitum est eas appetere, eo fine, ut eò expeditius & facilius ad sponsi amorem perfectionemque feramur, modò hoc solo fine fiat: sed necesse est ut hic vnusquisque diligenter sibi prospiciat, ne natura nostra quæ seipsam in omnibus quærit, sibi que nimio plus amica est, subtilibus dolis ac fraudibus suis nos circumueniat, ita, ut dum nos Dei amore permoueri existimamus, nosmetipsos quæramus: Quare singulari solici-

*Demon sepe
fingit cōso-
lationes spi-
rituales.* tudine & vigilantia hic opus est. Est & aliud periculum in his consolationibus, à quo sibi serui Dei cauere debent, quod hic leniter tan-

summodo

tummodò attingemus, exactiorem eius tractationem in Paradiso contemplatiuorum, (quem propediem diuina ope adiuti, in lucē nos prolaturos speramus) exhibituri: Est autē tale: quòd Dæmon, sæpè transfiguret se in Angelū lucis, & consolationes ac dulcedines frequenter fingat ac procuret, vnde non rarò vsuuenit, vt dum anima se sponso suo vnità retur, adultero iuncta sit: & dum se I E S V suo perfrui putat, cum Dæmone spiritualiter luxuriatur.

Itaq; opus est in his omnibus diligenti circumspectione, speciatim fœminis, quas Dæmon sæpissimè dolis suis in fraudem inducit, quare quāuis multa dicere possem, cum eiusmodi non pauca per manus meas transferint, hæc tamen in præsentī sufficiant.

*Fœmine
frequenter
à Dæmone
deciuntur.*

Modus eluendi hanc maculam.

PRIMVS modus scopulum hunc euadendi est; Sæpè protestationem illam, quam paulò ante posuimus,

H

1705 SPECVLVM ANIMAE
suumus, vsurpare ac renouare.

SECUNDVS est. Considerare
perfectionem, non consistere in
consolationum affluentia, sed in ad-
uersitatum pro Christi amore tole-
rantia: quia non illi, qui pluribus
consolationibus visitantur, maiori
sanctitate præditi sunt, sed qui gra-
uiora Dei amore patiuntur.

*Consolatio-
nes Deum
debilibus
& imperfe-
ctis largi-
mur.*

*Fortes vero
tribulatio-
nibus exer-
cet.*

TERTIVS; Secum expendere,
Deum dulcedines has non raro de-
bilibus & infirmis, vt eos corrobore-
ret, animoque vacillantes erigat,
impertiri: qui alioqui, nisi tali lacte
nutrissentur, viæ asperitatem reformi-
darent, & eum sequi renuerent.
At eos qui forti, cõstanti ac delibe-
rato animo sunt, aduersitatibus, tri-
bulationibus, persecutionibus, in-
firmitatibus, alijsque duris & aspe-
ris exercere: Ex hac consideratione
facile seruus Dei, consolationes non
dico prorsus contemnet, quia cum
Deus eas donat, cum gaudio & gra-
tiarum actione suscipiendæ sunt: sed
in se mortificabit affectum, deside-
rium, & complacentiam quam post

fer habere in similibus consolationibus. Utinam Deus omnibus nobis gratiam donare dignetur quo ipsi fideliter famulemur, illumque purè ac simpliciter diligamus.

IN NOMINE
PATRIS, ET FILII,
ET SPIRITVS SANCTI,
Amen.

DE SEPTEM PECCATIS
mortalibus, & ratione, illa
superandi.

QVAMVIS anima pia, supradictæ maculæ omnia omninò peccata mortalia, & modum foedissimas illorum maculas, quas his, quos contaminauerint, aspergunt, eluendi in se cõplectantur: nihilominus cum sint septè fontes, septem capita, ac septem principalia fundamenta quibus tota ciuitas Diaboli, & omnia peccata innituntur, operæ pretium me facturum existimaui, si rationem maculas singulorum speciatim

H 2

172 ◊ SPECVLVM ANIMAE
ciatim mundandi, breuiter & con-
pendiosè perstringerem.

*Methodus generalis omnia vitia
superandi.*

QVE M A D M O D V M omnia
peccata septenario numero com-
prehenduntur, ita & nos hîc septem
modos ea omnia generaliter super-
randi præscribemus: de singulis po-
stea sigillatim acturi.

PRIMVS modus est. In omni-
bus rebus diligere penuriam, non
tantùm in illis, quæ ultra necessita-
tem desideramus: sed etiam in illis
quæ nobis necessaria sunt.

SECUNDVS est. Contemni, le-
dibrio haberi, reprehendi ab omni-
bus, cunctisque horrore esse, maxi-
mè parentibus, cognatis & amicis,
donec animi nostri elatio & super-
bia prorsus depressa & mortificata
fuerit.

TERTIVS est. Seuerum nobis
deligere magistrum, siue directo-
rem, qui contraria his, quæ nobis
bona & recta videntur, iubeat: nec
quic

quicquam nos habere patiatur, præter ea quæ nobis concesserit: nec aliquid agere permittat, nisi quod ab eo iussum fuerit, imò ne toleret quidem ut verbum vnum loquamur, aut vñ aquæ scyphum bibamus sine ipsius facultate: qui denique nullum defectum in nobis intactum relinquat, quem nõ aspera & seuera increpatione puniat & reprehendat: quoadusque peruersa & distorta voluntas nostra rectificetur, & alterius voluntati promptè se submittat.

QUARTVS est. Segregare se ab hoc mûdo; Etenim quemadmodum aqua turbida si non moueatur confestim fecibus in imo subsidentibus clarescit; at si moueatur turbida efficitur: ita mens humana, si ab huius mundi tumultibus segregata sit, subito serena & tranquilla redditur: at mundi negotijs implicata, commaculatur & conturbatur.

QUINTVS est. Oratio assidua: hæc namque vi sua mentem super omnia creata, atque supra seipsam

174 SPECVLVM ANIMAE
in Deum eleuat: ab eoque robur &
vires vitia omnia profligandi impe-
trat.

SEXTVS. Sunt aduerfirates: cu-
iusmodi, infirmitates, persecutio-
nes, tribulationes, molestia, incom-
moda, tentationes, contumelia, ig-
nominia & similia: Nam quemad-
modum lima vnaqua; affricatio-
ne aliquid aufert de rubigine ferri,
sic tribulatio semper aliquid tollit
de rubigine peccati. Hinc S. Grego-
rius ait: Qui desiderat vitia plenè
vincere, studeat humiliter purgati-
onis suæ flagella tolerare: Vnde et-
iam S. Propheta regius orabat: *Pro-
ba me Domine & tenta me, ve renes meos
& cor meum.*

Psal. 25.

SEPTIMVS est, Continua mor-
tis meditatio, quæ maximam vim
habet hominem à peccatis abstra-
hendi, & ad bonorum operum ex-
ercitia stimulandi.

*Modus deprimendi superbiam &
humilitatem acquirendi.*

SVPERBIAM facilè deprime-
mus,

his, si nobiscum Consideremus.

I. Proprias miseras tam animæ
quàm corporis.

II. Facilitatem in peccatum la-
bendi.

III. Difficultatem resurgendi.

IV. Fraudes & dolos inimico-
rum.

V. Viæ cælestis difficultatem &
angustiam.

VI. Finis ambiguitatem.

VII. Gratix incertitudinem.

VIII. Præmij excellentiam.

IX. Pœnarum infernalium æter-
nitatem.

X. Iudiciorum diuinorum pro-
funditatem.

XI. Christi humilitatem, qui cum
Deus esset, homo fieri dignatus est.

DE INVIDIA.

INVIDIA tres gradus habet.

Primus est. Non gaudere de bonis:
nec contristari de malis proximi.

Secundus est. Dolere de bonis, &
gaudere de malis proximi, propter
odium in illum conceptum.

Tertius est. Proximo malè velle verbis & factis, & bona illius, quantum in nobis est, impedire.

Præterea. Grauis inuidia est, reddere malū pro malo; grauior, odisse illum, qui in nullo te contristauit nec vllam tibi fecit iniuriam: grauiſſima, malum pro bono reddere, & bonos odio prosequi, quemadmodum Iudæi Christum infectati sunt.

Deniq;. Inuidia magna est, offendere proximum in substantia vel existimatione sua: Maior, nocere illi in corpore: Maxima, anime ipsius incommodare.

*Modus eluendi maculam
Inuidia.*

PRIMVS est: Nihil earum rerum, quæ mundus habet, diligere aut desiderare: quandoquidem inuidiæ causa & origo sunt: Hinc namque fit vt qui opibus, honoribus, voluptatibus, alijsque rebus temporalibus affluunt, cæterisque antecellunt, aliorum qui talibus egent,

egent, aut non adeò abundant, inuidiã pateant.

SECUNDVS est: Cogitare, quamuis alij non haberent ea, propter quæ ipsis inuidemus, vt sunt diuitiã & honores, nos tamen propterea nihilo plus aut minus habituros: ac proinde eis inuidere non debere.

TERTIVS est. Considerare, ad foelicitatem sempiternam consequendam, necessarium esse, vt proximo reconciliemur: melius autem esse, id tempestiuè quàm tardè fieri, tum ne bonorum operum quæ agimus fructus nobis pereat, tum ne si id tempore oportuno facere neglexerimus, magnum aliquando salutis discrimen incurramus.

QUARTVS est. Comes atque affabiles esse ac benefacere illis quibus inuidemus.

QVINTVS est. Pro illis assiduò preces fundere, vti S. Paulus Apostolus docet: *Noli vinci à malo, sed Rom. 12. vince in bono malum.*

IRA triplex est. *Prima est*, cum quis ob causam leuissimam, veluti ob verbulum vnum, aut minimam iniuriam sibi factam commouetur.

Secunda est: Cum quis excandescit & vehementi furore succenditur, iramq; conceptam foris vel in facie, vel interiori commotione, aut externis corporis gestibus ostendit.

Tertia est: Cum quis iram longo tempore in corde conseruat, & odium contra aliquem fouet.

Remedia contra Iram.

PRIMUM est: Ea quae nobis accidere possunt prauidere, seque ad ea placido & tranquillo animo toleranda praeparare: Minus enim (vt S. ait Gregorius) iacula feriunt, quae prauidentur.

SECUNDUM est: Nobis ipsis vim facere, silentiumq; nobis imponere, ac flammam intrinsecus in corde succensam reprimere ac suffocare, ne foras erumpat, & nos ipsos ac
alios

alios vehementius incendat.

TERTIVM est: Statim vt nos commotos deprehenderimus, aliquid agendum arripere & mentem occupare, vel cū alijs colloqui, aut aliquid operis agere: Etenim Salomone teste: *Cū defecerint ligna, extinguetur ignis.* Prover. 26.

QVARTVM est: Pudor siue confusio, qua modesti & verecundi plerumque retinentur, quia metuunt, ne scandalizent proximos.

QVINTVM est: Expendere ingentia damna quæ secum adducit hoc vitium, quorum non minimum est, quod hoc versu continetur.

Impedit ira animum, ne possit cerneve verum.

DE ACEDIA.

ACEDIA triplex est. Prima est amaritudo quædā animi, qua quis laborat, omnia quæ alijs iucunda & appetibilia sunt aspernatur: tædio conficitur: omnemque humanam conuersationem fastidit: De hac tristitia ait Apostolus. *Seculi 2. Cor. 7.*

H 6 autem

180 SPECVLVM ANIMAE

autem tristitia mortem operatur.

Secunda est: Pigritia quaedam siue negligentia, somnum & corporis commoda diligens, labores horrens, aspera & dura fugiens, otioque plurimum gaudens. Hæc propriè vocatur pigritia.

Tertia est: Quæ res diuinas atque spiritualia exercitia tantùm fastidit, in alijs verò sollicita & diligens est, externisquæ magnoperè oblectatur: Oratio illi est insipida, diuinas laudes cursim persoluit, vt minus inde fastidium sentiat: & aliquando data opera cogitationes alias accersit, quibus tædium sibi tollat, seu minuat: iocis, risibus, nouis rumoribus, alijsquæ leuitatibus intendere delectabile ducit: Laudare verò Deum, & de rebus diuinis agere maximè fastidiosum.

Acedia magna est, negligenter ea, ad quæ obligati sumus, persolueret: Maior, præ tædio ea omninò dimittere: Maxima, alios etiam impedire, nec posse sustinere vt aliquid boni operis agant.

media

PARS PRIMA. ¹⁸¹

Remedia contra Acediam.

VNICVM maximeque efficax est: Nosipfos ad ea quæ nobis fastidio sunt agenda violenter constringere, & speciatim ad orationes & diuinas laudes concipiendas.

Contra tristitiam.

PRIMVM est: Sæpè in mentem reuocare Dei benignitatem, ingenitaque quibus nos ornauit beneficia.

SECUNDVM est: Proborum societati nos iungere, maximè ijs vbi de Deo agitur.

TERTIVM docet nos S. Iacobus Apostolus: *Tristatur, inquit, aliquis vestrum? Oret: Aequo animo est? psallat.* *Iacob. 5.*

QUARTVM est: Contra pigritiam ad laboriosa opera nos assuefacere.

DE AVARITIA.

AVARITIA tres habet species. *Prima est: Desiderium & cupiditas opes possidendi, siue voti compos quis fiat, siue non: sicut*

pauper, parum, vel nihil possidens.

Secunda est: Tenacitas in opibus partis conseruandis, tanta, vt ea non expendamus, quomodo, & quando oporteret.

Tertia est: Diuitias per fas & nefas amplificare, nec magnificare licite, an illicita sit negotiatio quam tractamus, aut lucrum quod acquirimus, modò opes augeantur.

Remedia contra Auaritiam.

PRIMUM est. Amore Dei omnia relinquere, & obedientiæ ac curæ aliorum se submittere: quemadmodum fecerunt fideles in primitiua Ecclesia, qui Apostolorum voluntati omnes opes suas relinquebant; Et modo faciunt Religiosi, monasticam vitam sectantes.

SECUNDVM est. Considerare auaritiæ laqueos, diuitiarum molestias: libertatem & comoda sanctæ paupertatis, pauperum gaudia, diuitum tristes curas: pauperum securitatem, & diuitum econtra pericula, quæ ipsis propter opes insensentur.

TER-

TERTIVM est. In Deo conde-
 re, qui neminem in se sperantem
 deserit: de quo Christus nos admo-
 net. *Nolite solliciti esse dicentes quid man-
 ducabimus? aut quid bibemus? Scit enim* *Matth. 6.*
Pater vester qui in his omnibus indigetis.
*Quærite primum regnum Dei, & hæc om-
 nia adicientur vobis.*

DE GVLA.

GVLA quadruplex est: *Prima*, an-
 te tempus, & sapius quàm neces-
 sitas exigat manducare, vti pecora &
 alia irrationabilia animantia.

Secunda est. Nimia cum aviditate
 & festinatione comedere, vti fa-
 ciunt lupi, & canes famelici, ac vo-
 races.

Tertia est. Naturam superfluo cibo
 obruere, propter solam gulæ dele-
 ctationem.

Quarta est. Cibaria lauta, exquisita
 & delicata quærere & desiderare.

Remedia contra Gulam.

PRIMVM est. Sæpe proponere,
 non sapius quàm necesse sit, nec an-

184 SPECVLVM ANIMAE
te tempus cibum sumere: idq; con-
tra primam speciem.

SECUNDVM est. Erubescere de
nostra ingluuie, tum propter nosip-
sos: tum propter alios, ideoque mo-
destiam in cibo sectari, & auidita-
tem illam nimiam reprimere, ac
coercere: idque contra secundam
speciem.

TERTIVM est. Considerare,
nimietatem cibi, plurimas secum
infirmittates adducere, naturam ob-
ruere ac suffocare, ac à bonis ac
praclaris actionibus nos impedire:
idque contra tertiam & quartam
speciem.

QUARTVM. Quod efficacissi-
mum ad tertiam & quartam speci-
em profligandam est: non habere
vnde possimus gulæ satisfacere:
Quapropter quāto quis fuerit pau-
perior, tanto minus hoc peccatum
incidet.

DE LVXVRIA.

LVXVRIA quatuor species ha-
bet. *Prima est in corde, de qua ait Sa-*
lomou:

lomon: Peruerse cogitationes separant à Sap. x.
Deo: Et Christus. Qui viderit mulierem Matth. 5.
ad concupiscendum eam, iam mæchatus est
in corde suo.

Secunda est. In sermone, aspectu,
contactu, osculis, amplexibus, alijs-
que illecebris, & gestibus inhone-
stis, sine tamen operis inhonesti
actuali perpetratione.

Tertia. In ipso actu: Cùm opus in-
honestum actu exercetur, idque se-
cundùm naturam, vtpote si vir cum
muliere, extra matrimonij statum
peccet.

Huius variæ sunt species: vt sunt,
fornicatio, adulterium, sacrilegi-
um, incæstus, stuprũ, raptus, & aliæ,
quas consultò prætermitto.

Quarta est. Peccatũ contra naturã.

Remedia contra Luxuriam.

PRIMUM est. Vt viri mulierum &
mulieres virorum consortia defu-
giant: sicut enim ait Sapiẽs: De vesti-
mentis procedit tinea, & à muliere iniqui-
tas viri. Et D. Gregorius. Qui corpus
suum continentiaë dedicant, habita-
re cum foeminis non præsumant.

Eccles. 42.

SECVN-

Et. l. 19. SECUNDVM est. Fugere societates eorum, qui huic vitio affines sunt, ne ex malis eorū exēplis, male agere discamus: *qui enim (vt ait Scriptura) se iungit fornicarijs, erit nequam.*

Prover. 29. TERTIVM est. Carnem inedia, vigilijs, alijsque rebus duris atterere, atque spiritui subijcere, nec eam blandè tractare. *qui enim delicatè à pueritia nutrit seruum suum, postea seruet eum contumacem.*

Eccl. 33. QVARTVM est. Otium bonarum actionum inimicum & totius mali fontem deuitare: quia, *multam malitiam docuit otiositas.* Et Poëta.

Otia sitollas, perière Cupidinis arcus.

Jerem. 9. QVINTVM est. Sensus extrinsecos, qui sunt portæ per quas tanquã latro peccatū furtim se infert, diligēter obseruare & custodire: ne idem nobis contingat quod illi, qui ait: *Ascendit mors per fenestras nostras.*

Math. 15. SEXTVM est. Cogitationes carnales mox vt surrexerint, elidere, ac reprimere: quia *de corde exeunt cogitationes male, adulteria, &c.*

SEPTIMVM est. Frequenti orationi

tionem & meditationem incumbere:
 Quod ille faciebat, qui de se ait: *Et Sap. 3.*
vi scivi quoniam aliter non possem esse con-
tinens nisi Deus des. Adij Dominum, &
deprecatus sum illum, & dixi ex totis pra-
cordijs meis, &c.

Remedium uniuersale contra omnia
vitia, quod est IESVS Chri-
stus crucifixus.

SICUT Moyses exaltauit serpentem in Iohan. 3.
deserto, ita exaltari oportet filium hominis.

Quando filij Israel, a moribus
 venenosorum serpentum perime-
 bantur: Moyses ex diuina iussione
 serpentem aeneum fabricatus est, *Num. 21.*
 eumque ligno affixit, quem cum a ser-
 pentibus laesi aspicerent, sanabatur.

Pulcherrima est haec IESVS Chri-
 sti cruci affixi figura: Quem qui-
 cunque homines in deserto huius
 mundi a multitudine maxima pec-
 catorum, specialiter septem capi-
 talium vitiorum, morfi & vulnera-
 ti, aspiciunt: sanctissimamque illius
 passionem & mortem secum confi-
 derant, ac sacra vulnera eius intuen-
 turs

188 SPECVLVM ANIMAE
tur: medelam & robur contra om-
nia vitiorum genera accipiunt.

Accede itaque huc Gulose: & in-
tuere Christum potum postulan-
tem, aceto myrrha & felle potari
erubescere igitur de tua crapula &
ebrietate.

Accede huc Luxuriose: & aspice
Christum toto corpore vulneribus
concisum & sanguine deformatum,
caputque illius acutis spinis coro-
natum: Pudeat igitur te tuæ libidi-
nis.

Accede huc Auare; & cerne Chri-
stum nudum, nec ubi caput reclina-
ret habentem, in cruce mori: Et pu-
dore suffundere, propter insatiabi-
lem diuitiarum cupiditatem.

Accede huc Liuide: & intueri
Christum singulari cum amore pro
crucifixoribus suis deprecantem.

Accede huc qui tristitia, negli-
gentia, & socordia marcescis: & vi-
de IESVM prompto animo, acer-
bissima tormenta pro te patientem,
& spiritum suum cum insigni fidu-
cia Patri commendantem ac dicen-
tem.

tem. Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Luc. 23.

Accede huc Iracunde: & aspice Christum propter contumelias, conuitia & iniurias sibi illatas, non indignantem, & magis de perditione illorum, quàm de suis cruciatibus dolentem.

Accede demum huc Superbe & Ambitiose: & cerne IESVM à toto mundo illusum, ludibrio habitum, & probris appetitum.

Tuam itaq; arrogantiam detestare.

Obone IESV salus animæ meæ, tu es medicina purgans, sanans & præseruans ab omni malo, & peccato.

O vulnera sanctissima: O sanguis pretiosè Domini mei IESV Christi, quanta vobis virtus & efficacia inest.

Trahe me dulcis IESV in sanctissima vulnera tua, quia hic securus ero ab inimicis meis. *Abscondes eos in abscondito faciei tuæ. Psal. 30.* Ingredere anima mea, ingredere latebras horum sanctissimorum vulnerum, quæ sunt vnicum tuum in tentationibus & aduer-

Psalm. 103.

190 SPECVLVM ANIMAE
aduersitatibus perfugium. *Mentes
excelsi ceruis, petra refugium herinacis.*

In his anima mea dies noctesq; cō-
morare, & si demonibus horrore, &
à serpētum, hoc est peccatorū mor-
fibus liber esse cupis, contemplare
assiduè, quanta tui causa dixerit &
fecerit sponsus tuus in ligno crucis.

O IESU noli me derelinquere,
quia à te nunquam separari cupio,
dulce bonum meum.

Semper harere lateri tuo, nec à
sancta Cruce, ac pedibus tuis vnquā
discedere volo, quoadusque te in
coelis videam, quod aliquando tua
praestante clementia & benignitate
futurum spero. Amen.

IN NOMINE PATRIS,
ET FILII, ET SPIRITVS
SANCTI, Amen.

Damna peccati Venialis.

Q VANDO peccatis venialibus
ostium nō clauditur, facilis sed-
ditur lapsus in mortalia: Hoc sensu
quædam S. Augustini sententia,
quam Magister in 4. sententiarum
di-

PARS PRIMA. 191

distinct. 16. refert, accipienda est:
Quæ talis est: Peccata venialia si col-
lecta circa nos fuerint, ita nos gra-
uabunt & oppriment, sicut vnum
graue peccatum.

Quæ verba Richardus de Media-
uilla distinct. 16. art. 2. quæst. 2. expo-
nens ait: Nulla ratione multa venia-
lia esse vni peccato mortali æqualia,
eò quòd deformitas & damnum
vnius peccati mortalis maius sit,
quàm centum millium peccatorum
venialium simul.

Quapropter verba S. Augustini
docet esse intelligenda dispositiuè,
quòd videlicet multa peccata veni-
alia, disponant nos ad lapsum in
mortale: siue quòd possint esse tam
multa & graua, vt voluntatè pro-
fus deordinarent, & deformarent:
quo in illa deformitate quiesceret,
ac sibi placeret tanquã in fine: quod
esset mortale, non veniale.

*Duodecim damna peccatorum
venialium.*

*Primo: Oculis mentis caliginem
offen-*

192 SPECVLVM ANIMAE
offendunt; ne possint clarè contem-
plari Deum.

Secundò : Feruorem charitatis &
diuini amoris imminuunt.

Tertiò : Impediunt ne orationes
nostræ exaudiatur, nisi difficillimè.

Quartò : Debilitant & commacu-
lant animam.

Quintò : Spiritum sanctum contri-
stant, & Dæmones lætificant.

Sextò : Dulci familiaritate Dei nos
spoliant.

Septimò : Ad peccata maiora & gra-
uiora disponunt.

Octauò : Vires & robur animæ ad
peruersarum inclinationum morti-
ficationem infringunt.

Nonò : Homine languidum, & pi-
grum ad benè operandum reddunt.

Decimò : Affectus, & desideria ad
temporalia inclinant.

Vndecimò : Poenas purgatorij diu-
turniores nobis parant.

Duodecimò : Retrahunt nos pluri-
mum, ne presentiam diuinam con-
templemur & sentiamus.

Finis prima partis.

HOR.